

*Электронная база данных
архивных документов на монгольской письменности из
фондов Государственного архива Республики Бурятия*

№ документа	Наименование документа	Дата документа	Личное дело	Судебное дело	Другое
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

М.П.
Делопроизводство
Секретариат
21 января 1881 г.

*Электронная база данных
архивных документов на монгольской письменности из
фондов Государственного архива Республики Бурятия*

Монгольские документы, описанные в Царском ведомстве
№ 1
2 января 1781 г.

№ документа	№ дела	№ дела в Царском ведомстве	№ дела в Государственном архиве Республики Бурятия	№ дела в Государственном архиве Республики Бурятия
1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25
26	27	28	29	30
31	32	33	34	35
36	37	38	39	40
41	42	43	44	45
46	47	48	49	50
51	52	53	54	55
56	57	58	59	60
61	62	63	64	65
66	67	68	69	70
71	72	73	74	75
76	77	78	79	80
81	82	83	84	85
86	87	88	89	90
91	92	93	94	95
96	97	98	99	100

№ 1
Докладный список Сургутского завода Железа, Золота, Гривенника
Руды и железа и медной и вольфрамовой руды, вывезенной из
Дальнего восточного округа, в 1881 году.
27 января 1881 г.

Сургутский завод
Сургутский завод, завод Железа, Золота, Гривенника
Руды и железа, завод Медной и вольфрамовой руды, завод
Железа, Золота, Гривенника
1881 г.

Иркутский завод Железа, Золота, Гривенника
1881 г.

Монгольские документы, описанные в Царском ведомстве
№ 1
2 января 1781 г.

Монгольские документы, описанные в Царском ведомстве
№ 1
2 января 1781 г.

В 2019 г. рамках Государственной программы Республики Бурятия «Сохранение и развитие бурятского языка в Республике Бурятия» Государственным архивом Республики Бурятия в целях обеспечения доступа к архивным документам на монгольской письменности была продолжена работа по выявлению, переводу и созданию электронной базы данных.

В результате анализа фондов Государственного архива Республики Бурятия, требующих ввода в научный оборот архивных документов на монгольской письменности, одним из фондов был выбран фонд 2 «Селенгинская Степная дума» с объемом документов 6525 ед. хр. за 1825-1903 гг.

Работа по выявлению, переводу и созданию электронной базы данных документов на монгольской письменности из фондов Государственного архива Республики Бурятия состояла из последовательных этапов, в результате которых на сайте Государственного архива Республики Бурятия www.gbu-garb.ru и на интернет-портале www.soyol.ru в подразделе «Электронная база данных документов на монгольской письменности из фондов Государственного архива Республики Бурятия» будет размещена электронная база данных. Пользователям будет предоставлена возможность увидеть, как общий перечень документов электронной базы, так и получить доступ к электронному образу документа. Электронный образ документа представляет собой совмещенный текст – электронный образ документа на монгольской письменности и текст перевода на бурятском языке.

На сегодняшний день выявлено, отображено и переведено с монгольской письменности 170 страниц документов Селенгинской Степной думы.

ПЕРЕЧЕНЬ
документов на монгольской письменности
фонда № 2
«Селенгинская Степная дума»

№ п.п.	Дата документа	Заголовок документа	Поисковые данные (фонд, опись, дело, номер листа)	Примечания
1	16 марта 1830 г.	Титульный лист копии письма Галиковицкого	Ф.2. Оп.1. Д.69. Л.4.	
2	30 марта 1830 г.	Отношение тайши Вампила Ринчинова в Селенгинскую Степную думу о предоставлении сведений по поставке за границу шкур ягнят и списков лиц, занимающихся торговлей	Ф.2. Оп.1. Д.69. Л.1-1 об., 5	
3	[Март 1830 г.]	Обращение директора Кяхтинской таможни на имя Вампила Ринчинова о ежегодной перевозке бурятами через таможню шкур ягнят собственной выделки для мелкой торговли и приобретения надлежащих документов для торговли с Китаем	Ф.2. Оп.1. Д.69. Л.3-3 об.	
4	14 апреля 1830 г.	Рапорт головы Атаганского рода Цыренжапа Гонбоева в Селенгинскую Степную думу о прошении инородца Тудубжап Цэдыпова о выдаче ему билета через Кяхтинскую таможню для продажи 40 телег сена	Ф.2. Оп.1. Д.69. Л.7.	

5	10 мая 1830 г.	Рапорт главного старосты Орода Эрэскиева с прошением об отправке троих казаков в полной амуниции в Сотниковское селение	Ф.2 Оп.1 Д.39. Л.20-20 об.	
6	01 июня 1830 г.	Протокол совещания отставных и подростков Ашабагатского полка, проживающих по Чикою и Хилку, о перераспределении повинностей	Ф.2 Оп.1 Д.39. Л.22-22 об., 25	
7	10 июня 1830 г.	Рапорт главного старшины Ашабагатского полка Орода Эрэдкиева об отправке рапорта и решения народного схода в Селенгинскую Степную думу	Ф.2 Оп.1 Д.39. Л.21-21 об.	
8	19 декабря 1830 г.	Уведомление от главного старшины Цонгольского полка Зандары Бумтарова об отправке доверенного с просьбой передачи переправы под договор	Ф.2 Оп.1 Д.65. Л.3-3 об.	
9	[1830 г.]	Запрос Иркутского губернского управления, переданный на места через Верхнеудинский земский суд, о работе комиссии по учету инородцев и обложению их податями	Ф.2 Оп.1 Д.18. Л.6-6 об, 7-7 об.	
10	[1830 г.]	Сведения об организации пикета в деревне Береговая для поимки беглых каторжников	Ф.2 Оп.1 Д.39. Л.3-3 об., 4	

11	[1830 г.]	Письмо Селенгинской Степной думы с требованием о представлении отчета об исполнении приказа	Ф.2 Оп.1 Д.39. Л.23-23 об., 24, 25 об., 26 об.	
12	[1830 г.]	Протокол совещания в Селенгинской Степной думе голов 18-ти отогов и старост о назначении подрядчиком Ванданай на речные переправы сроком на 3 года с 1831 по 1834 гг.	Ф.2 Оп.1 Д.65. Л.4-4 об, 7	
13	20 февраля 1831 г.	Приказ главам родов о подготовке сведений и общем собрании	Ф.2 Оп.1 Д.83 Л.4-4 об., 5-5 об., 7	
14	[1831 г.]	Рапорт сартульского гулвы Банзарагши Гэниндашиева о задержке списка душ из-за отсутствия писаря русского языка	Ф.2 Оп.1 Д.83 Л.7 об., 14-14 об.,	
15	14 апреля 1831 г.	Рапорт Подгородного рода гулвы Нансу Замбалын и зайсана Санжижаба Дашын с именованным реестром по местам проживания	Ф.2 Оп.1 Д.83 Л.39-39 об., 41-41 об., 69 об., 71	
16	25 мая 1831 г.	Прошение яшашных Ашабагатского отога Писхуу Мунхэргэнэй, Дэмэн Дамбын и Банзарагша Сономой, проживающих на ручье Шаргалжан среди Чикойских харнуудов главному шуленге Ашабагатского отога Дансарану Шариин о переводе в состав отога чикойских харнуудов	Ф.2 Оп.1 Д.117. Л.2-2 об.	

17	29 июля [1831 г.]	Предписание Министерства финансов родоначальникам ведомства о разрешении бурятам провозить шкур ягнят и рога быков через Кяхтинскую таможенную для торговли	Ф.2. Оп.1. Д.116. Л.9	
18	04 октября [1831 г.]	Обращение Селенгинской Степной думы к родоначальникам о вызове в Кяхтинскую ратушу представителей от каждого рода для установления стоимости товаров, проходящих через Кяхтинскую таможенную	Ф.2. Оп.1. Д.116. Л.15-15 об.	
19	04 октября 1831 г.	Подписи представителей разных родов Селенгинской Степной думы о согласии торговли за границей кяхтинским мещанам	Ф.2. Оп.1. Д.116. Л.21-21 об.	
20	1831 г.	Извещение шуленги Цонгольского рода Буянтуева в Селенгинскую Степную думу о том, что он 8-го числа присоединится к остальным в Троицкосавской ратуше для установления стоимости товаров	Ф.2. Оп.1. Д.116. Л.30-30 об.	
21	22 ноября 1831 г.	Распоряжение Верхнеудинского земского суда инородным управам о выявлении желающих продавать полушубки собственного производства для новобранцев	Ф.2. Оп.1. Д.120. Л.4	
22	Ноябрь 1831 г.	Распоряжение Верхнеудинского земского суда о выявлении желающих заготавливать овчинные шубки, безрукавки, унты, суконные портянки, кожаные шнуры	Ф.2. Оп.1. Д.120. Л.12-12 об.	

23	20 декабря 1831 г.	Рапорт головы 3-го Табангутского рода Цэвана Норбоева в Селенгинскую Степную думу об избрании от лица почетных казаков доверенных в лице зайсана Цэдэб Гармаева, десятника Олбороева для участия в решении спорных статей	Ф.2. Оп.1. Д.120. Л.1-1 об.	
24	26 марта 1832 г.	Рапорт Гэгэтуйской инородной управы в Селенгинскую Степную думу с ведомостью о количестве крещеных Ашабагатского рода по 5-ой, 6-ой и 7-ой ревизиям	Ф.2 Оп.1 Д.103. Л.12-12 об., 13-13 об., 15	
25	11 ноября 1832 г.	Копия из журнала совета Иркутского губернского управления о жалобе ясашных инородцев Ашабагатского рода о притеснениях со стороны родоначальников	Ф.2. Оп.1. Д.200. Л. 6-6 об., 7-7 об., 8-8 об., 9	
26	25 декабря 1832 г.	Уведомление Дугаржаба Ванданова о возвращении земским судом контракта на подряд речных переправ с просьбой утвердить контракт и продлить его на 6 лет	Ф.2 Оп.1 Д.65. Л.76-76 об.	
27	[Февраль 1833 г.]	Письмо заседателю Тулэхыну (Тулекуеву) об отправке копии из журнала совета Иркутского губернского управления о жалобе ясашных бурят Ашабагатского рода о лишних поборах	Ф.2. Оп.1. Д.200. Л.9 об.	
28	09 мая 1833 г.	Распоряжение и переписка Верхнеудинского земского суда с заседателем Селенгинской Степной думы с Юмовым о больших задержках по уплате податей и повинностей со стороны мещан, живущих в крестьянских и инородческих селениях, и о предоставлении списка с последующим выселением их на места прежнего проживания	Ф.2. Оп.1. Д.159. Л.2-2 об., 3	

29	18 мая 1833 г.	Опись производимых бурятами ремонтных работ по Кругобайкальскому тракту	Ф.2 Оп.1 Д.179. Л.16-16 об., 17-17 об., 18-18 об., 19	
30	31 мая 1833 г.	Прошение и жалоба доверенных казаков и ясашных Цонгольского рода на окружного землемера Фокина о незаконном изъятии документов на землю, нежелании их возвращать и умышленной передачи бурятских земель крестьянам	Ф.2 Оп.1 Д.178. Л.1-1 об., 12	
31	21 июня 1833 г.	Рапорт главного старшины Цонгольского полка Жаны Бумтарай с именованным списком отправленных на ремонтные работы на Кругобайкальском тракте	Ф.2 Оп.1 Д.179. Л.27-27 об., 30	
32	28 июня 1833 г.	Рапорт исполняющего обязанности гулвы Цонгольского отога зайсана Боёнто Магнайн об отправке очередной партии работников на ремонт Кругобайкальского тракта с приложением именованного списка	Ф.2 Оп.1 Д.179. Л.28-28 об., 29, 30	
33	03 августа 1833 г.	Рапорт председателя Селенгинской Степной думы 18-ти родов Цэбэжжапа Юмова с предоставлением списка мещан, живущих в разных местностях 3-го Табангутского рода, которые дали клятвенное обещание платить налоги в назначенные сроки	Ф.2. Оп.1. Д.159. Л.5-5 об., 6	
34	01 сентября 1833 г.	Рапорт головы Хэтигэлдундубона на запрос Селенгинской Степной думы о количестве копен, скошенных в 1833 году и заявление о том, что из-за засухи скошено мало	Ф.2. Оп.1. Д.188. Л.2-2 об.	

35	03 сентября 1833 г.	Рапорт головы 1-го Табангутского рода Ишидоржи Галсанова в Селенгинскую Степную думу об отправке сведений о количестве копен	Ф.2. Оп.1. Д.188. Л.3, 4, 5	
36	1833 г.	Рапорт Ашабагатской инородной управы в Селенгинскую Степную думу об отправке людей на ремонт Кругобайкальского тракта	Ф.2 Оп.1 Д.179. Л.26.	
37	[1833 г.]	Разбирательство по делу о продаже 3-летнего (холощенного) бычка через границу в Монголию	Ф.2 Оп.1 Д.195. Л.37-37 об., 38	
38	09 мая 1834 г.	Рапорт зайсана Баяндай Буянтуева об исполнении запроса Селенгинской Степной думы о проведении повального обыска (опроса?) по поведению крещеного Филиппа Бурундукова и об отправке его к родственникам-бурятам. Рапорт прилагается	Ф.2. Оп.1. Д.167. Л.9-9 об.	
39	[1834 г.]	Рапорт зайсана Баяндай Буянтуева с приложением характеристики на Бурундукова бурят, живущих по низовью Чикоя и местности Ньюга: Чойжап Цуронова, Чойдуб Борчихина, Зодбы Унаганова, Намдаг Бидугина и другие	Ф.2. Оп.1. Д.167. Л.10-10 об, 11, 12 об.	
40	[1834 г.]	Сведения о разных зданиях, построенных с 1808 по 1834 годы, представителями селенгинских 18-ти родов с указанием количества зданий и их цен в рублях	Ф.2. Оп.1. Д.220. Л.4-4 об., 5-5 об.	

41	[1836 г.]	Сведения о распоряжении вышестоящих государственных чинов на заявления зайсана Ниндака Вампилуна, также других родоначальников, разрешающих перекочевку инородцам в приграничные районы для подножного кормления скота	Ф.2. Оп.1. Д.302. Л.10-10 об., 11	
42	18 марта [1837 г.]	Предписание Верхнеудинского земского суда головам Ашабагатского и Бумалского родов о выявлении номеров, под которыми записаны крещеные буряты Ходог Аюшин и Зоригто Офонин	Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.6-6 об.	
43	Март 1837 г.	Заявление головы Бумалготольского рода Дашипил Шидаева в Селенгинскую Степную думу о записи под № 57 в переписи 1831 года крещеного Зоригто Обонина (Офонина?) как сына Обона Иванова Зоригто	Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.7-7 об.	
44	10 апреля [1837 г.]	Предписание Селенгинской Степной думы голове Цонгольского рода о выявлении крещения Андрея Александрова Хоритова, крестьянина Мухоршибирской волости	Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.23	
45	26 мая 1837 г.	Рапорт головы Цонгольского рода Хишэгтуева о заявлении зайсана Буянты Магниева об отнесении крещеного десятника Андрея Александрова Хорбитова к крестьянам Мухоршибирской волости	Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.26-26 об.	
46	01 августа [1837 г.]	Предписание Селенгинской Степной думы голове Хишэгтуеву о срочном донесении, под каким номером записан крещеный Андрей Александров Хоритов из служебной записи 1831 года	Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.41	

47	20 августа 1837 г.	Заявление головы Цонгольского рода в Селенгинскую Степную думу о том, что крещеный Андрей Хоритов в списке плательщиков налога записан под № 141	Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.42.	
48	30 октября [1837г.]	Предписание Селенгинской Степной думы голове Цонгольского рода (Хишэгтуеву) об отсутствии Андрей Александрова Хоритова под № 141 и проверке списка 1823 года	Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.45	
49	16 ноября [1837 г.]	Предписание Селенгинской Степной думы голове Сартульского рода Гениндашиеву по запросу Верхнеудинского земского суда о выявлении под каким номером и в каком списке записан инородец Сартульского рода Цэван Бумбеин, крещеный как Денис Окладников	Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.51	
50	23 ноября 1837 г.	Рапорт Сартульского рода Гениндашиева в Селенгинскую Степную думу о том, что в документах прежней ревизии под № 961 записан Цэван Бумбэйн, крещеный как Денис Окладников, хотя его настоящее имя Мунхэ Бармитов	Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.52-52 об.	
51	30 ноября 1837 г.	Рапорт головы Сартульского рода Гениндашиева в Селенгинскую Степную думу об инородце Цэване Бумбэине, крещеного как Денис Окладников, в переписи 1823 года был пропущен, а в 1825 году при проверке обнаружен и выяснен что настоящее его имя Мунхэ Бармитов	Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.53-53 об.	
52	16 декабря 1837 г.	Рапорт головы Сартульского рода Гэниндашиева о предоставлении сведений о потомках тайши Дулхэцэ Олдоеве, о патенте его, позволяющем ежегодно получать по 20 рублей. Список наследников с указанием возраста прилагается	Ф.2. Оп.1. Д.358. Л.6-6 об., 9	

53	[22 декабря 1837 г.]	Предписание начальника округа голове Хэшэгтуеву о предоставлении ему сведений о наследниках тайши Лубсанова с указанием новорожденных и умерших с 1831 года	Ф.2. Оп.1. Д.358. Л.3-3 об.	
54	22 декабря 1837 г.	Рапорт головы Подгородного рода Нансо Замбалова в Селенгинскую Степную думу о потомках зайсана Амурова, о количестве душ, освобожденных от повинностей и умерших	Ф.2. Оп.1. Д.358. Л.11-11 об.	
55	Декабрь 1837 г.	Рапорт головы Цонгольского рода Хотога Хишэгтуева в Селенгинскую Степную думу о предоставлении списка потомков тайши Лубсанова. К рапорту приложен подлинник его патента с копией с просьбой о возвращении подлинника, который должен храниться у потомков	Ф.2. Оп.1. Д.358. Л.20-20 об.	
56	[1837 г.]	Предписание Селенгинской Степной думы голове Цэхуну по запросу Верхнеудинского земского суда о выявлении номера в последней переписи Норбо Цэренова, крещеного как Иосим Рябов и уточнении его оседлости	Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.20	
57	1837 г.	Рапорт головы Дансурана Сариева в Селенгинскую Степную думу об отсутствии в Ашабагатском роде Ходог Аюшина, крещеного как Осиб Рагузийский	Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.8-8 об.	
58	[1838 г.]	Прошение на имя Селенгинской Степной думы от зайсана Цонгольского рода Цэрэндондоба Замбына о снятии с себя полномочий	Ф.2. Оп.1. Д.440. Л.13-13 об.	

59	[21 января 1843 г.]	Список казаков, переведенных в разряд отставных	Ф.2 Оп.1 Д.1056. Л.3, 4-4 об.	
60	23 ноября 1844 г.	Донесение касательно разных дел	Ф.2 Оп.1 Д.1234. Л.1-1 об.	
61	1844 г.	Рапорт головы Подгородного рода Замбалына о сведениях для генерального отчета	Ф.2 Оп.1 Д.1234. Л.4-4 об., 5 а	
62	05 сентября 1848 г.	Представление главного Пандито Хамбо ламы в Селенгинскую Степную думу сведений о численности буддистов, количестве лам и шаманов по ведомствам	Ф.2. Оп.1. Д.1689. Л.12-12 об., 17	
63	24 апреля [1849 г.]	Отношение заседателя Беликтуева голове Ашабагатского рода о распоряжении Верхнеудинского земского суда о невозможности освобождения от трехлетней службы в армии Баты Зэмэкова, крещенного как Иван Дробилев	Ф.2. Оп.1. Д.1827. Л.18 об.	
64	24 апреля 1849 г.	Отношение заседателя Ринчина Банзаракшиева голове 1-го Табангутского рода об отсутствии в списке служебной комиссии инородца Бадмы Гонсурунова, крещеного как Дмитрий Фектистов, и доставлении сведений по какой причине он не включен в список	Ф.2. Оп.1. Д.1827. Л.18	

65	24 апреля 1849 г.	Отношение заседателя Ринчина Банзарахшиева голове селенгинских харанутов на запрос Верхнеудинского земского суда об окончании срока действия билета Цэрин Пубуина, крещеного как Алексей Хажинцов и о необходимости начать платить налоги с 1849 года по 1 рублю 36 копеек серебром	Ф.2. Оп.1. Д.1827. Л.20	
66	[08 мая 1849 г.]	Заявление головы 1-го Табангутского рода Ишижамсуева в Селенгинскую Степную думу об отсутствии в списке служебной комиссии имени Бадмы Гонсурунова, крещеного как Дмитрий Феоктистов	Ф.2. Оп.1. Д.1827. Л.22-22	
67	[12 мая 1849 г.]	Отношение заседателя Дашбалжитова главам 2-го и 3-го табангутских родов на запрос Верхнеудинского земского суда о выяснении из какого рода, и под каким номером записан в списке комиссии инородец Бадма Гонсурунов, крещеный как Дмитрий Феоктистов	Ф.2. Оп.1. Д.1827. Л.23	
68	18 мая [1849 г.]	Предписание заседателя Цэдэпова голове Хатигинского рода об уточнении, под каким номером записаны в списке комиссии инородцы Этигэл Намжилов, крещеное имя Никифор Мельников и Улзытэ Гармадиев, крещеное имя Егор Хреписков (?) и с указанием их возраста	Ф.2. Оп.1. Д.1827. Л.26	
69	[1849 г.]	Решение собрания родовых голов, старост и уважаемых инородцев Селенгинской Степной думы Верхнеудинского округа о переносе здания думы в другое место	Ф.2 Оп.1 Д.1857. Л.3-3 об., 4	
70	[1849 г.]	Сведения об удовлетворении прошения	Ф.2 Оп.1 Д.1857. Л.4 об., 5-5 об.	

Handwritten Mongolian script on aged paper, arranged in several vertical columns. The script is dense and appears to be a copy of a letter or document. There are some faint markings and a small number '4' in the top right corner of the page.

№ 1
Титульный лист копии письма Галиковницкого (?)

№ 17 16 марта 1830 г.

Хүндэлэхье минии анхаража абагтун.
Хайрага Хан мину Танаа хүсэгшэ
Фёдор Галихубский ?
Бодото копиин сигунун (?) помощниг Эрдэни Вампилун (?)

Тоо 17
Мартын 16 -да
1830 ондо
Хиагта
Тэдэ үндэр ёсото
Сэлэнгын 18 отогтундан тайшаа Вандан Ринчинүдэ

ГАРБ. Ф. 1. Оп. 1. Д. 69. Л. 4. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Омураевой

Государственный архив Республики Бурятия

№ 2
 No. 00000000 20. 12.90 год да даламдхи.

Handwritten Mongolian script in vertical columns, starting with a date and a reference number. The text is written in a cursive style on aged paper.

№ 2

Отношение тайши Вампила Ринчинова в Селенгинскую Степную думу о предоставлении сведений по поставке за границу шкур ягнят и списков лиц, занимающихся торговлей

30 марта 1830 г.

Тайшаа 12 – дугар зэргэгэ Ринчинэйһээ
 Мартын 30-най үдэр
 1830 оной
 № 32
 Сэлэнгын степной дүүмэдэ
 Тэдэ аругалан түрэлтэ Хиагтын ноён дэрэктүр кавалир Фёдор Филипич Галиковицкий (или Галихович) мартын 18-най үдэрһөө 17 тоогоор намда мэдээсэн бэшэжэ айлдаһан зарлигыг үнэй үдэр хүлээгээд, тэрэ зарлигыг бодотоорнь эндэхи дүүмэдэ эльгээгээд, бэшэжэ ушар: тэрээн тушаа хабаатай шийдхэбэри хэжэ, Хитадай зүттэ оршо.

ГАРБ. Ф. 1. Оп. 1. Д. 69. Л. 1. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Омураевой

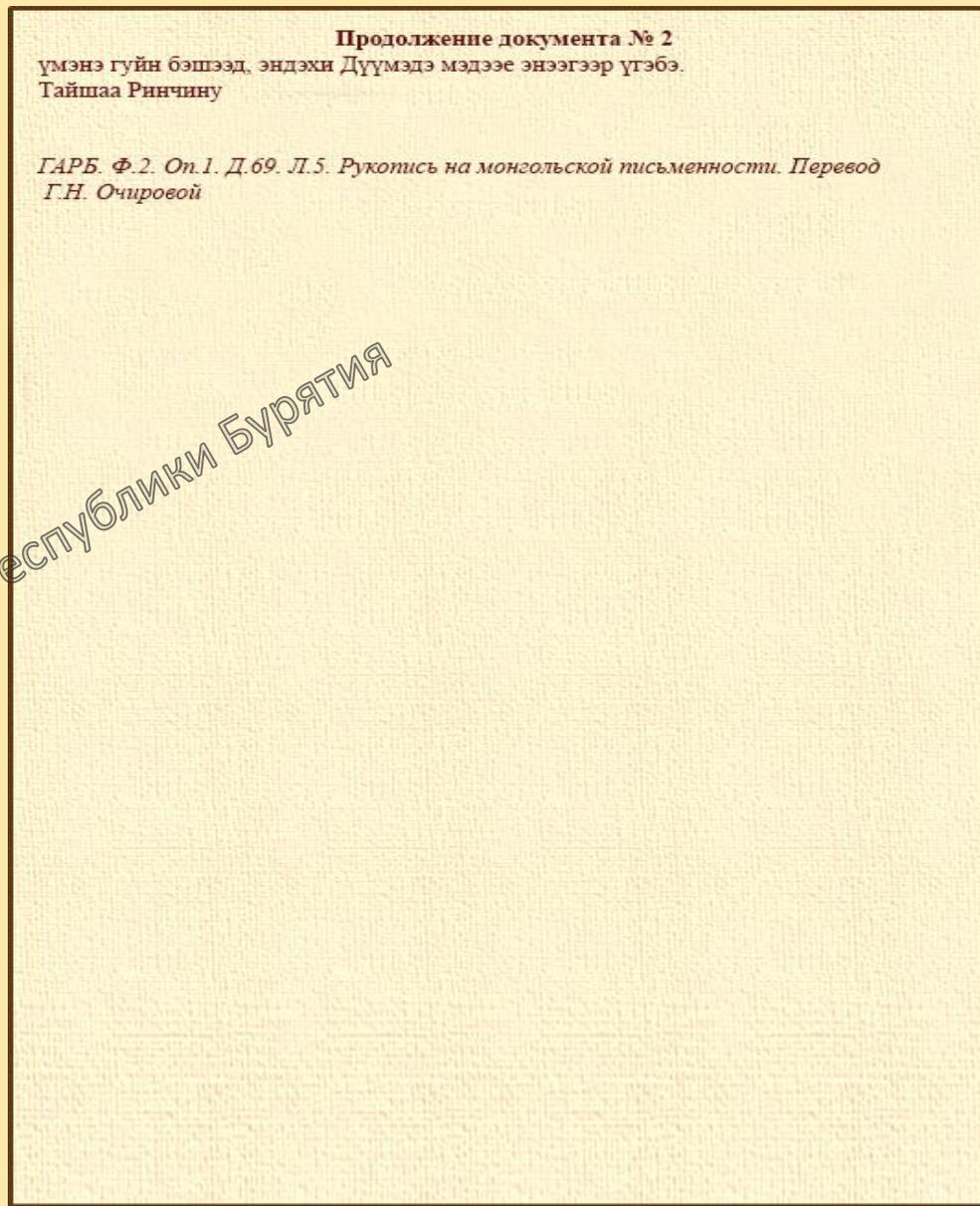
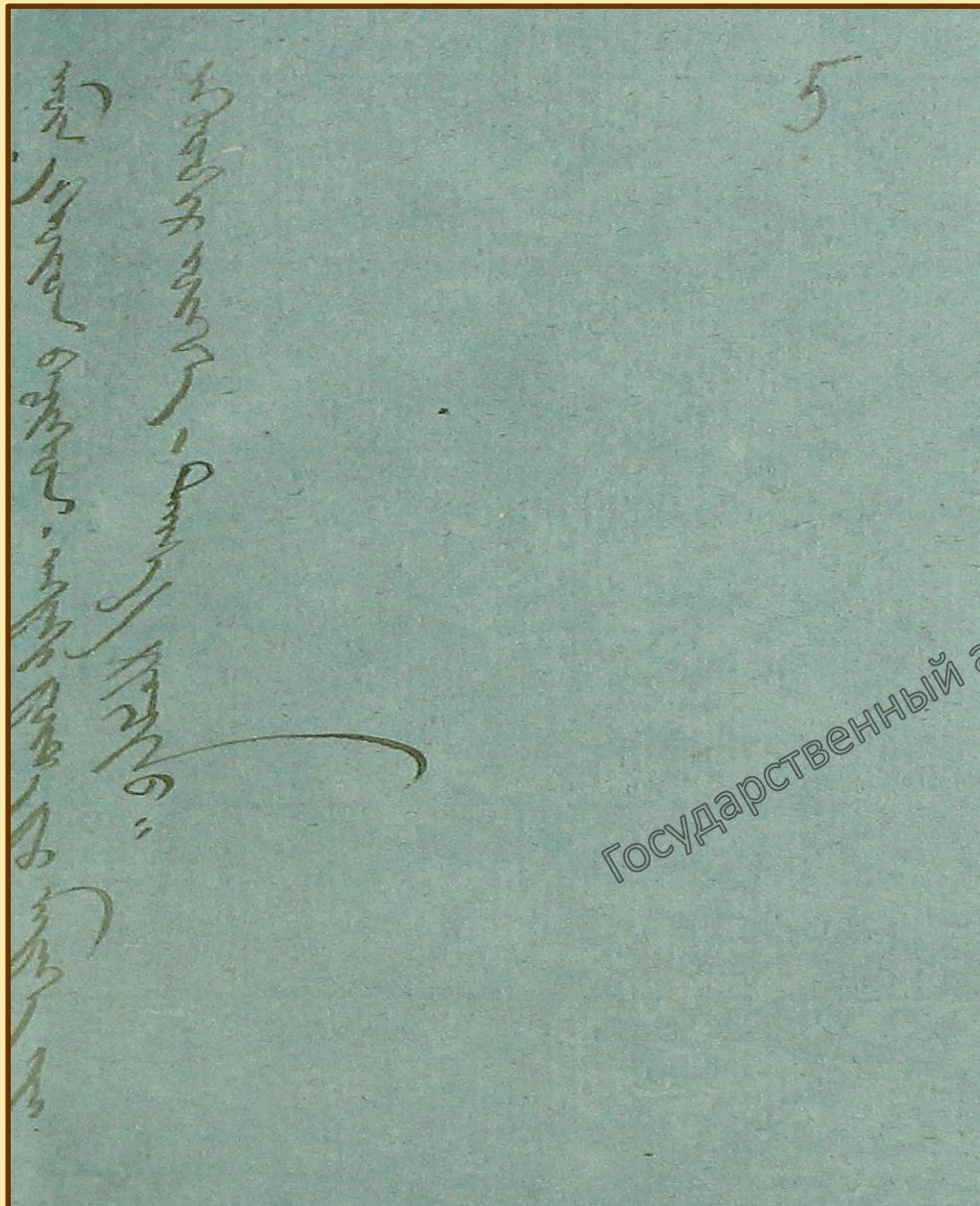
Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on a light-colored paper. A small mark resembling the letter 'd' is visible in the top left corner.

Продолжение документа № 2

үүсхэбэрийн зөөрлөө хурьганай архануудыг марта хараһаа эхилэн ноябрь хүрэтэр аралжажа байхын тула, бүгэдэ отогуудай ахалагшанарта эндэхи дүүмэнээ соносхохо болон өөрын ахамадһаа эшэтэйгээр маймаанда үйлдэгшэнэр ошохо ёһ отой байна. Гэхэнээ гадна энэ жэлэй эхинһээ хурьганай арһые аралжаахын тула хэн нэрэтэ буряаднар энэдэхи Дүүмэнээ билет болон гэршэлэлгэ абаһан болобоб? Хэрбээ үгэй бол ямар хаатал болон шалтагаанаар бэ? Тэрээнэй тухай мэдэхэ (хэрэгтэй) тула, намда соносхохо болтугай. Баһа мартаһаа эхилбэл, буряаднарта нэгэдэхээр, жэл бүри январин эхинһээ.../конец не доступен/

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.69. Л.1 об. Ручпись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

№ 4
Атаганай головаа Гонбуинһоо
Мэдүүлгэ
Апрелин 14 -нэй үдэр
1830 оной
Тоо 150

Сэлэнгын степной дүүмэдэ
Манай отогой албата Тудубжап Цэбэгүн Хиагтын үүдээр хятад маймаачинда дүшэн
гэргэ үбнэ худалдахыг тула билет гуйна. Гэрэ тула тоого тэргэ үбнэ худалдахын
тушаа нэрэлэгдэ Цэбэгүндэ эндэхи дүүмэнэ билет хайра боложо болохо байһан,
энээгээр гуйһаа иладхагша

голова Цэринжаб Гонбуин

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.69. Л.7. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

№ 4
Рапорт головы Атаганского рода Цыренжапа Гонбоева в Селенгинскую
Степную думу о прошении инородца Тудубжап Цэдыпова о выдаче ему билета
через Кяхтинскую таможню для продажи 40 телег сена

№ 150 14 апреля 1830 г.

Атаганай головаа Гонбуинһоо
Мэдүүлгэ
Апрелин 14 -нэй үдэр
1830 оной
Тоо 150

Сэлэнгын степной дүүмэдэ
Манай отогой албата Тудубжап Цэбэгүн Хиагтын үүдээр хятад маймаачинда дүшэн
гэргэ үбнэ худалдахыг тула билет гуйна. Гэрэ тула тоого тэргэ үбнэ худалдахын
тушаа нэрэлэгдэ Цэбэгүндэ эндэхи дүүмэнэ билет хайра боложо болохо байһан,
энээгээр гуйһаа иладхагша

голова Цэринжаб Гонбуин

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.69. Л.7. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Handwritten Mongolian script on aged paper, dated 1830. The text is written in vertical columns from right to left. The top of the page shows the date "1830" and the number "20". The script is dense and characteristic of the 19th-century Mongolian cursive style.

№ 5

Рапорт главного старосты Орода Эрэскиева с прошением об отправке троих казаков в полную амуницию в Сотниковское селение

10 мая 1830 г.

Главной(?) староста(?) Ород Эрэсхин бээр
 Рапорта
 1830 оной майн 10-ай үдэр
 Сэлэнгын степной дүүмэдэ.

Дээдэ Удын земскын ноён эспирабинигай зарлигыг элрхэйлэн эндэхи дүүмэхээ үнгэрэгшэ апрелин 28-ай үдэр 1177 тоотор захирхан дотор үшөө(=хэлээ — Ж.Б.) наа Ошурковой Нюгын пикетэй харуулда байха, уладнаа гурбан уладыг Сотниковой селенидэ эльгээгээд дурьин спиискые наашань дүүмэдэ гушаана гэхэннинь эдүгээ үдэр хүлээгээд элрэн дүүмэдэ гуйхамнай даабариганаа 6 хүн Ошурковой Нюгын пикетдэ нууха даашье(=байбашье — Ж.Б.), үнгэрэн мартын 29-эй үдэр

ИРБ Ф.2 Оп.1 Д.39. Л.20. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

2006

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on aged, slightly damaged paper.

Продолжение документа № 5

29 тоото рапортатай хамта сонгоол отогой зайһан Буда Манхйнайнһаа одбэренитой гэрэ отогой албата Баян Цэрэнэй зоной эбсэлээр подереед хэлэлсэһэн договорые абалсаба гэжэ элрхэйлэн нэрын списские тушаалсаһан байгаа. Тинн бээр (= тингэбэшье — Ж.Б.) эндэхи дүүмэ шиндхэбэрилэн айлдажа сонгоол отогой албата Баян Цэрэнэй бээр гурбан уладые Сотниковой селенидэ түгэс тоногуудтай байлгахые одбери үгэһэн зайһан Манхйнайнда эндэхи дүүмэһээ захиржа хайра болоһой гэжэ нүгэдэн гуйба.

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.39. Л.20 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian script on a document page, likely a translation of the protocol on the opposite page. The text is written in vertical columns from right to left. A faint watermark "ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АРХИВ РЕСПУБЛИКИ БУРИАТ" is visible across the page.

№ 6

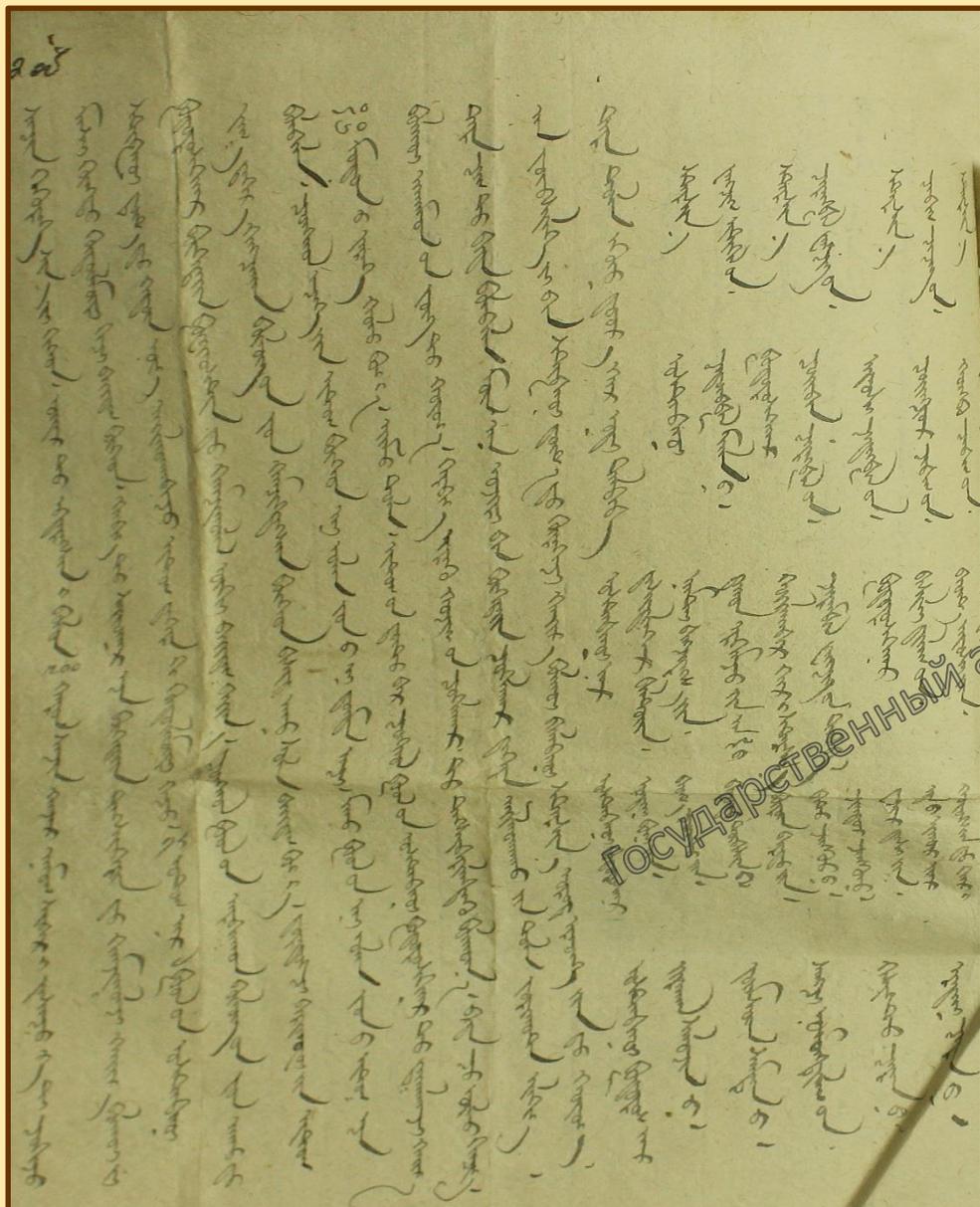
Протокол совещания отставных и подростков Ашабагатского полка, проживающих по Чикюю и Хилку, о перераспределении повинностей

01 июня 1830 г.

1830 оной июнин 1-нэй үдэртэ

Сүхэ, Хёлгын нютагуудаар нуудог ашабагад поолой остабаной подоросканар шуулажа(=сугларжа — Ж.Б.), энэ зүбшэлгэ хэхэ ушар. Бүлэгэй старшинаарнаа манда соносхон захираниннь. Тэдэ үндэр түрэлхитэ ноён Дээдэ-Удын зэмсхинн спираванигай зарлигшалһанай хүсөөр Береговойн дербэндэ ойро Сүхын голдо шадар босхуулнарые бариха болон һангай хэрэгээр ябажа үнгын улашы хүргэжэ байхын тула нэрлэгшэ газарта дикед байлгатагай гэхэнээр Кэлингын степной дүүмын хэһэн шиндбэрээр галабагад старшина Ород Эрэдхынһээ тэрэ пикедтэ хоёр залуу шадалтай улашы морьтон болон буу жада номо тэрэ мэтэ тоногуудтай Береговойн дербэндэ Сүхэ голдо дүтэ байхын тула зльгээтэгэй. Энэ болбол хожомой суглаар дээрэ тэйшлэгдэжэ хүнгэлэгдэнэ гэхэн тушаа өөр өөрын зан байдалые ажаглаа һаа манай ашабагад поолой остабаной подоросканар болбол Сүхын 9 бүлэгтэ Кимтын нютагта хабаатай 4 бүлэг байгаа ха. Сонгоол поолой остабаной подоросканар ганса бүлэг, бидэ болбол үнгэрһэн 1829 ондо захын үпараваленин зарлигай хүсөөр Хүдэринн соотиной ноён 9-дүтээр зэргэтэ Черэпанобой шиндхэбэрээр 7 хэһэг газар 8-8 (найма найман — Ж.Б.) хүн, нинтэ 64 хүн 2 һара хахадһаа үлүү хятад хаанай хилын зүтгэ пикед байжа маша зүдэрэлгэ үзэхэмди. Эдүтээшые жэлдэ мүн тэрэ ёһоор байлгahan тушаа өөр өөрын хабаата повэинностие элирхэйлжэ, дурдагша пикедые зайлуулхые гуйһан харюунда хахад һарын зэргэ болобо. Ямаршые шиндхэбэри хүлээгдэнгүй байдаг. Энэ болбол манай хабаата зоной бүгэдын тэсэбэриндэ оролсоһонгүй адаг (=байдаг — Ж.Б.). 2-дохи Хёлгын голдохи 2 бүлэгэй зон болбол Ара Хэрэйтын горхондо тэрэ нютагай албатанартай гурбан хэһэг газарта 70 гаран

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.39. Л.22. Рухотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 6

сажан хүүргэ шэные хээд, үертэ эбдэрхэниие болон 200 гаран сажан газар намаг шабарые захажа гаты сохижо, маша хүндэ хүдэлмэри хэжэ байдаг бүгөөд, хабаата найднарһаа бүтэдын тэсэбэриндэ хамжуулжа хайра болохые степэной дүүмэдэ хэдэн үе айлдахабашье нютаг дээрэхи хүдэлмэри хэжэ, 18 отогноор 4 поол остабаной подоросканар бүтэдын повэниностиндэ хамжуулалгүй байдаг байна. Сонгоол поолой арбаад бүлэгэй зон хадаа заха дээрэ гансахан бүлэгэй зон хамжагдахан бүгөөд, бэшэдынь нула байдаг бээ. Дурдагша Береговойн нютаг болбол сонгоол эсэдын нютаг бүгөөд, нии олон зонойнь дунда байна. Манай поолой нии олон зоной нютагһаа 50-60 модоной зэргэ холо бээ. Иимэ тула нютагай дүтөөр сонгоол поолой остабаной подороскинорто даалгажа хайра болохы ахамадай зүтгэ гуйя. Хэрбээ ерэхэ хожомой суглаарта тэгшэ берилэгдэхэ болхуна, бидэшье үлэ хашая. Тэрэ сагта бидэ болбол мүн энэ ушарһаа бүтэдын суглаар дээрэ айлдахын тула зорюута эльгээе. Энэ зүбшэлэгдэе степэной дүүмэдэ хүргэжэ хайра болохы галабаной старшина Ород Эрэнпэлдэ гуйя. Тэрэ тула үүнэй доро гарнуудые табиба.

Старшина Ванчиг Этигэлэй, старшина Цэрэнпэл Ванчигай, старшина Цэбэг Сэсэгэй, старшина ...

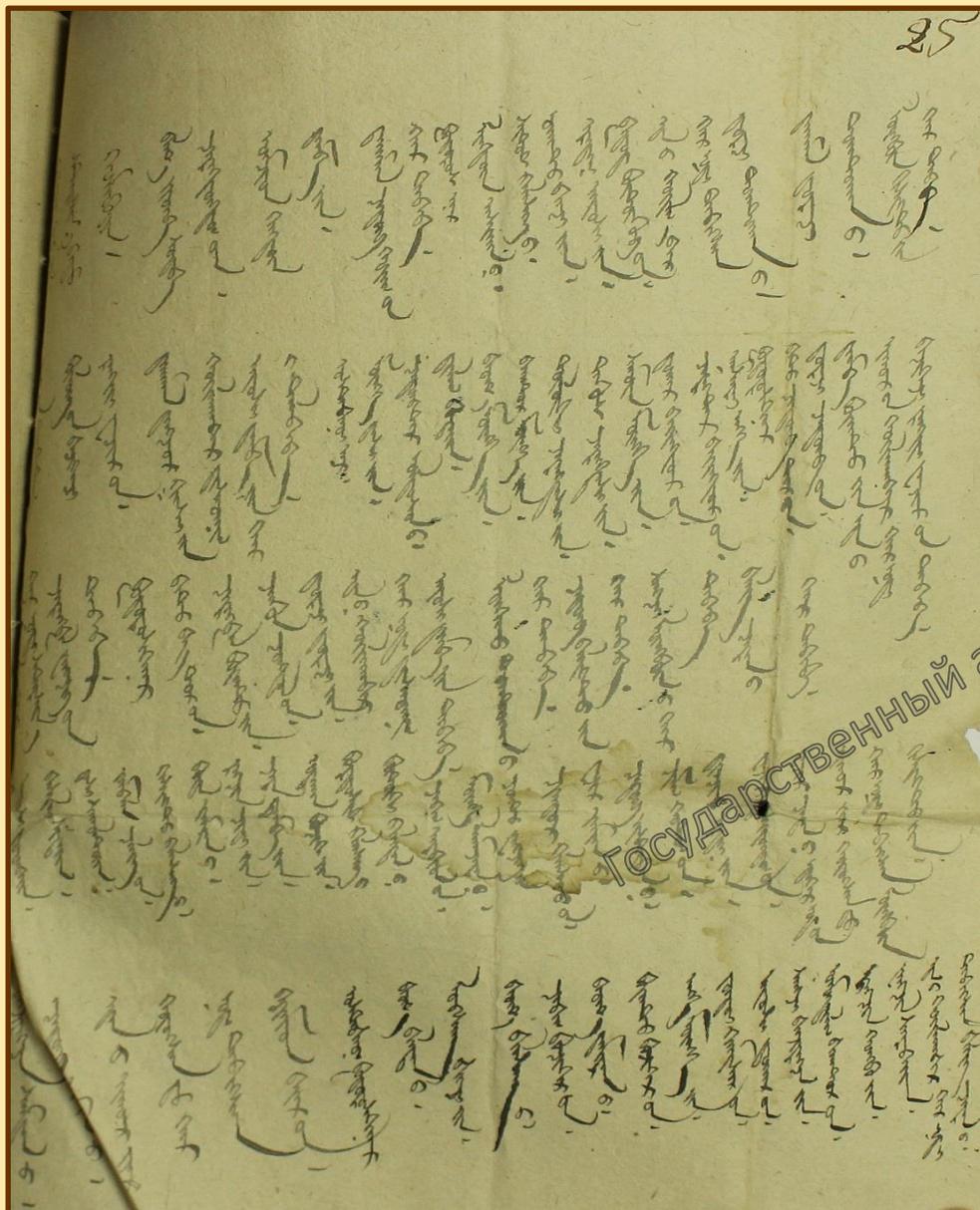
Остабаной Цэдэпэл Маланай, подоросканар Чойбон Цэрэнпэлэй, Аюуша Цэдэнпэлэй, Чойнжуур Цэбэгэй, Радна Сэсэгэй, ...

остабанойнар Дашадэлгэр Балтын, Намтай Банзарагшын, Дахуун Жамсын энэ 3-ай гуйлгаар гарые старшина Цэрэмпэл Ванчигай табиба. Подоросканар Басили Дэлэгэй, Бадма Аюушын, Балчиндоржо Аюушын, Бадма Бэлигэй?

Остабаной подороснар Эрдэни Буннин, Бадма Согтын, Баруду Түбшэнэй, Бүрэн Бардугай, Бата Цэнгүүнэй, Чагдар Цэнгүүнэй, Ошор Дашын, эдэнэй нюураар гуйһанда гарые табиһан Цэдэб ...

Остабаной подороснор Жаргал Салучинай, Юмсэн Самданай, Санжа Номундэлэгэй, Хэшэгтэ Цэрэнэй, Эрдэни Цэрэнэй, Галдан Цэрэнэй

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.39. Л.22 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 6
Продолжение листа 22 об

старшина Ранпил Хэшэгтын, старшина Бата Гомбын, лама Жэдбэсодбо Цэрэн-Ёндогой, унзад Гэндэн Дамбын, даамал Цэдэб Хуягай гар табиба. Подороснор?? Линдэн Апаханай, Шүтэм Галсанай, Ухаага Банчин, Эрдэни Аюушын, Федот Бутуковой, эдэнэй гуйлгаар гарнууды табиһан Доржо Тогтохойной, даамал Доржо Тогтохойной, Лүмбэн Хэшэгтын гар табиба.

-нууды?? гуһалагша Бочихи Жабай табиба. Бүлэгэй бэшээшэ Ранжин Ошорой, даамал Данжуур Гашын гуйлгаар дисадниг Аюуша Дамбын гарые табиба. Устабанойнар Мүнхэ Дашын, Цэдэбтар Олгоһоной(?), Дэлэг Будын, Бадма Мүнхын, Баатар Мүнхын, Түлэшэ Цэрэндашын, Түгэс Цэрэндашын, Сэмүүн Мүнхын, Дугар Байнжуурай, Цэрэнтар Байнжуурай, Намсарай Энхын, подоросканар Бата Цэдэбтарай, Доржо Цэдэбэй, Дамба Буянтын эдэнэй нюурай гуйлгаар гарнууды бэшээшэ Ранжин Ошорой табиба.

(...) эдэнэй гуйлгаар гарнууды старшина Цэрэнпэл Ванчигай табиба. Подоросканар Бата Баатарай, Цэрэнпэл Буянтын, Цэнгүүн Цондолой, Доржо Доржын, эдэнэй гуйлгаар гарнууды десадниг Аюуша Дамбын табиба. Лонхо (Лёнхо?) Тогтохойной гар табиба. Цэдэб Бэлигтын гар табиба. Санжи Лүмбэнэй гар табиба. Бэлиг Цэрэнэй гар табиба.

подороснор Аюуша Зодбын, Басили Шидын, Даша Сахалтын, Замбала Цэлигэй, Хэшэгтэ Галсанай, Буда Жамьянай, Ринчин Цэдин, Цэрэн Дамбын, Удаган Бочихин, Бордошим Галсанай, Бүтүүхэй Галданай, Цэбэг Арбидай, Мүнхэ Ламацэрэнэй, Цогто Ванчигай, Чагдар Галсуугай, Ошор Жамьянай, Цэдэб Истибанай, Чимэг Хутагай, Динжүү Эрдэнин, Ошор Даша-Ёндогой, Ошор Цэдэнэй эдэгэрнүүдэй нюураар гуйһанда гарнууды табиһан Лүмбэн Хэшэгтын.

Банзарагша Самданай, Цэдэб Жамьянай, эдэнэй нюураар гуйһанда гарнууды табиһан Баримид Баярай, устабаной подоросканар Бадма Балданай, Лубсан Банчин, Бадма Балсанай, Цэбэг Бужагарай, Бадма Дамиранай, Буянга Бужагарай, Энхэ Мүнхын, Зунды Хамисарай, Аюуша Дугарай, Санжи Банзарагшын, Номундэлэг Баатарай, Эрэнчин Гомбын, Ванжил Сарбын, эдэнэй гуйлгаар гарнууды табиһан Бэлиг Цэрэнэй

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.39. Л.25. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

No: 1101151 127. 1890 eno g...
 [Handwritten Mongolian script in vertical columns, including a date and a signature]

Рапорт главного старшины Ашабагатского полка Орода Эрэдкьева об отправке рапорта и решения народного схода в Селенгинскую Степную думу

10 июня 1830 г.

Ашабагад поолой галабаной старшина Ород Эрэдхынээ рапорта июня 10-ай, 1830 ондо, тоо 56 Сэлэнгын степэной дүүмэдэ.

Эндэхи дүүмэдэ минии апрелин 28-ай үдэр мэдүүлхэнэй харюунда нэгэнтэ шидхэбэрлхэн эрүүлэн дахин урбуулжа үлэ болоно гэхэн зарлигшалалгын ёһоор мэдэлдэхи старшинаарнуудта дурсагша ?-ай

ГАРБ. Оп. 1 Д. 39. Л. 21. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадмаева

Косударственный архив Республики Бурятия

21 об

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on aged paper.

Продолжение документа № 7

пикедые байлгахые захирхан атар(=байтар — Ж.Б.), тэдэ старшинанарай соносхомжохоо Сүхэ Хёлгын нютагуудаар нуудаг остобаной подоросканар бээр өөр өөрнүүдэй хабаата даахан үйлэдбэридые дурсажа зүбшэлгын саарна гушаананинь болбол эндэхи степэной дүүмэдэ хүргэхые намда гуйһанаар бүтэдэ зоной зүбшэлтые репортатай хамжуулан бариба. Галабаной старшина

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.39. Л.21 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Угол: 12 дека 1830 года

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation of the Russian text on the right.

№ 8

Уведомление от главного старшины Цонгольского полка Зандары Бумтарова об отправке доверенного с просьбой передачи переправы под договор

19 декабря 1830 г.

Цонгоол поолой главаной старшина Занадара Бумтарайнаа мэдүүлгэ декабрин 19-нэй үдэр, 1830 он тоо 129

Сэлэнгын степной дүүмэдэ гуйхан ерэхэ жэлһээ эхилэн даалган, Сэлэнгын бэлшэрэй перевазды манай одстобной подоросканарай бэсын хүдэлмэрин дээрэ хамжаатай байлсадаг ёһоор манда даалгажа үгэжэ болоһой гэжэ эндэхи дүүмын шуулганда өөрын тула хуварал Чоймпол Буянтын гэгшые эльгээһэндэ, зүгынэ этигэлгын саарһагүй гэжэ тунһэй ямаршалан мэдүүлгэ гуйлгыень энэшые анхарагдажа, бидэ хадаа үнгардэн онуудһаа хойшо баһа бага бэшэ гарза болобошые бэшэ зүгһөө гэдхэбэрһгүй, мүн оһол һаатал ушар нүхэсэлгүй дахалан һэн бэлэй. Баһашые бидэн дээрэ бэшэ зүйлэй ямарбаа бэсын хүдэлмэрид гараха, хямгадаха юумэд этнгэгдэжэ даалгаатай байдаг атар (=байтар — Ж.Б.), эдүгээ ганса Дугаржаб Ванданай оһол

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.65. Л.3. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

300

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on aged paper.

Продолжение документа № 8

-гүй үнэмшэгдээн этигэлтэй мэтээр бидэн дээрэ этигэжэ үгэжэ болохогүй гү. Манай энэ гуйлгы анхаржа этигэдэг болгоно. Өөрын хабаата найн найдамжата уладнаа одовэрни барюулна. Үүн гухай шидхэбэри болохо наа, бидэнэй бэеые татаха сагта одожо бараалхаха бүгөөд Ванданай танай догобор баталангүй хүлисэжэ болоһой гэжэ гуйн айлдагша.

Главаной старшина Зана Бумтарай

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.65. Л.3 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Запрос Иркутского губернского управления, переданный на места через Верхнеудинский земский суд, о работе комиссии по учету инородцев и обложению их податями

[1830 г.]

Дээдэ Удын эмсхэ суд ноябриин 8-най үдэрһөө 14137 тоото сааза дотор бэшэһыень Эрхүүтэй гүбэрнхэ паравалени огтибри(октябрь)-нин 30-най үдэрэй 24608 тоото мүн саазаар ноён Эрхүүтэй гаражидансха губернаторай преуложение элрхэйлһэнинь Восточной Сибирэй ноён гэнэрал губернатор энэ оной сингтибри(сентябрь — Ж.Б.)-нин нэгэнэй үдэрэй тэдэ ноён губернаторга преуложилһаниинь болбол Восточной Сибирэй нүүдэлэй болон байрагүй буса түрэлтэн дээрэ алба тогтоожо данса хэһын тула гараһан комиссин хэһэн мэдүүлгыень Киренски(=Киренский — Ж.Б.) хурүтэй(округой??) Жидински, Усолски (Усолск — Ж.Б.), Доодо Илимсхэ-нин отогнорой хамнигалһаа айлга хүлэһыень, тэдэ болоо һаа старостанараа һунгажа барихыдаа маша ехэ зоболон үзэдэг ушарынь старостанарыень һангай түлбэри буса гаргашын мунгад суллуулха эрхэ буса уялгатай тула ябадалдаа маша ехэ зоболон үзэдэг ха мүн тэрэ мэтэ тушаал дааха хүниие һунгаха гээ һаа урдахитай адли зүдэри гэнэ. Тинмэ зоболонто ябадалһаа зайлахын тула отогой зонһоо татажа 60 60 тухарин салин жэлдэ үтэхые эшэ гуйжа эрүүлэлгэ эринэ. Хомнисынь өөрын зүтһөө элтигирсхэ

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.18. Л.6. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script on aged paper, corresponding to the typed text on the right. The script is written in a cursive style and covers the entire page.

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a historical document or record.

Продолжение документа № 9

болон гурэйсхэнүүдые тэрэ мэтэ старостадыень маша ехэ зоболон үзэдэг гэнэ. Старостын туһа нэмэригүйгээр байжа үли болохо тула тинмэ тушаалые дааж шадмаар бүгөөд отогой зоной эрхим байдалые болон газар нютагуудайнь байрые мэдэмээр тинмэдые һунгаха. Тэдэниень тэрэ нэрэд дээрэн тогтоомуй гэнэ. Старостанарыньше тушаалдаа бэшэрэнһээ зондоо нэмэри туһа үзүүлхэ бээ. Үүнһээ гадна ямаршые үлэмжэ түбэгтэй ябадал булягдаха бэшэ гү. Старостанарынь зонһоо хэзээ мүнгэнэй суглуулга хэжые мэдэжэ татаха бээ гэнэ. Тэрээнһээ гүбэрэнсхэ совэйдын буса түрэлтэнэй гомдолые хангахын тула албын хоммисин хээн хүргэлтэ тушаа эрид шидхэбэри хэнгүй гүбэрэнсхэ болон Якудсхи областной праваленинаар дамжуулжа мэдээд эрижэ абахыень 1-дүгээр, тэнэмэл буса түрэлтэдһөө старостада һунгаха сагта дурагүйһөө шалтагаалжа зоболон үзүүлэн ушар бии ха гү, хэрбээ бии болхуна ямар нэрэтэ газарта бэ, тинмэ түбэглэл үзүүлхэ сагта ямар аргаар бүтэжэ байһан бэ; 2-дугаарынь, хэрбээ улам хойшонь старостанарые һунгаалдаа буса түрэлтэнэрһөөнь салин энэ үгэгдөө наа, ямар мүртэйгөөр старостанар байха арга бии хаб; 3-дугаарынь

үли болон болохогүй, үүнһээ энээнһээ, бүгөөд – байгаад, болхуна- болбол

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.18. Л.6 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 9

тэнэмэл буса гүрэлтэн старостанары мунгөөр тэдхэхэ гү, али өөрнүүдээр ангай арна болон буса аргаар тэдхэхэ гү, тэдэ мэдээдые губерэнсхэ болон областной праваленинар суглуулжа абаад өөрнүүдэй шиндхэбэритээ тэдэндэ мэдүүлгэгэй хэмээһэнээр (=гэһэнээр — Ж.Б.) губерэнсхэ совет дотор үзөөд, тэдэ ноён Восточной Сибирэй генерал губернаторта үшэжэ айлдахын тула мэдүүлһэн бэлэй. Тэдэ үндэр дэбшүүлэгшэнь өөрын зүгһөө хэрэгтэй дээрэ бодожо гүйсэд мэдээд, суглуулжа абаад хабаата шиндхэбэри хэхые тэдэндэ даалгалан тула губерэнсхэ бараваленида захиржа губерэнсхэ совэйдэй шиндхэбэри дүүргэхэһээ гадна шухала дээрэ бодожо тэрэ мэтэ дүүргэлтэ хэхые Якудсхэ области праваленида преулжени үгэбэ. Тэрэ тушаа губерэнсхэ праваленида шиндхэбэри нин тогтоожо преулжени дотор элрхэйлһэн болон губерэнсхэ советэй журналай удаагаар эндэхи губерннин зэмсхэ сүүднэр Ниршүүдэй тээдэ болон Доодо Удын окуружиной начлинигуудта захирхань — тэнэмэл буса гүрэлтэнэй байдаг газарнууднаа старостанары хунгахын тухай үнэмшэлгэ абаад, өөрнүүдэй шиндхэмжэ хэһэнгэй хамта мэдүүлгэгэй гэнэ. Тэрэ тушаа зарим боллосожо губерэнсхэ параваленин

буса (Б.Б.)

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.18. Л.7. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a transcription of the document on the right. The text is written in a cursive style on aged paper. A small number '7' is visible in the top right corner of the page.

706

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document or a list of names and titles.

Продолжение документа № 9

саазын ушарын бүринээ бэшэжэ, Хорин, Сэлэнгын, Хүдэрин, Баргажанай степной дүмэнэртэ Закаминай Армагай инородна управанарта захирха ушар журналай 3 зүйл дотор бэшэгдэнэй ёһоор тэнэмэл буса гүрэлгэд хаана байдаг болхуна тэдэнэй старостанар хунгахын үнэмшэлгэд хэгдээ һаа юу элрхэйлэгдэхэ болхуна наашань мэдүүлгэгэй.

Болхуна-болбол, болоноб

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.18. Л.7 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a historical document or report. The text is written in a cursive style on aged paper. A faint watermark "Государственный архив Республики Бурятия" is visible across the page.

№ 10

Сведения об организации пикета в деревне Береговая для поимки беглых каторжников

[1830 г.]

Тэдэ үндэр түрэлхитэ ноён Дээдэ Удын зэмсхин испрабниг мартын 26-найһаа 2497 тоотоор бэшэжэ айлдаһанинь үнгын заводнараа болон сэленидхээшье бодхуулаар ябадаг зарагдаһад болон поселенцэнары зогсоохын тула эдүгээ(=мүнөө — Ж.Б.) гэдэниие бариха зохилонтой сагын болобо. Тимэнэеэ үни удалгүй шидхэбэри хэжэ Береговой деробендэ ойро Сүхэ голдо шадар бодхуулнарые бариха болон һангай хэрэгээр ябажа үнгын уладые хүргэжэ байхын тула тэрэ нэрлэгшэ газарта пикэд(= пикет — Ж.Б.) байгуултагай.

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.3. Р.3. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

4

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on aged paper.

Продолжение документа № 10

хямгадахааа гадна үнгын һангай хэрэгээр ябагшанарые хүргэжэ байтагай гээд нэрэтэнэрые хэзээ байлганаа наашань мэдүүлгэгэй. Зүгөөр энэ повиностиһоо бүгэдэ отогнорой һайднар болон одстабной подросканарай хээн хубаариһаа үлүү болохо тула хожомой суглаар дээрэ энэ 2 поолой буса повиностяар тэгшэлэгдэжэ хүнгэлэгдэнэ.

бэшэбэ

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.39. Л.4. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

23

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation of the adjacent document. The text is dense and covers most of the page area.

№ 11
 Письмо Селенгинской Степной думы с требованием о представлении отчета об
 исполнении приказа

[1830 г.]

Захя
 Сэлэнгын стэпиной дүүмэхээ

Сонгоол поолой галбаной старшинной Жана Бумтарай тэдэ үндэр түрэлхитэ ноён зэмсхын исбарабаниг хавалерай зарлигай ушарыг элирхэйлэн үнгэрхэн майн 12-ройһоо 1368 тоотоор ...-эй нютагта пикет байлгагагай гэжэ захирхан болбошье эдүгээ хүрэтэр бүтээмжын харюу үлэ үзэгдэнэ. Тэрэ тула эндэхи дүүмэ дотор шиндхэбэрилжэ дахин 2-дахи захиралгаар та главаной старшина Бумтарайда шандалан захирха ушар

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.23. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

2308

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or document continuation. The text is written in a cursive style on aged paper. The columns are arranged from right to left, with approximately 10-12 columns of text. The characters are dark ink on a light background.

Продолжение документа № 11

үүнине хүлээн сагта дээрхи Түүргын нютагта аюумшаггүйн тулада 4 залуу найн хүнине түгэс хэрэглэгдэхэ тоног зэмсэгүүдтэй байлгаад хэн нэрэтэ ямар зэмсэгүүдтэй байлаhanaа гэдэ үндэр түрэлтэ ноён зэмсхын исбарабаниг хавалера гэдэндэ мэдүүлхын тула наашань мэдүүлтэгэй. Зүгөөр, ерэхэ намарай хамтын суглаар дээрэ бусадтайгаа дансалан хэлэлсүүлнэ. Буруу ушарта ...

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.39. Л.23 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

277

Место
у
1320

послано отъ Х. Хонъ 1830 года
1320 г. 10 м.

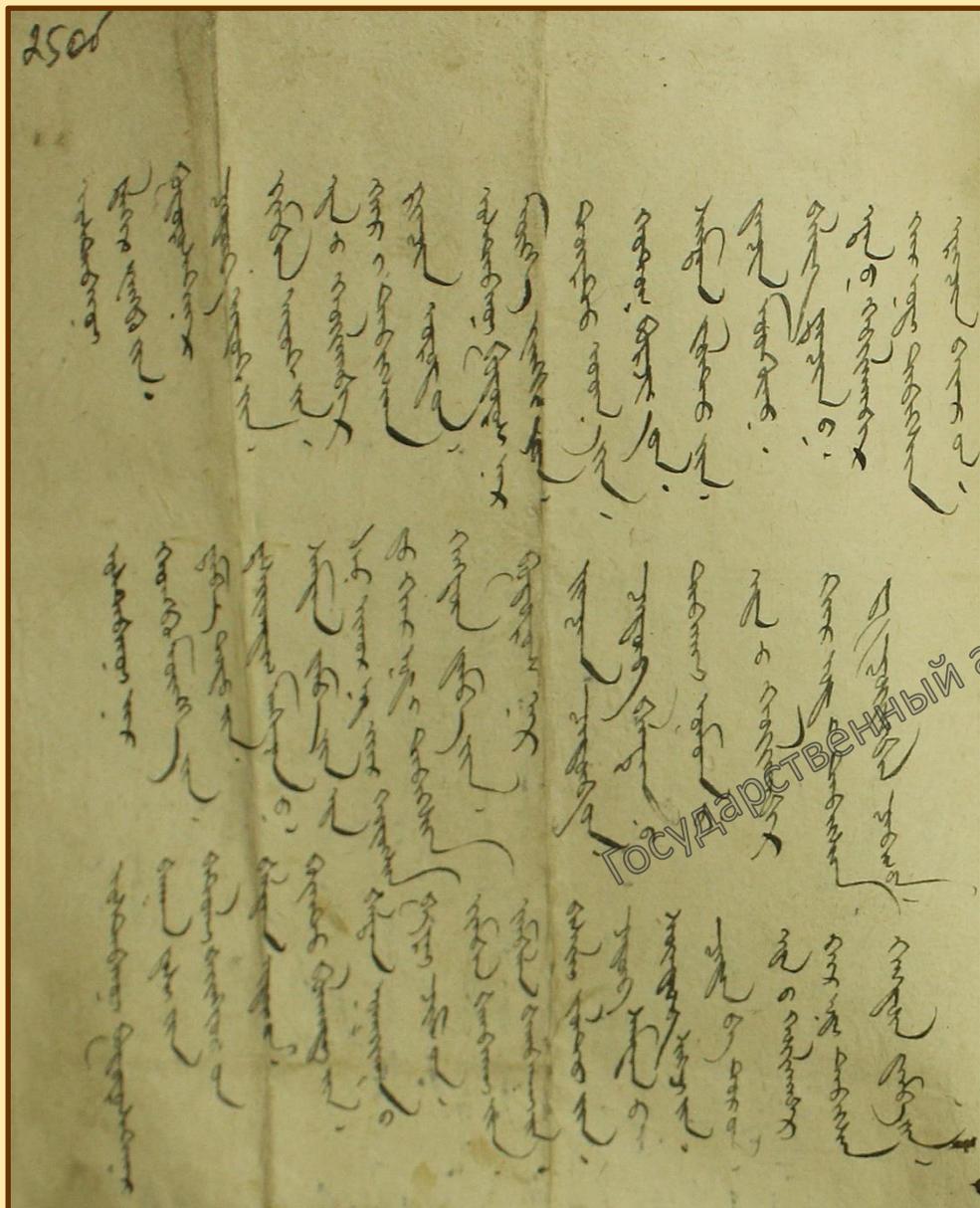
Хонъ дано друиъ банд
маня мууръеу 0/0 1/2 1/2
1320 -

Продолжение документа № 11

1930 ондо бэшэгдэбэ

ГАРБ Ф. 2 Оп. 1 Д. 39. Л. 24. Рухотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж. Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 11

Остабаной Дэлгэр Вамбын, подоросканар Цэдэб Аюухин, Жамбал Аюухин, эдэнэй гуйлгаар гарые табиһан Ринчин Ородой, устабаной подороснор Мүнхэ Зангягай, Түртэ Однын, Хутаг Боржоогой, Самдан Золтын, Данчин Муухүүгэй, Бэлиг Данчинай, эдэнэй гуйлгаар гарнуудые Эрэнчин Баярай.

Остабаной Гомбо Мүнхын, Дамба Тодын, Даша-Ёндог Манганай(?), Самдан Дамбын эдэ 4-нэй нюурнуудаар гуйһанда гарнуудые табиһан Гэндэн Дамбын, подороснор Жанцан Цэдэбэй, Цэдэб Балданай, Табхай Номоной эдэнэй гуйлгаар гарнуудые табиһан Даа Чойнпол Цэбэгэй.

Устабаной подоросканар Баган Дашын, Батулай Байнжуурай, Балдан Эдирэй(?), Буянга Булгадайн, Балдан Нохойхоной, Парай Чимэгэй, Жамбал Багбаахайн, Замбала Багбаахайн, Басили Золтын, Цэдэб Самданай, Сүндэб Санжын, Цэдэн Баатарай, эдэнэй гуйлгаар гарнуудые табиһан Гэндэн Дамбын

ГАРБ. Ф. 1. Оп. 1 Д. 39. Л. 25 об. Рухотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадмаева

Продолжение документа № 11

Титульный лист

Сэлэнгын степэной дүүмэдэ галабаной староста Ород Эрэхнин бээр рапорта

Һангай хэрэг тула с.....м.....буулха

Эрэхни

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.39. Л.26 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Протокол совещания в Селенгинской Степной думе голов 18-ти отогов и старост о назначении подрядчиком Ванданай на речные переправы сроком на 3 года с 1831 по 1834 гг.

[1830 г.]

1830 оной декабриин // удэртэ Гэлингын степной дүүмын дэргэдэ шуулахан 18 отогнойр голованар болон старостанар зоние томоотой уладтайгаараа зүбшэлгэ хэхын ушарнай.

Үүнхээ урагшахи 3 жэлнүүдтэ Сүхэ Гэлингын бэлшэрэй пребуузые Гэлингын Харанууд отогой албата Дугаржаб Ванданай гэгшэ дээдэ ахаматай тогтооһон дансын олзоор дааж байдаг болобошье, Химнэ болон Зэдын голнуудай пребуузадаар ябагшадын үсөөн бүтөөд тэрэ эсэсэй 2 пребуузадые дансын олзоор дааж абаха дуратанар энэ олдолог тула анханай Сүхын бэлшэрэй пребуузын олзоор дурдагша Ванданайхын тэрэ пребуузадые дааж байдаг тула, 4 поолой стопаной подоросканарай худалмэри хүнгэлэгдэдэг бэлэй. Эдүгээ болоходо ерэхэ 1831 онһоо эхилэн хойтоһон Гэлингын буйдаар? байдаг пребуузые дансын олзоор дааха дуратанар энэ олдобо. Тинь агар (=байтар — Ж.Б.) сонгоол поолой старшина Чоймол Буянтынхи аман үгөөр анханай Сүхын бэлшэрэй пребуузые даахын тула бөөндээ эрээд дурсаһаниие болбол үнгэрһэн 1817 онһоо хойшо тэрэ пребуузые сонгоол поолоор дааж байха сагтаа бага бэшэ гарзатай нэмди. Зүгөөр Ванданай урда даадаг ёһоор Химнэ, Зэдын пребуузадые даалсажа абая гэхэ болобошье, 1-дүгээрнь, урдань тэрэ пребуузан тушаа сонгоол поолһоо эрилгын саарһан ұғы, 2-дугаарнь, тэрэ Буянтын хадаа буса пребуузадые даалсажа болон наймаалжа үлэ шаданаб гэбэ. 3-дугаарнь, тэрэ бэлшэрэй пребуузые ганса сонгоол поол дааж байдаг бэшэ, буса поолной остобаной подоросканар болон 18 отогнойр даабарита пребуузадай тула, адли гарзатай байдаг бэлэй. 4-дүгээрнь, тэрэ Буянтынхи хадаа хабаата найд зонһоон этигэмжэлэлгэ болон үнэмшэлгын саарһагүй аһанаар (=байһанараар — Ж.Б.), ганса Буянтынхида даалгахые найдбарилжа бололтой бэшэ нэн тула, Буянтын эрилгы хэрэгтэй дээрэ үлэ үзэнэбди. Нүгөө Ванданай болбол хэдэн жэлнүүдһээ нааша, тэрэ дээрэ дурсаһан Сүхын бэлшэр болон бусашье пребуузадые дааж бэшэрмээр бүтөөд 2-дугаарнь эдүгээ жэлдэ Гэлингэ голы тэнсэлгүй ехэ үер боложо үни удаан болоһон сагта зүүн гарай тагуурта 1 харбууза бариха болон 2-дох харбуузые Гэлингын поочитобой ханторой хэһэн захирамжаар Сүхын голоор ойро бэшэ газар, пребуучигууд(перевозчигууд)тай байлгажа, эдгээр 3 газарнуудта гарзатай болобон гэжэ дурсажа, бөөндээ 3 жэл даахые эриһые мүртэй байха болобошье, Ванданайда үгөө наа буса пребуузадые даагшад

ГАРБ Ф. 2 Оп. 1 Д. 65. Л. 4. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Ж. Б. Бадагарова

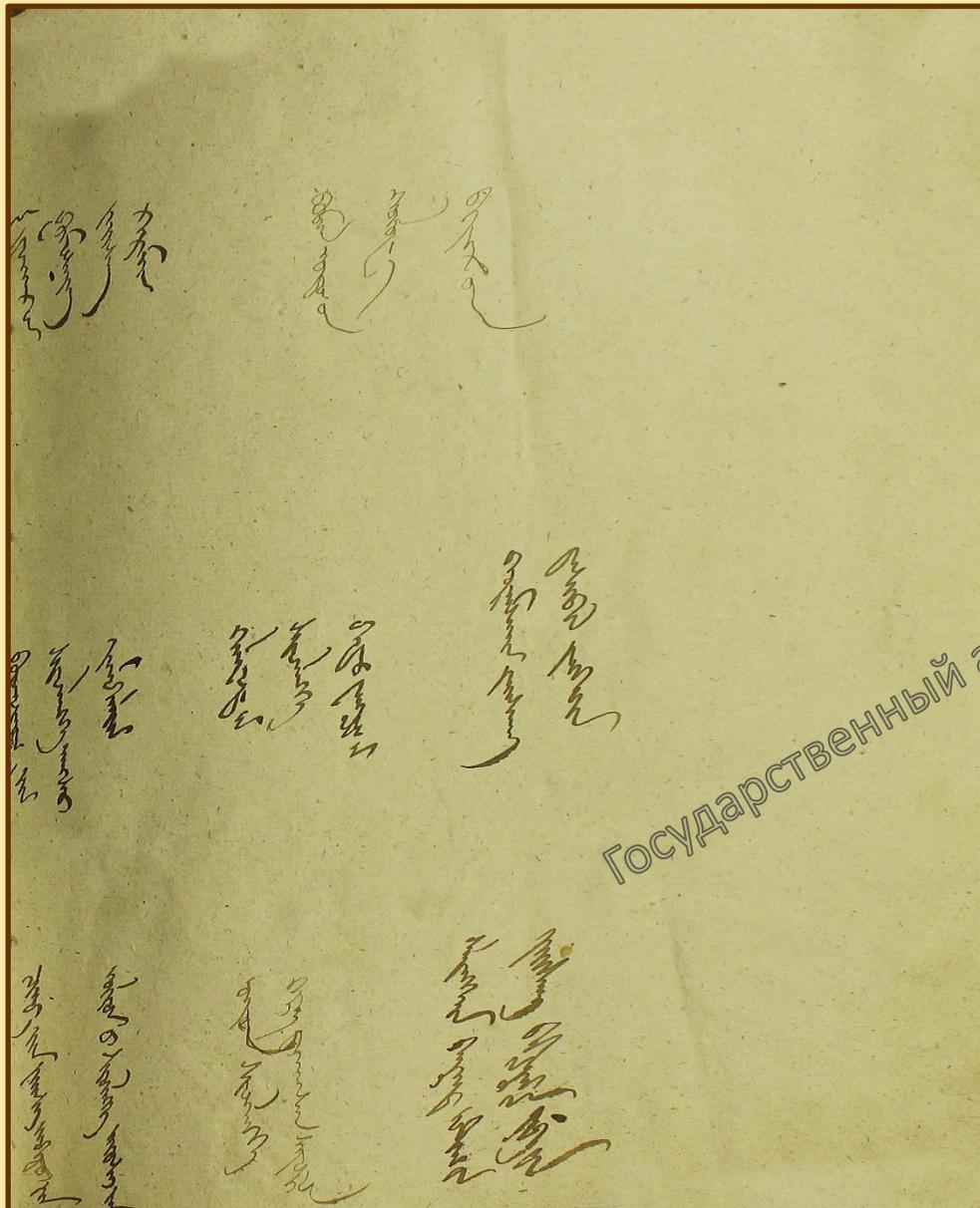
Продолжение документа № 12

нэрлээ хаа остобаной подороскадта хүндэ болохо байна. Тинн атар (=байтар — Ж.Б.), Гэлингын поочитобой йксепедиторынъ степэной дүүмэдэ нэрлэгшэ Ванданайхиинэ эдүгээхи жэлэй Гэлингэ голэй тэнсэлгүй үерэй сагуудта хаана захирамжата газарнуудаар пребуузадые пребуучигуудтай байлгажа, хэрэгүүдээр ябагшадые хааталгагүйгөөр гаргаба гэжэ мэдээсэжэ байһан байгаа. Тэрэ бэшэлгэ болон урдыншые даажэ байха сагуудта дурдагша Ванданайһаа ямаршые оһол муу ушар энэ үзэгдэнээр этигэмжэтэй дээрэ тоологдоё. Тэрэ Ванданай болбол 18 отогной хаана мүртэй олзон дээрэ жэл бүринн 5 түхэриг үгэе гэнэ. Манай ажаглаа хаа тэрэн бидэндэ олзон дээрэ тоологдохо ёһотой абашье (байбашье), бэшэ олзогүй пребуузадые даагша байдаг. Зондомнай илангаяа ехэ гарза үзэгдэжэ, зүдэрэлгэ болохо нэн. Иимын тула дээрэ дурсагшаан Сүхын бэлшэрэй болон Химнэ, Зэдэ, Гэлингын буйд(?) эдэгээр дүрбэн пребуузадые ерэхэ 1831 онһоо 1834 он хүрэтэр 3 жэлдэ дээрэ дурсаһан Ванданайда анханай Сүхын бэлшэрэй олзоор даалгахые зүбшэбэди. Тэрэ Ванданай тэрэ пребуузада хэрэглэгдэхэ хэды тоото харбууза онгосод болон пребуучигууд али хэрэгтые дүүргэжэ байтагай. Тэрэ Ванданай үүгээр даажэ абадаг болбол хабагша хонтарагтадые батална бээ. Тэрэ тула үүнэй доро гарнуудаа баталаад, шиндэ бүрилжэ айлдахын тула степэной дүүмэдэ тушаан бария. Анханай туһалагша Юрвэлгэ Сундын

- Хагагинай голова Гүндэбэй
- Алагуйн помошнинг Халтайн
- Ашабагадай зайһан Аюушын
- 2-дугаарай шүүлэнгэ Аюушын
- Сонгоолой помошнинг Хутагта Сүндэбэй?
- Сарьдагай? зайһан Цэнгүүнэй
- Бэшээшэ Цэбэг Галсанай
- Сарьдагай- сартулай?

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.65. Л.4 об. Ручка на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script on aged paper, consisting of approximately 15 vertical columns of text. The script is dense and appears to be a historical document. There are some faint markings and what looks like a signature or stamp on the right side of the page.

Продолжение документа № 12

3-дугаарай помошиниг зайһан Гармын

Буумал отогой гулваа Баярай

Подгороднын шүүлэнгэ Нансу Замбалын

Галзуудай шүүлэнгэ Бата Ванчигай

Хурамшын зайһан Дашибал Ягшын

Шонын зайһан Абыдын

Олзоной шүүлэнгэ Аюурайн

Олзон шүүлэнгэ хэрэг дааһан Аюурай

Бэлдигдэ харнууд отогой зайһан Банзарагша Жабай

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.65. Л.7. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation of the adjacent document. The text is dense and covers most of the page.

Приказ главам родов о подготовке сведений и общем собрании

20 февраля 1831 г.

Гулуванарга
Дээдэ-Удын зэмсхэ сүүд гинаваринн 23-най үдэрһөө 981 тоото саазаар бэшэһыень
Дээдэ-Удын окуружиной управлени гинаваринн 11-нэй үдэрһөө 84 тоото
захиралгаар тэрэ сүүдтэ бэшэһыень Восточинной Шэбэрэй нүүдэлэй болон тэнэмэл
буса түрэлтэн дээрэ алба тогтоожо данса хэгшэ хоммис гинаваринн 8-най үдэрһөө 5
тоотоор элрхэйлһэнниень Восточинной Шэбэрэй галаваной управленидэ
Дээдэ-Удын хэрэг дотор хоммисинн ябадалай палаан зураһаниень Ангарай дээдэ,
доодо, Баунтобскын хамнигадта үбэлэй сагта ябаха зон угы, маша холо газар байба ха.
Тэрэ палаание хоммисн хүсэгээд Дээдэ-Удын күрүг(округ)эй тэрэ захар үбэлэй
сагта болзртоо хүрэхээ али мэдэнэмди. Тэрэ тула Восточинной Шэбэрэй ноён
генерал губернаторһаа түүүлэгэ асууһанай 1-дүгээр, палаанай 25-дугаар пүүнгтын
ёһоор Дээдэ-Удын күрүг(округ — Ж.Б.) дотор тэрэ һаа Хүдэринн буряднарһаа
эхилхэ ёһотой байгаа ха. Али тэрэ 25-дугаар зүйл пүүнгтэһээ эхилхэ болоо һаа
Ангарай дээдэ доодо Баунтскын хамнигадай буса түрэлтэнэй отог зоной
ахалд гурнаһаа зарим хүндэтэнэрыннь Баргажан дээрэ асаржа шэнэ алба тогтоохые
инчэ гуйба. Тэрэ тушаа хоммиснь тэдэ

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.83 Л.4. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 13

үндэр дэбшүүлэгшээр хүндэтэй хангалта хүлээбэ. Тэрэ тула өкүрүжиной
управаленидэ соноскоһонинь коммис болбол ... округто өөрын бүтээлээ
дууһамсаар Дээдэ-Удын хүрэгтэ энэ үбэл ерэхэ Баргажанда марта харын нэгэндэ
ерэхье найдана. Тэрэ тула өкүрүжиной управаленидэ захиржа, нэгэдүгээрнь
тэндэхи буса түрэлгэндэ соноскоһогой; 2-дугаарынь эдүгээ комнисидо хэрэгтэ
мэдээтэй тушаатагай. Баһа бээр мэдэгдэн хамнигадай отог дурсагдаһан сагта
Баргажанда сугларжа шадаха гү, али ород селенидэ гү, али ондоо газар гү. Тэдэнэй
суглархада комнисин ябадалда зохилонгы олоһогой; 3-дугаарынь Баунтска
хамнигадта Ниршүүгэй замаар ябахата дүтэшье бээ. Тэдэшьень тэндэ ушарха һэн
бээ. Комнисто Дээдэ-Удын урдын исправанигай мэдүүлһенинь тэдэ хамнигад
тэрэ замда зоной сагаар ябажа маша ойртобо. Полобинной гү али Попереснойн
үртөөндэ зуун модонһоо үлдэ бэшэ. Тэрэ тула тэндэхи сүүдгэ захиржа дээрэ
бэшгэдэн комнисинг арилгы дүүргэхын тула, тэрэ комнисидо удалгүй тушаахын
тула али болохоор түрэнөөр эригдэн мэдээтэй тушаатагай

ГАРБ. Оп. 1 Д. 83 Л. 4 об. Ручпись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б.
Будисарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, representing the original text of the document.

Продолжение документа № 13

гэнэ гээд мэдэгдэһэн хамнигад Баргажанда гү, али ород селенидэ гү мэдэгдэһэн сагта сугларжа шадаха болобо гү. Бүри ондоо газарта тэдэндэ суглархада болон гэрэ хомминсой ябадалда зохилонтойе оложо гү, баһашье Баунтскын хамнигадта ошоходо Нишшүүтэй замаар Поперечиной үргөөндэ дүтэ гү, гэдэншье гэндэ ушархада ойрые мэдээсэжэ болоно гэнэн тушаа зэмсхэ сүүд соо зарлиг бололсожо Хүдэринн Баргажанай степэной дүүмэнэр Баргажанай хамнигадай шүүлэнгэдэ саазадаар захирха ушар үүниие абаһаар урданай захиралгадай ёһоор хомнисто хэрэгтэй мэдээтэй бэлдэтэгэй. Анханайнь хоминсинн ямаршье оһолдоһон удааһан ушар гэдэнһээ асуугдана. Тэрэ мэтэ хомминсинн ямаршье хабаата хэрэгүүдые бүтээжэ байтагай. Хоминсинь дарыгаар Дээдэ-Удын округто ерэнэ. Тэрэ тула буса степэной дүүмэнэр управанарта захирба. Тэрэ тушаа эндэхи дүүмэ соо шиндхэбэрлжэ бүгэдэ гулваанарта захирха ушар үүниие абаһанаар һаадгүйгөөр алба тогтоохын тула байгуулһан хомнисто хэрэглэгдэхэ мэдээд (=мэдээнүүд — Ж.Б.) болбол 2 дабхар эрэ эхэнэрэй ребинзитай хаска болон буса урдахи захиралган соо элрхэйлэгдэһэнэй ёһоор али турганеер бэлдээд, үдэртэ хамтаар шуулажа (суглаа хэжэ)

ИРБ Ф.2 Оп.1 Д.83 Л.5. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of the document. The text is written in a cursive style on aged paper. A faint watermark 'Государственный архив Республики Бурятия' is visible across the page.

50

Handwritten Mongolian script in vertical columns on aged paper.

Продолжение документа № 13

дээрэ эригдэн эрилгэдые(=эрилгэнүүдые — Ж.Б.) арга бэшэ (=заал хаа — Ж.Б.) дүүргэн энэ тушаагаа хаа (=тушаагаагүй хаа — Ж.Б.) ахамадай захиралгые энэ дүүргэнэй ушарта ...ай асуултанда эрхэ буса (=заал хаа — Ж.Б.) шэрэгдэнэ. Энэ дүүргэнэй - дүүргээгүй

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.83 Л.5 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian script on a greenish paper. The text is arranged in two columns. The right column contains a signature and a date: "1831 он" (1831 year) and "20 үдэр" (20 days). The left column contains several lines of text, including "20" and "1831".

Продолжение документа № 13

1831 он, фэбаралин 20 үдэр
гэмдэг 89

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.83 Л.7. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

№ 14

**Рапорт сартульского гулвы Банзарагши Гэниндашиева о задержке списка
душ из-за отсутствия писаря русского языка**

[1831 г.]

Һэлингын степной дүүмэдэ.
Гулваа Банзарагша Гэниндашын
округ
репоорта № 89

Һангай хэрэг

*ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.83 Л.7 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б.
Бадагарова*

Государственный архив Республики Бурятия

№ 14. Д. фев. 1831 года

14

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a report or official document.

Продолжение документа № 14

Хэлингын степной дүүмэдэ.

Сартуул отогой гулваа Банзарагша Гэниндашын репоорто. округ

Эндэхи дүүмын зарлигай хүсөөр сартуул отогой албатанарай дүүшын тоое али түргэнөөр бэшэжэ тушаан бариха гэхэн бии. Тийтэр манда

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.83 Л.14. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

14 об

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on a light greenish-grey background. There are four main vertical columns of text, with a smaller column to the right. The script is dense and characteristic of traditional Mongolian calligraphy.

Продолжение документа № 14

ород үзэгэй бэшээшэ угы тулада наатаха болобошье, мүнөө нааяр эхилэн бэшүүлжэ байна. Тэрэ тулада үүгээр мэдээ айладхажа репоортоор мэдүүлбэй.

Шүүлэнгэ Гэниндашын

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.83 Л.14 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

39

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation or transcription of the adjacent document. The text is written in a cursive style on aged paper.

№ 15

Рапорт Подгородного рода гулвы Нансу Замбалын и зайсана Санжижаба Дашын с именовым реестром по местам проживания

14 апреля 1831 г.

Бэлингын степной дүүмэдэ

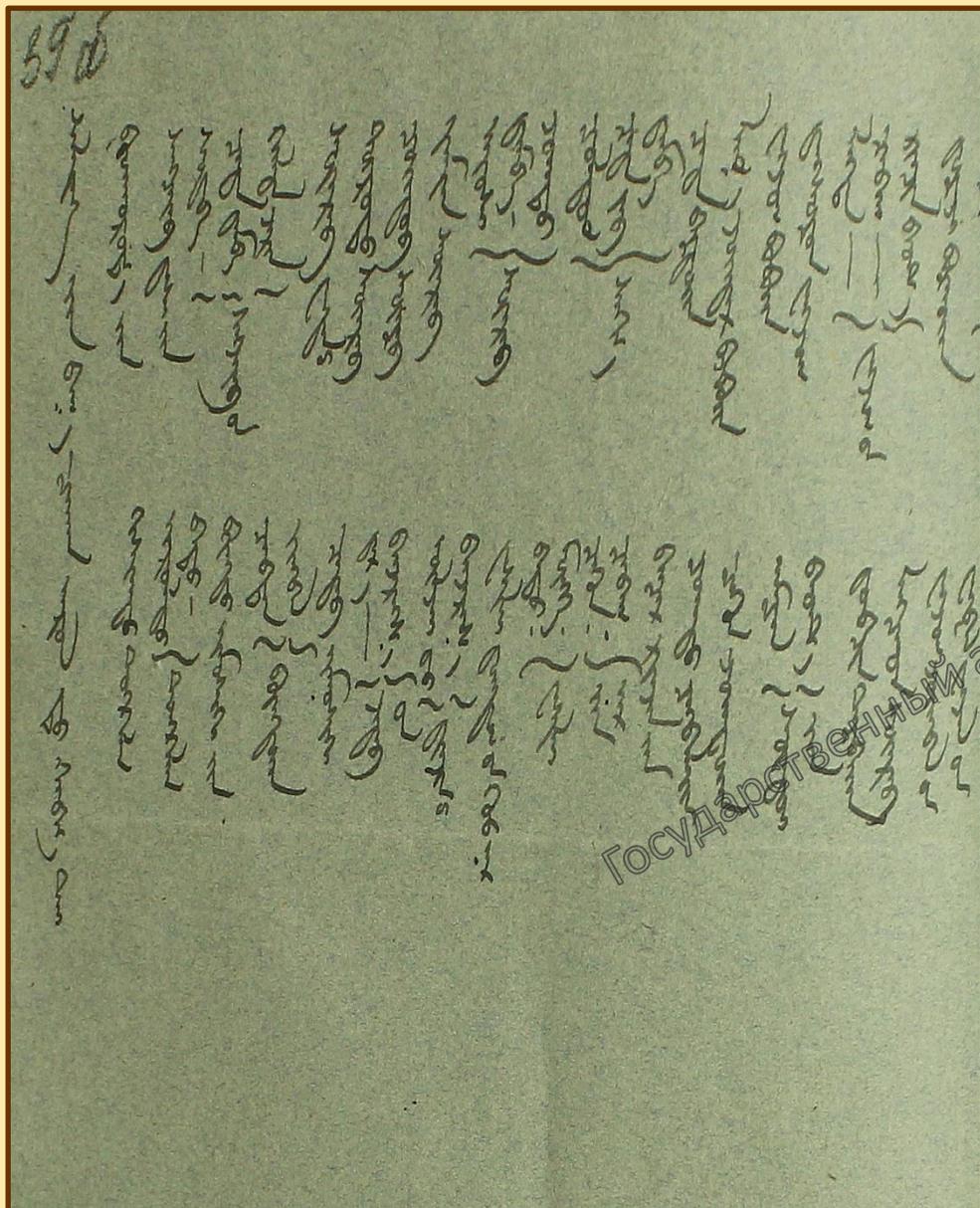
Подгородно отогой гулваа Нансу Замбалын, зайһан Санжижаб Дашын репорта.

Айладхан мэдүүлхын ушар өөрын отог дотор зон албатанарай һангай сүүбэндэ газар эзэлжэ сүүбэниие түлэжэ сабшажа байдаг Бага сагаан нэрэтэ аралда хабаатай 225 түхэриг 50 мунгэтэ 1 статья газарта манай отогой 74 дүүшэ, хатагинай 7 дүүшэ, атаган поёой хасагууд 6, Бэлингын харануудай 3, нийтэ 92(?) дүүшэдэ хабаатай бүгөөд нютаг буусад (= буусанууд — Ж.Б.) гэжэ нуудагаар тэдэнэй нэрын рэйзэ Орье үүн лугаа (= энээнтэй — Ж.Б.) хамтадхан эндэхи дүүмэдэ гушаан айладхаад гуйха үүниие манай хаана мүртэй ахамадай үмэнэ хүргэжэ билэ отогой албата зондо сүүбэниие нуллажа хайра болохые мүртэйгөөр айлдажа болохой

гулваа Нансу Замбалын, зайһан Санжижаб Дашын

Апрелин 14-нэй үдэр
1831 оной

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.83 Л.39. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 15

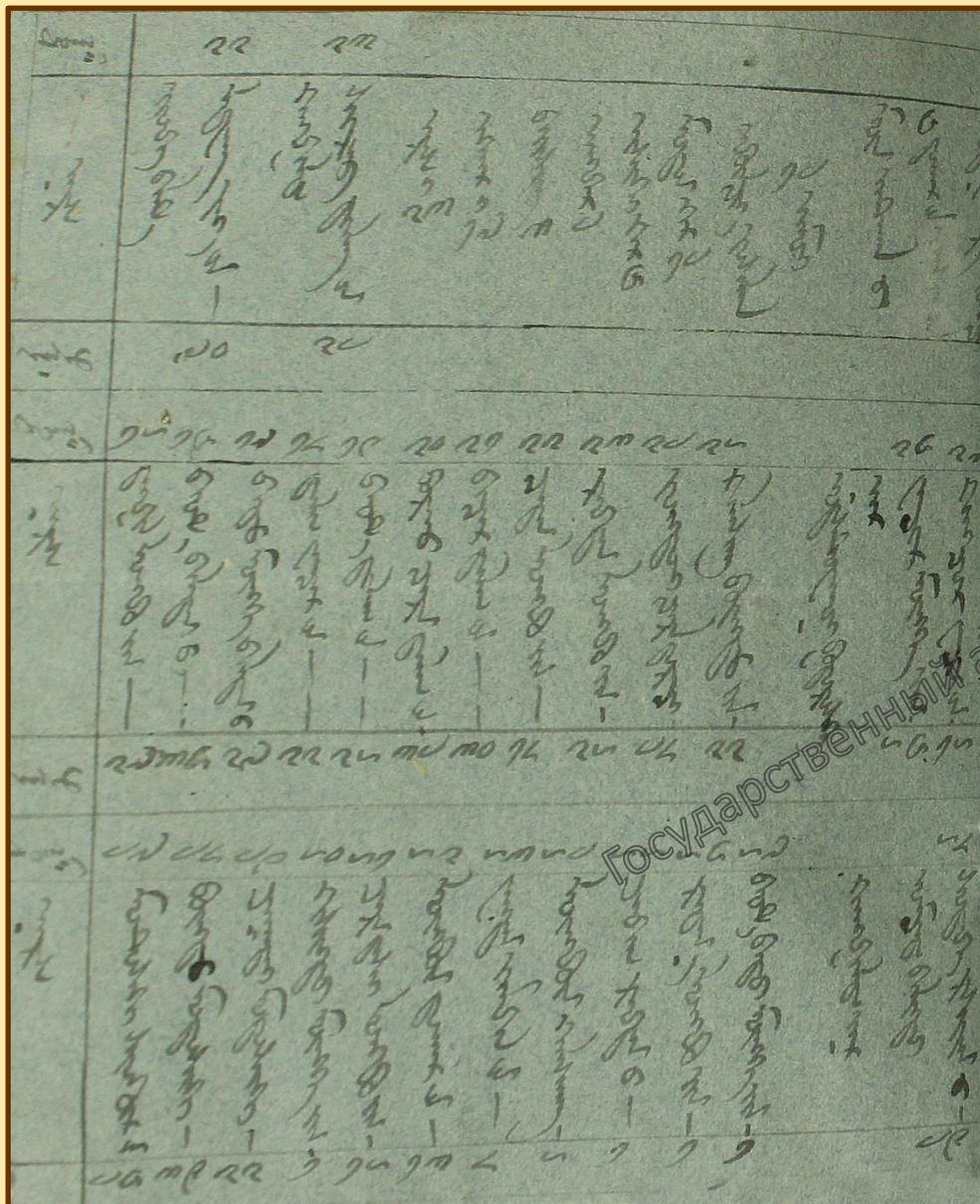
Гэлингын Бага Сагаан аралда хабаатай

Подгороднын Санжижаб Дашын, Содбо Санжижабай, Цэдэндамба Санжижабай, Галданцэрэн Санжижабай, Сүнрэг Ванданай, Дүрэтэ Сүнрэг, Чойдоб Сүнрэг, Жамьян Сүнрэг, Аюуша Сүнрэг Дамба Сүнрэг, Цогто Сүнрэг, Сүлтим Сахьяа, Цэдэнжаб Сахьяа, Дамба Сахьяа, Цэдэн Бардуугай, Лама Чойдар Бобын, Ванчиг Бобын, Дансаран Ванчиг, Лэгдэн Ванчигай, Цэбэг Ванчигай, Ринчинбадма Ванчигай, Доржо Борхойн...

Хэшэгтэ Тунгалаг? Юрөөлтэ Тунгалаг, Бата Тунгалаг, Буянга Имүшихин, Цэбдэн Буянтын, Жинбал Буянтын, Цэдэб Имнүшихи, Дара Цэдэбэй Банзарагша Цэдэбэй, Үлзэгтэ Дэнзэнэй, Банзарагша Дэнзэнэй, Васили Дондогой хүүнэр (хүбүүд): Бата, Мүнхэ, Цэнгүүн, Цэбэг, Василиннар

Банзар Ринчингай, Цогто Цэгбэлэй, Цэнгүүн Цогтын, Намзал Сүндын, Балма Сүндын, Добчин Тарбын, Лэгчэд Сүнрэг, Ванчиг Чойнболой, Ванчил Ванжилай

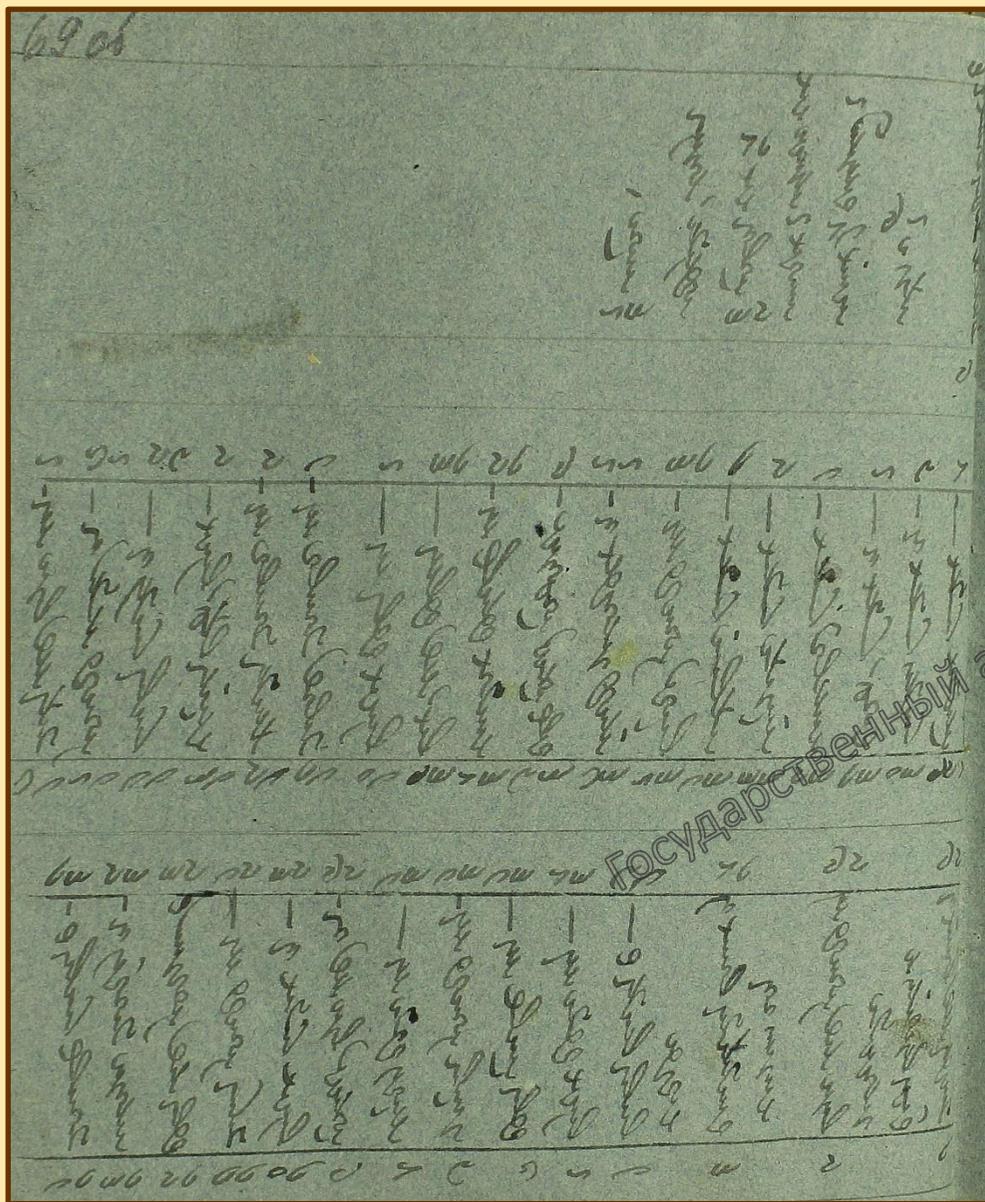
ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.83 Л.39 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б.Бадагарова

Продолжение документа № 15

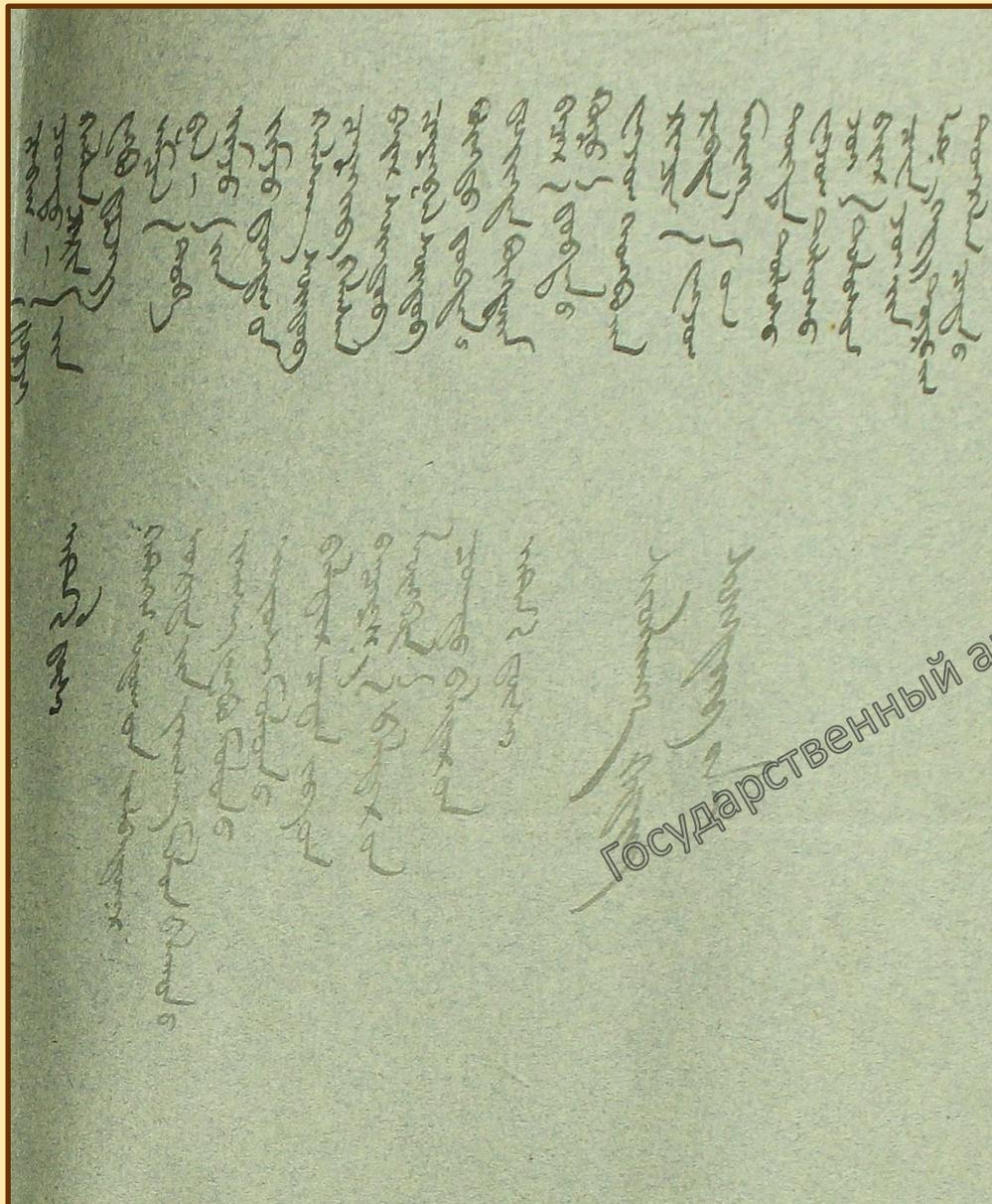
Тоо	Нэрэс	Наһан
22	Жодбо лама Лхаван Заян	70
23	Гэнпилон Шинраб Дэлэгэй	24
эрэсын (эрэшүүлын) 23, эхэнэр 17, байшан 3, амбаар 4, нэеы гэр 6, модон гэр 14, үбэлжөө зуһалан 14 байна		
Мүн атаганай 6-дугаарай сотниг хэрэгүүдые шиндхэгшэ		
15	Данпил Лобын	27
16	Бадма Балданай	36
17	Батамунхэ Балданай	27
18	Дэлэг Ошорой	22
19	Бадма Дэлэгэй	25
20	Бурхүцэрэн Дэлэгэй	34
21	Базар Дэлэгэй	30
22	Цэдэн Лонбын	18
23	Рабдан Лонбын	25
24	Зунды Цэрэндоржо	48
25	Галсан Буянтын	22
Отставной подоросканар		
26	Ошор Мунхын	56
27	Ганжуур Ошорой	15
28	

№.№	Нэрэнүүд	Наһан
47	Могошхи Шүүхэрэй	16
48	Буйнта Могошхи	39
49	Цагаадай Могошхи	22
50	Хэшэгтэ Мунхын	1
51	Цэрэндаша Лонбын	15
52	Лунбун Дугарай	13
53	Вандан Жамбалай	8
54	Лунбун Галсан	5
55	Цэбэг Рабданай	1
56	Радна Лонбын	1
57	Бадма Батамунхын	1
ханплэд(комплет)нар		
58	умзад Бэлигтэ Содбо-Ешын	49
59	27

Продолжение документа № 15

Тоо	Нэрэс	Наһан
1	Цэнгүүнжаб Дугарай	29
2	пэгадесатнигыг шиндхэгшэ Дашажаб Лонбын	29
	Хасагууд	
3	Банзарагша Дугарай	18
4	гэбгы Дэндэн Данзанай	47
5	Дэлгэр Бочини	36
6	Буда Мэндэн	34
7	Самдан Лонбын	34
8	Жамбал Бочини	34
9	Мунхэ Дашажабай	29
10	Дэлгэр Ошорой	23
11	Цэваан Лонбын	24
12	Будажаб Лубсанай	23
13	Аюуша Цэлпилэй	32
14	Цогто Ванданай	31
	Ванчиг Ошорой	8
30	Мянжуур Ошорой	7
31	Балма Ошорой	5
32	Хайлаб Ошор	4
33	Намсарай Ошор	2
34	Эрдэни Ошор	1
35	Дамба Лонбын	13
36	Нинбуу Шүүхэрэй	55
37	Батамунхэ Мотошхи	9
38	Ганжуур Буянтын	12
39	Даражаб Будын	13
40	Дэлгэр Будын	5
41	Цэлэб Цогтын	4
42	Ринчин Цогтын	2
43	Химниндарма Дэлгэр	2
44	Ванлан Ванчигай	72
45	Лонбо Ичигэй	56
46	Цэрэнжаб Дашын	5
?? Дугарай	??
	эрэсынэ (эрэшүүлынэ) 59, эхэнэр 48, байшан 5, амбаар 5, нэен гэр 23, модон гэр 18, үбэлжөө зүналан 35 байна.	

Продолжение документа № 15

Цэбэг Доржын, Цогто Доржын, Галсанцэрэн Доржын, Вамбо Даржаа, Намзал Тобын, Бал Тобын, Жамса Тобын, Жамса Дондогой, Галсан Сүндэб, Цэрэнжаб Галсан, Баяр Сүндэб, Цэрэнпэл Сүндэб, Буянта Добдоной, Тойндон Буянтын, Базар Добдоной, Гүрэ Добдоной, Ванчиг Гомбын, Ринчин Ванчигай, Рабдан Ванчигай, Мүнхэ Ванчигай, Түгдэн Дүлсэ, Ванчиг Дүлсэ, Чой Дүлсэн, Баяр Дүлсэн, Цэваан Чойн, Лама Гэваагурын, Тунгалаг Цэдэнэй

= нийтэй 74 дүүшэ

хатагин отогой албатанар:

урдын зайһан Молон Балгунай, зайһан Вамбо Молоной, Аюуша Молоной, Балдир Цэдэнжабай, Банзарагша Балдирай, Лүнбүн Балдирай, Цогто Балдирай

= нийтэ 7 дүүшэ

шүүлингэ Гэдин Сүндээй

ГАРБ № Оп.1 Д.83 Л.71. Ручпись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадмаева

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian script in vertical columns, reading from right to left. The text is densely packed and covers most of the page area.

Продолжение документа № 16

Тиймэнээ та эрхим хайрата ноёд эрьесүүлэн айлдаад, Мүнхэргэнэй хотон соо 4 эрэ дүүшэ, 1 эхэнэр, Дамбын 4 эрэ дүүшэ, 3 эхэнэр, Сономой 2 эрэ дүүшэ, 1 эхэнэр, нийтэ 10 эрэс (эрэшүүл), 5 эхэнэр хүүгэдтэй, нийтэ арбан табан халуун ами бидэниие Сүхын харанууд отогто орохые эшэ таалал эрэнэмди. Баһашье тэдэ харануудай ахалагшанар найднар зонтойдо гуйгаа һаа, бидэниие оруулжа абахада гасалангүй байха бээ. Баһашье хабаата арбанай зайһан Түлүхүй Тоболой тэдэндэ гуйгаа һаа, гасалангүйгөөр нэгэ отогһоо нэгэ отогто Силэнгын 18 отог соогоо оролсожо ябаха мүр бии һаань, бидэ барихагүйбди, болобошье ахалагша гулваа мэдэнэ гэжэ аман үгөөр айлдаһан агша бэлэй. Тэрэ тула эндэхээ бидэндэ эшэ зарлиг хайра болоо һаа, мүнөө сагаар ехэ дээдын таалалаар Сибир мөждот шэнэ албын тогтоол бүтээгшэ хомминсой үмэнэ айлдахажа баталалгы гуйха ушартай һэн байһамди. Тэрэ тула үүтээр гуйн хүгэдэн айлдаһан зарлигы дэри хүлээгшэнэр, албаганар Писхүү Мүнхэргэнэй Дэмэн Дамбын, Бадарагша Сономой эдэнэй аман үгэнһөө гуйлгы бэшээд гарнууд табиһан сонгоод отогтой хуварагай мэдээшэ Чойбсан Дансаранай гар табиба.

{шэжэ идоур}
Майн 25-най үдэр 1831 ондо

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.117. Л.2 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

nommo. omto 29. 1831 no 2637 no 283

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation or transcription of the Russian text on the right.

№ 17

Предписание Министерства финансов родоначальникам ведомства о разрешении бурятам провозить шкур ягнят и рога быков через Кяхтинскую таможенную для торговли

№ 2637

29 июля [1831 г.]

Головаанарта

Хиагтын тамоожин июлиин 14-нэй үдэрһөө 834 тоото отношезнер эндэхи дүүмэдэ бэшэһэнэ, гэндэхи Хиагтын тамоожин дээдэ ахамадһаа эшэ зарлиг хүлээһ энэй удаа энэ хилээр буряаднар жэлэй алишье сагуудта хурьганай арһа, бухын эбэр болон бусадые аралжамуй гэнэ. Тэрэ тула шухала дээрэ бодожо, эндэхи Дүүмын мэдэхын тула мэдүүдэбэй гэнэ. Тэрэнэй мэдэлэй буряаднар дурдагдаһан бараагаа энэ тамоожинаар тоогогдоһон гуримаар жэлэй алишье сагта аралжаха гэнэ.

ГАРБ. Ф. 2. Оп. 1. Д. 116. Л. 9. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очищев

Государственный архив Республики Бурятия

номера. Ч.г. октябрь 1831 по 3256 ч. 15

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or petition. The text is dense and covers most of the page area.

№ 18

Обращение Селенгинской Степной думы к родоначальникам о вызове в Кяхтинскую ратушу представителей от каждого рода для установления стоимости товаров, проходящих через Кяхтинскую таможню

№ 3256

04 октября [1831 г.]

Головаанар Цэринжаб Гонбоин, Хэшигтэ Буянтуин, Банзарагчи Хаяндашинин, Дугаржаб Линхоин, зайсан Сампил Дэлгэрүн нэртэ. Дээдэ Удын Хамтын окружной правлении сентябриин 30-най үдэрхөө Эрхүүтэй губеринсхэ правленииин цаазанай ушарые дурдан, Хиэгтын үүдээр аралжадаг жэжэхэн маймаанай тухай аймаг болгонһоо хамтаража тогтоол хэдын тула энэ Сэлэнгын 18 отогой бусагүрэлгэнэрһээ депутатнарые Хиэгтын ратушада эльгээгты гэнэн зарлиг тушаа: эндэхи дүүмын дараагэ сугларһан отогой ахалагшанар хүндэтэ зонтойгоо хамтаража мэдэгдэнэн маймаанай цэн тогтоол хэдын тухай, агаган, сартул, цонгол, 2-дугар табангуудай Головаанар болон харануд уласай зайсан Сампил Дэлгэрүн гэдэниие сунгаад гэдэнэй.

ГАНС Ф. 2. Оп. 1. Д. 116. Л. 15. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Шировой

Государственный архив Республики Бурятия

15a

Продолжение документа № 18

нэрэдэ хэгдээн доверности болон маймаанай тушаа хээн зүбшэлгэ выпискые Дүүмэдэ тушааһаниие агаганай головаа Гомбоиндо энэ үдэрһөө эльгээгээд, эндэхи Дүүмэ дотор бодомжолжо, Та сайднарта захираха ушар, энээниие хүлээһэн саг дотор бэе бээ хүлээлгэнгүй, Трои́ска Шэбээнээ морилжа, гэндэхи Горинь ратуша зургаанда октябрийн 8 үдэр бараалхажа, ишэхэи маймаанай тухай, бүгэдэ газарнууд наа хамтарһан депутатнартай боложо болохо болбол, зүбшэлгэ дотор нэрлэһэн цэнгэй ёһоор баталахые айладхажа боллугай.

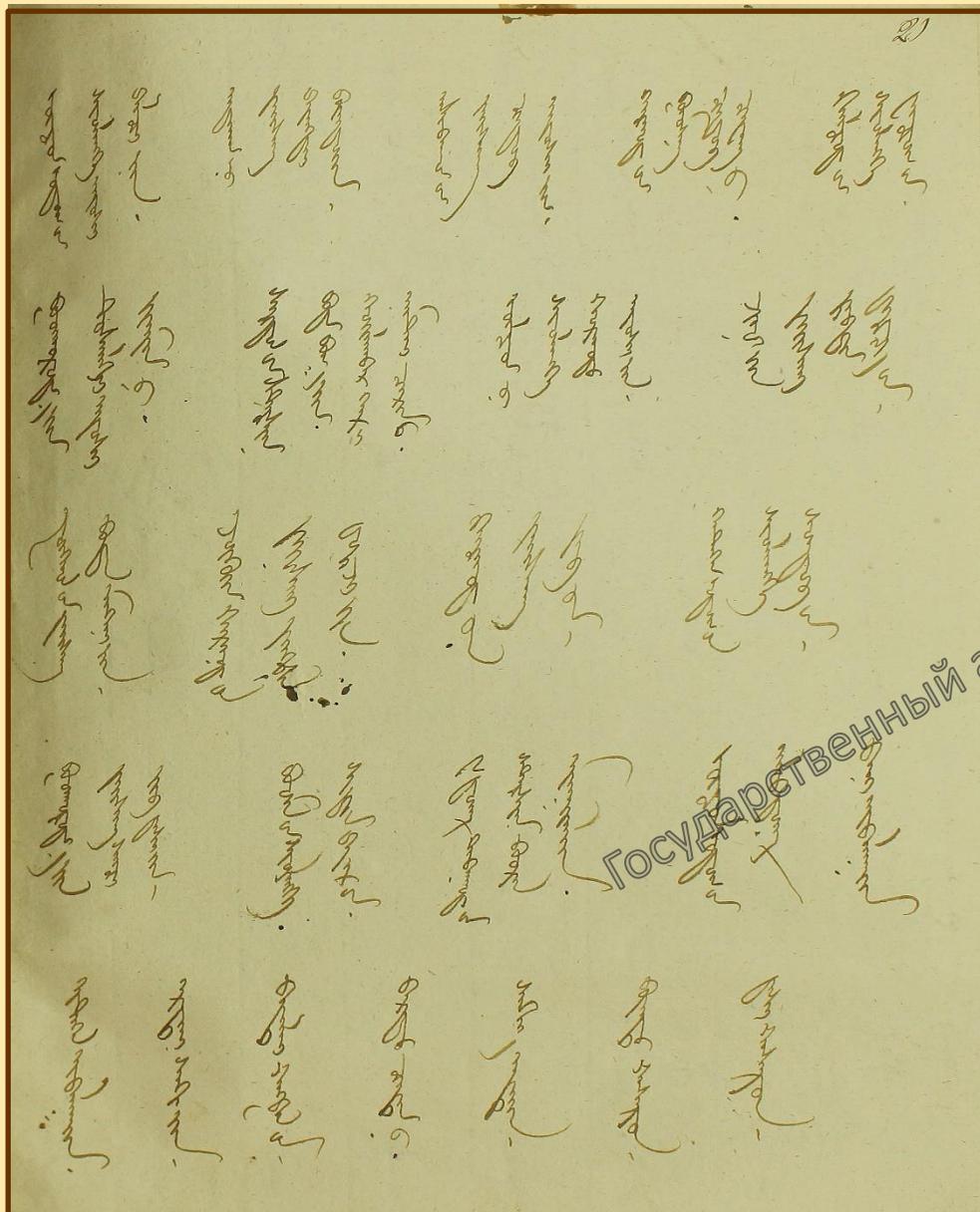
4 поолой /полкын/ болон Главной блага Гомбоинай зүгһөө депутатнар морилбо гэжэ энэ Дүүмэдэ соносхогдобо.

Бүтээһэнэй эсэстэ наашань удааралгүй мэдүүлэгты.

Тогтоолые хэлсээд, юу бүтээһэнээ элрхэйлэн наашань мэдүүлэгты.

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.116. Л.5 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

№ 19

Подписи представителей разных родов Селенгинской Степной думы о согласии торговли за границей кяхтинским мещанам

04 октября 1831 г.

Үзөөн отогой шүүлэнги Аюуша Балшин, Атаганай зайсан Баяндай Буянтын, Ашабагадай зайсан Цэдүб Аюушин, Харануудай помощниг Цэдүб Цэвээнү, Галзуудай шүүлэнги Ванчигун, Подгороднын тусалагчи Аюуша Жамьяну, Сартуулай старшина Буда Бухын гуйлгаар Намдай Цэринү, Олзоной шүүлэнги Хорходо Аюушин, Чинын зайсан Рабдан Дэрчигүн.

Цонголун зайсан Буда Магдлин, Сүхын харануудай зайсан Жамбал Доржин, Харнуудай зайсан Жабун, Хагаган отогой шүүлэнги Сондобун.

Подгороднын зайсан Санжижаб Дашин, Буумалай шүүлэнги Сидин Баярун, 2-дугар тагнагуудай старшина Буурал Нигайлин, Үзөөн отогой албаганар Бани Иблагин.

Дэгэл Иблагин, Эрдэни Сахин, Бадалай Гампалун, Барду Цэдэнү, Сахья Адаин, Буянту Хасарун, Даши Хасарун.

ГАРБ. Ф. 2. Оп. 1. Д. 116. Л. 21. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

2106

Handwritten Mongolian script in vertical columns, arranged in approximately 5 rows and 6 columns. The script is cursive and dense.

Продолжение документа № 19

Подгороднын албатанар Гүрү Гэрэлүн, Дэлгэр Ивану, Синдан Гүрын, Ванчиг Молону, Юмсэрин Гүржабун, Иролту Аюушин.

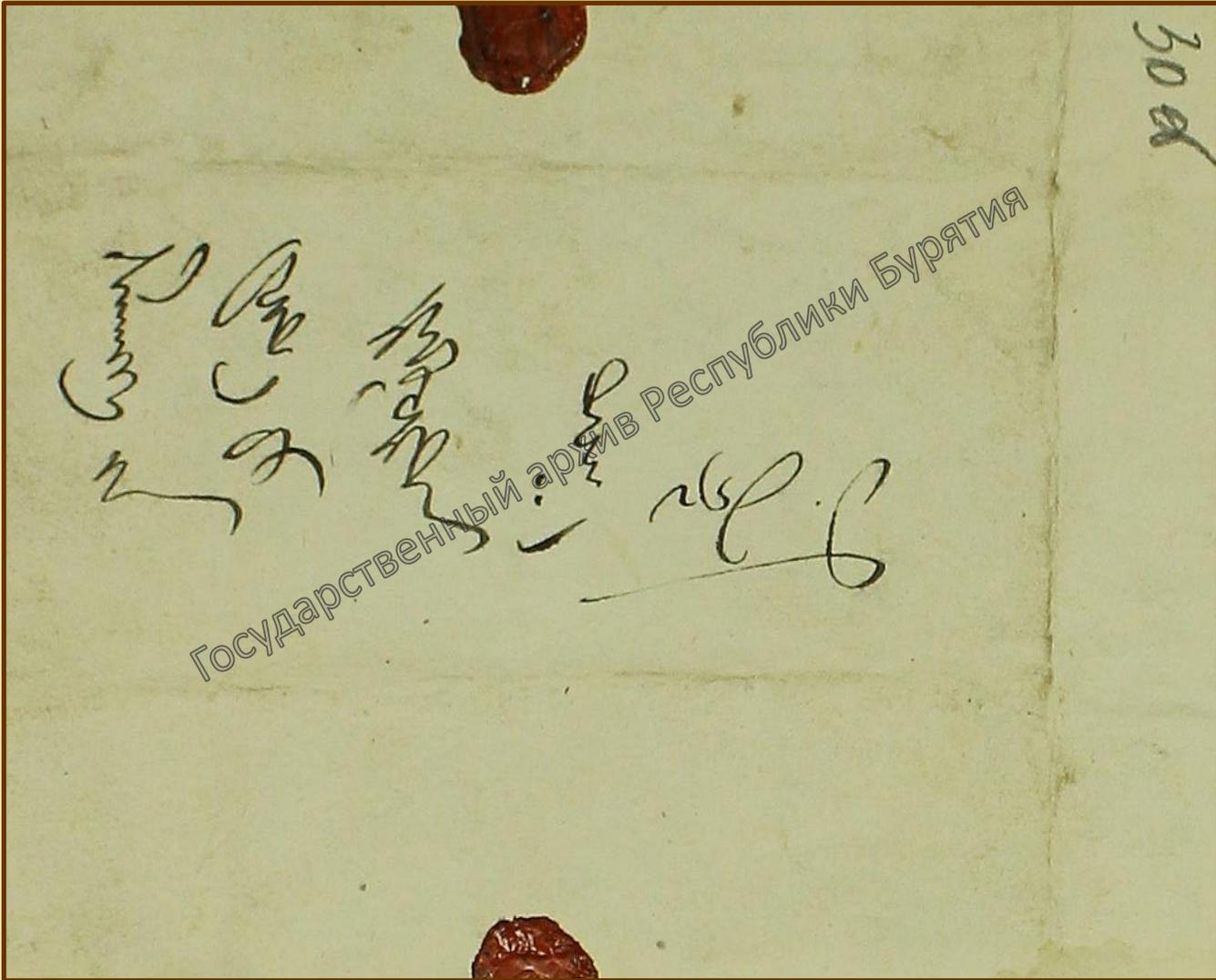
Ганжур Молону, Ванцог Шоймпилун, Ванчог Бүмбүин, Буянту Дубдану

Халханойн (?) албатанар Цэбэг Энхын, Согдба Цэбэгун, Дайбун Цэбэгүн

Дансурун Баяртуун, Жиму Дансуруну, Амдай Цэрину.

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.116. Л.21 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Государственный архив
Республики Бурятия

Государственный архив
Республики Бурятия

Государственный архив
Республики Бурятия

302

Государственный архив Республики Бурятия

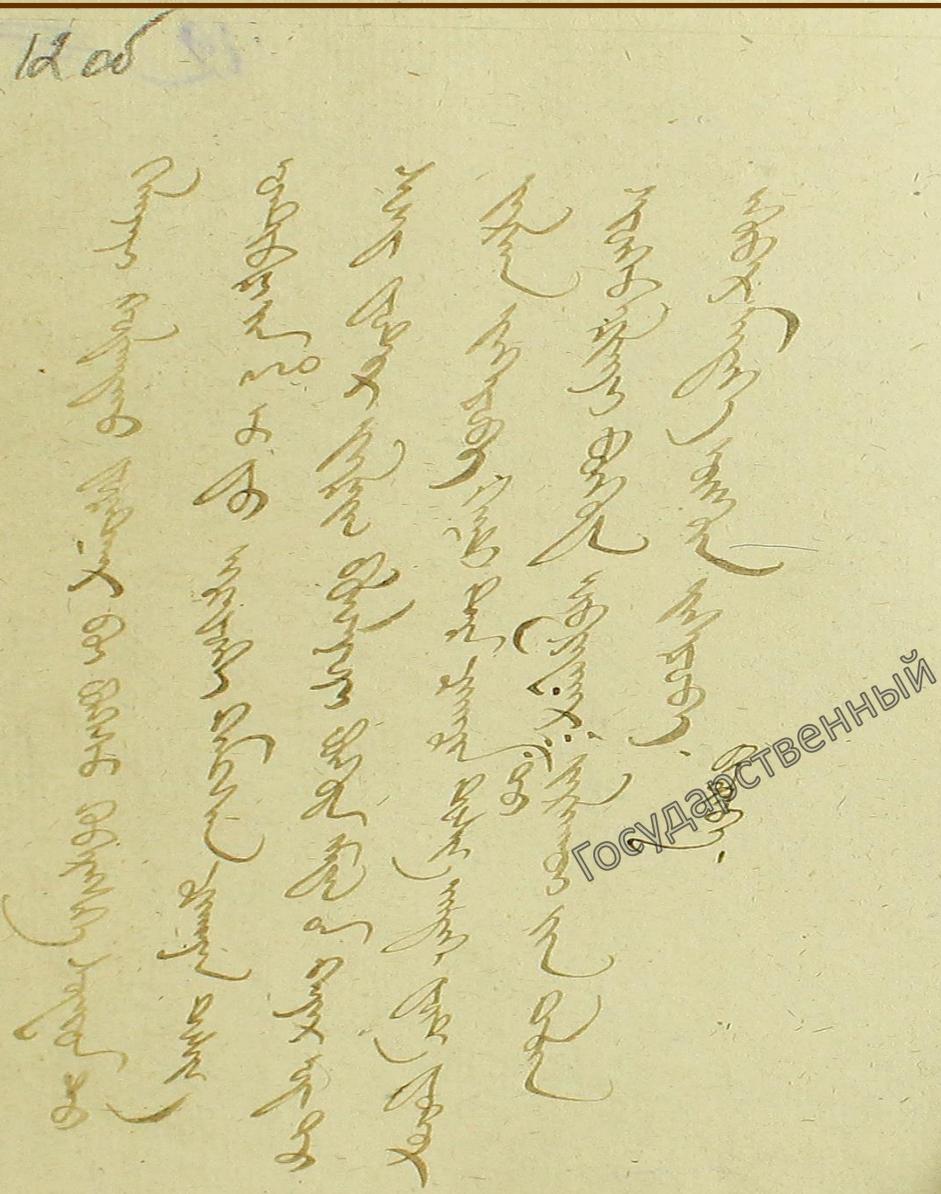
№ 20
Титульный лист

Сэлэнгын
дүүмэдэ
Рапорт
Тоо 269

*ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.116. Л.30 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод
Г.Н. Очировой*

Государственный архив Республики Бурятия

12 об

The image shows the reverse side of a document with handwritten Mongolian script. The text is arranged in several vertical columns, written from right to left. The script is a cursive style, and the paper shows signs of age and wear. The number '12 об' is written in the top left corner.

Продолжение документа № 22

хэлэлсэжэ худалдаха дуратанар бни болбол Губернскэ советгэ октябрин 30-да ерэгты гэнэн цааза тушаа сүүд дотор зарлиг бололсожо, мэдэлэй газарнуудга зарлиг хэгдэбэ гэнэн. Тэрэ цааза тушаа эндэхи Дүүмэ дотор шийдхэбэрилэжэ, бүгэдэ управанарта зарлахын тула энээгээр мэдээ үгэн захираба.

Бэшэбэ

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.120. Л.12 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Своща
 № 30
 По описи №

Handwritten Mongolian script follows, including a signature at the bottom left.

№ 23

Рапорт головы 3-го Табангутского рода Цэвана Норбоева в Селенгинскую Степную думу об избрании от лица почетных казаков доверенных в лице зайсана Цэдэб Гармаева, десятника Олбороева для участия в решении спорных статей

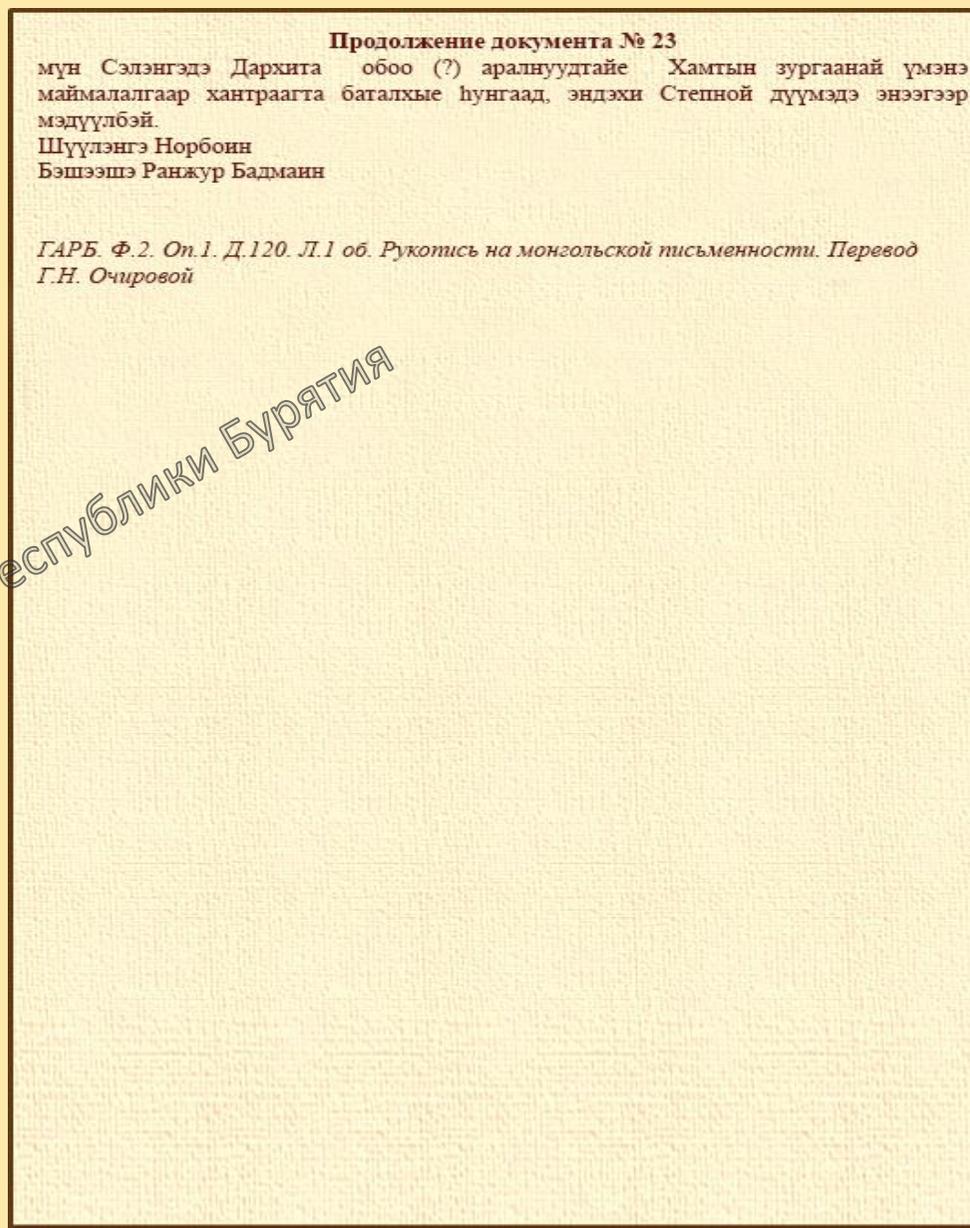
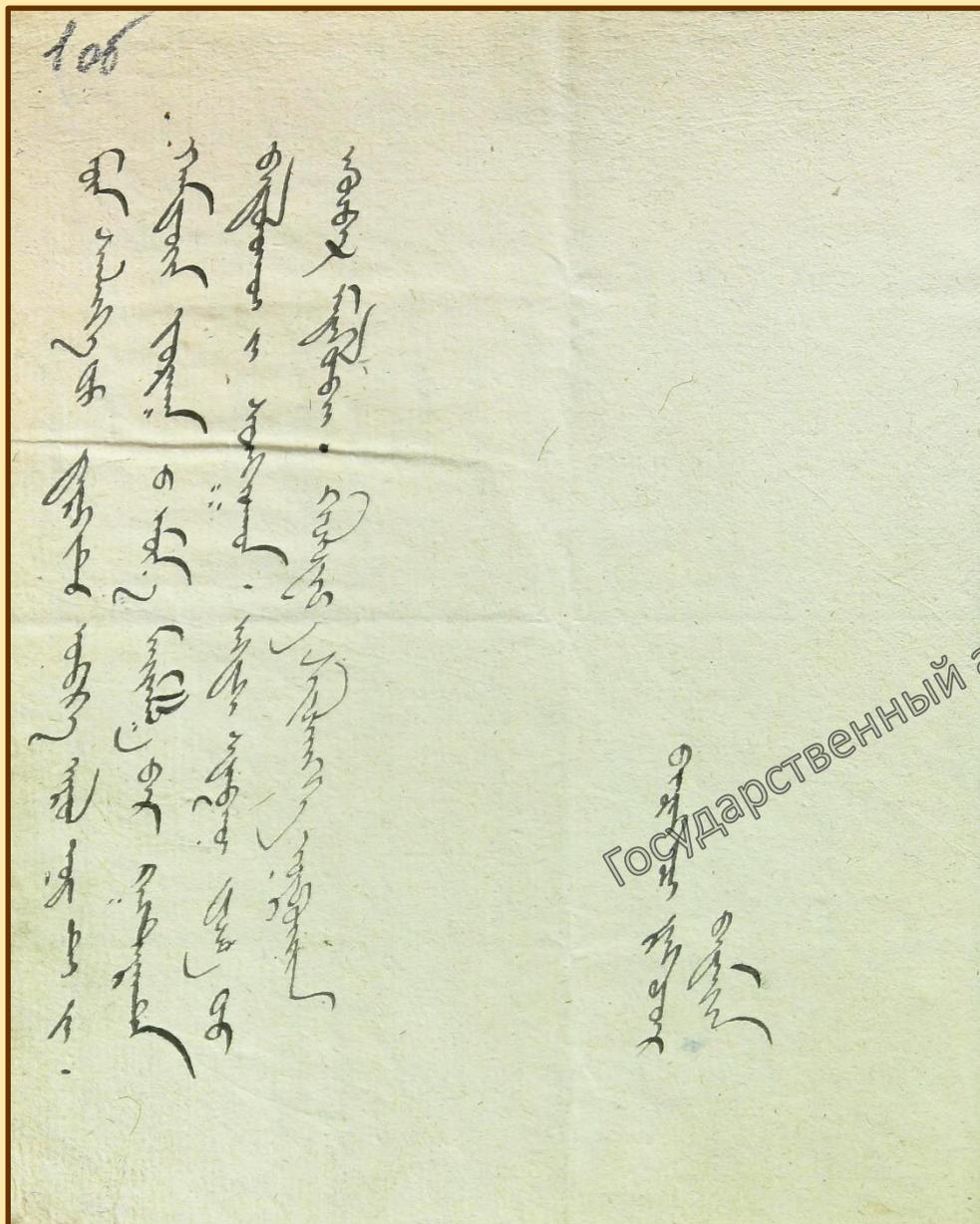
№ 88

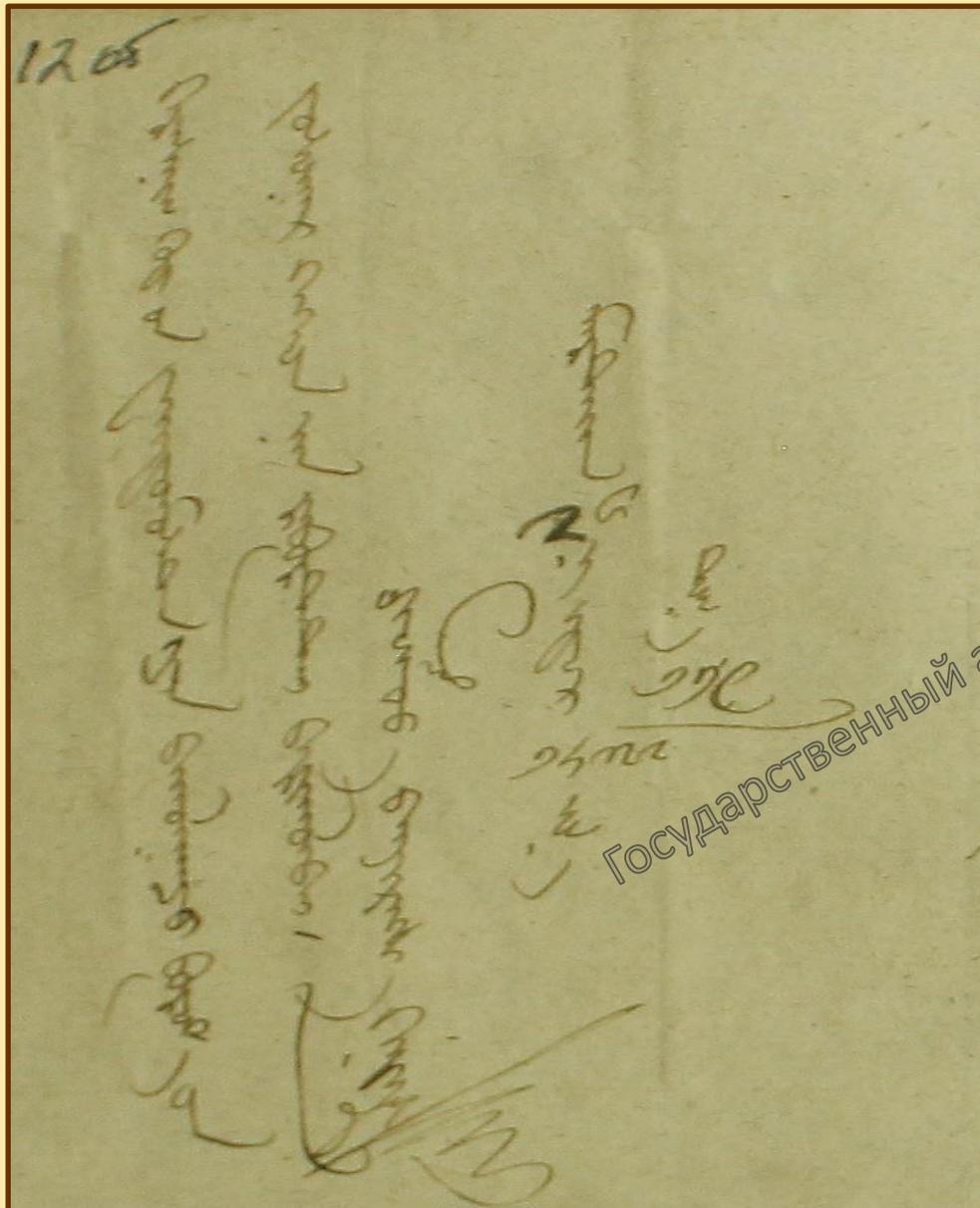
20 декабря 1831 г.

3-дугар табангуудай
 Головаа Цэван Норбойн
 Рапорта
 Декабрин 20-ной үдэр
 1831 он
 Тоо 88
 Сэлэнгын 18 отогой статья дүүмэдэ

Эндэхэ Дүүмдээ Дээдэ Удын зээмсэхэ сүүдэй болон окружной управлений цаазануудыг турадан, 1832 онһоо эхилэн, зэбүүнтэ статьянуудай маймаачилдалга болохыг тулам үнгэрэгшэ ноябрин 25-най үдэр Дээдэ Удын Хамтын зургаанда дуртайнаар байбал хабаата довернойтой хамтармуй гэнэн гушаа, 3-дугар табангууд дээдэй сайд зон хамтын зүбшэлгээр зайсан Цэдэб Гармаин, десятник Олборин - эдэниин хунгаһанаар мэдүүлбэ. Бидэнэй урдын эзэбэрилэжэ байдаг статьянууд: 1-дүгэрнь Түхүм, 2-хинь Нарин хүнды, Мухар шэбэр, 3-хинь Хаяанин (?) Дэрбэнэй дэргэдэ, 4-хинь Сэлэнгын голдо Морозовски арал, 5-хинь бусадай эзэлбэридэ байдаг...

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.120. Л.1. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Продолжение документа № 24

Гулваа Банзарагша Гэниндашын
округ
Мартын 26-най үдэр
1832 ондо

тоо 119

хэрэснигүүдэй вэйдомостаһаа буулгажа формын ёһоор хээд энэ рапортатай барюулба.

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.103, л.104 об. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова

| <p>Список
имен
и отч.
фамилий
и имен
отцов
и деда
и матери
и деда
и матери</p> | <p>Имя
фамилия
отчество</p> | <p>Возраст
лет</p> | <p>Состояние
в браке</p> |
|--|-------------------------------------|------------------------|------------------------------|------------------------------|------------------------------|------------------------------|------------------------------|
| Иванов Иван Иванович | Иванов Иван Иванович | 20 | в браке |
| Петров Петр Петрович | Петров Петр Петрович | 20 | в браке |
| Сидоров Сидор Сидорович | Сидоров Сидор Сидорович | 20 | в браке |
| Смирнов Смирнов Смирнович | Смирнов Смирнов Смирнович | 20 | в браке |
| Тихонов Тихон Тихонович | Тихонов Тихон Тихонович | 20 | в браке |
| Федотов Федот Федотович | Федотов Федот Федотович | 20 | в браке |
| Харьков Харько Харькович | Харьков Харько Харькович | 20 | в браке |
| Цыганов Цыган Цыганович | Цыганов Цыган Цыганович | 20 | в браке |
| Шаронов Шарон Шаронович | Шаронов Шарон Шаронович | 20 | в браке |
| Щеголов Щегол Щеголович | Щеголов Щегол Щеголович | 20 | в браке |
| Яковлев Яков Яковлевич | Яковлев Яков Яковлевич | 20 | в браке |

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 24

Ашабагад отогой гаргашан солондо (зэргэдэ) ороһон хэреснүүдэй Дунжээгэй(?) мангажын хабаатанар	1808 өнһөө 1826 он хүрэтэр 5-дугаар ребинизин бэшлэгэндэ ороһон 18 жэлэй припороца			1812 өнһөө 1826 он хүрэтэр 6-дугаар ребинизэдэ бэшлэгдээн 14 жэлэй припороца			1816 өнһөө 1826 он хүрэтэр 7- дугаар ребинизэдэ бэшлэгдээн 10 жэлэй припороца			абака эһотонор		четбэ ригэй хэжж үүрээ р			дээрэ нэрэлгэнэ талхые Уурлуг волостипо үгэжэ эһотой бин		
	сүм	хүл	сүл	сүм	хүл	сүл	сүм	хүл	сүл	сүм	сүл	сүм	сүл	сүм	сүл	сүм	сүл
...																	
... Рамаңай																	
... Василинин																	
16 оной тооной																	
... Якубай	1	10	5														
Дэлэг Байвалай	1	10	5														
... Байвалай	1	10	5														
Байвал	1	10	5														
Назабариланай	1	10	5														
Алибай Якубай	1	10	5														
Нижингэ																	
Жанчибай	1	10	5														
Ибан	1	10	5														
Зайланжабай																	
Назара																	
Опаннасин																	
... Опаннасин																	
Васили																	
Ханчиробой																	
Денис Байвалай																	
... Александарин																	
Васили																	
Гэргори																	
Иван Фадрой																	
... оной тооной																	
Байвал Петабай																	
Александари																	
Гэргорин																	
Гэргори																	
Болдуробой																	
Ибан																	
Москэбингинай																	
Митэри																	
Василин																	
Васили Василин																	
Опаннаси																	
ВасилинВасили																	
Зайланжабай??																	
6 ? оной тооной																	

Handwritten text in a cursive script, likely Mongolian or Tibetan, arranged in vertical columns. The text is written on aged, yellowish paper. A diagonal watermark is visible across the center of the page.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 24

Энэ тооний бага ..., Дүнжээ, Баян булагай мангажынарта жэлэй припорцадынь табигдаһангүй ушартай бэшэ гү.

Фёдор Дармитоной
Фёдор Ульянай
Опанаси Ульянай
Гиргори Болтроной?
Күсма Максимай
Мирон Максимай
23 оной тооной
Баян булагай мангажын хабаатанар

* Хостишкин Иликсандаршин
* Харитоон Иликсандаршин
* Тэйхан (Тихон) Болдороб
* ... Болдороб
* Лукаа Болдороб
* Софорон Болдороб
* Түмүфэй Василшин
* Дэлэг Васишин
23 оной бэшэлгэндэ энэ 8 дүүшэ бэрлогдоһон болобошье осаталшнойдо бэшэгдэһэн бээ.

* Дэмитэри ...ай
* Гэргори Патапобой
* Данила Сэмүнэй
* Мамта Васишин
* Кирила Васишин
* Күсма Васишин
* Агафай Обишин
Ибанай
... Ибанай
23 оной тооной
... Дүнжээгэй мангажын хабаатанар

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.103. Л.13 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод
Ж.Б. Бадагарова

Handwritten header text (left column)	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text	Handwritten header text
<p>Handwritten entries in the first column, including names and dates.</p>	<p>Handwritten entries in the second column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the third column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the fourth column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the fifth column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the sixth column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the seventh column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the eighth column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the ninth column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the tenth column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the eleventh column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the twelfth column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the thirteenth column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the fourteenth column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the fifteenth column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the sixteenth column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the seventeenth column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the eighteenth column, including numbers like 20, 26, 20.</p>	<p>Handwritten entries in the nineteenth column, including numbers like 20, 26, 20.</p>

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 24

Ашабагал отогой таржаман солондо (зэргэлэ) ороһон хэрсэнгүүдэй Баян булагай мянгажайһал абаха ёһотг талха	1808 онһоо 1826 он дүрэтэр 5-дугаар рэбиһизинэ бэшилгэндэ ороһон 18 жэлэй приборца			1812 онһоо 1826 он дүрэтэр 6-дугаар рэбиһизинэ бэшилгэдээн 14 жэлэй приборца			1816 онһоо 1826 он дүрэтэр 7-дугаар рэбиһизинэ бэшилгэдээн 10 жэлэй приборца			хитгэ абаха ёһонь		четбэршгэй хэсхүүрээр			дээрэ нэрлэгшэ талхые Уурлууг волостидо үтхэхэ ёһотгой бии		
	сүмдэ	хүүд	сүмдэ	сүмдэ	хүүд	сүмдэ	сүмдэ	хүүд	сүмдэ	хүүд	сүмдэ	хүүд	сүмдэ	хүүд	сүмдэ	хүүд	сүмдэ
.. Сэлэнэй	1	10	5							70	35						
.. рина Насулайя	1	10															
Васили Наулай		10															
.. Илгисэйн		10															
[Ма?]ксим Илгисэйн		10															
16 оной тооной		10															
.. Наулай		10															
Итхисаялары Наулай		10		1			35										
Тэйжин (Тяжон) Мүхайлаб		10				7	35										
Наум Сарфаб						7	35			141	10						
Элбэг?? Игумнов?						7	35										
						7	35										
						7	35										
Дармитон? ...						7	35										
Онцори Налабариданай						7	35										
Олег Насулайя						7	35										
Насулай Налабариданай						7	35										
Насулай Денисий						7	35										
						7	35										
						7	35										
						7	35										
						7	35										
						7	35										
Денис Налабариданай						7	35	1	5	25	28	5					
.. рин Насулайя								1	5	25							
Федор Насулайя									5	25							
Ондори Насулайя									5	25							
Обанаси Насулайя									5	25							
Васили Ибаний									5	25							
.. ороһина Сэлсүэй																	
16 оной тооной																	
.. Литвишиноб																	
Максим Литэшинцов																	
Олег Иерлиглабай																	
Илгисэй Пистонов																	
.. ?тифей Санрагаб?																	
Васили Ганчироб																	
.. Иокобой??																	
95 оной тооной																	

6

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation of the adjacent document. The text is dense and covers most of the page area.

Копия из журнала совета Иркутского губернского управления о жалобе
 ясашных инородцев Ашабагатского рода о притеснениях со стороны
 родоначальников

11 ноября 1832 г.

1832 оной ноябрин 11-нэй үдэртэ

тоо 78

Эрхүүтэй хамтын губернской управлениин совэйдэй жируналхаа хахалбари

Тэдэ үндэр ехэ дэбшүүлэгшэ ноён Восточной Сибэрэй генерал губернатор Сэлэнгын мэдэлэй ашабагад отогой буса түрэлтэн албын данса зохёогшо хомнисто степэной дүүмэ болон өөрын нютагай найднар үлүү татарн татана, унгын хашалта үзүүлнэ гэжэ гомдол хургөөд степэной дүүмэнээ халажа тусгаар обшиставаар байха болобошье жэл жэлээр головае лунгажа байн гэжэ асууһанинь ноён Эрхүүтэй гаражиданска губернаторто тэрэ гомдолынь эльгээһэннээ

Тэдэ үндэр дэбшүүлэгшэ тэрэ гомдолынь Дээдэ-Удын, Нирэшүүтэй корүтэй (= округой - Ж.Б.) поселениин смотирител Тихоновто эльгээжэ энэ гомдолынь тодорхой ага гарнуудаа табигшанар хэһэн гү, үнэмшэлгэ хэхье даалгаһанда ноён Тихонов гомдолынь гэдэргэ бусаан түүнтэй хамта мэдүүлэлсэһэниень тэдэ өөрөө нхуулар тэдэгээр буса түрэлтэнһөө асуулга хэхэдэ нэгэ заримуудынь өөрнүүдээ гар гаднаамди гэбэ. Зүгөөр олонхидынь бага наһатан бүтөөд гарнуудынь эсэгэдынь ба гадныншье улад табигһан байба. Тэдэнһээ олонхидынь "Иимэ зоригоор гомдол бариһан бэшэбди. Зүгөөр унгын һангай түлбэридые хүнгэлжэ болоһой гэжэ хомнисто гомдол бариха гэхэдэ гараа табихые үгэхэмди" гэнэ. Тэрэ тула смотирител Тихоновой мэдээд болон дурсагдаһан гомдолынь адалиджажа үзөө һаа, элрхэйлэгдэһэнинь хомнисто гомдол бариһанинь ниитэ 122 хүн ха. Эдэнһээ 45-нь гомдол барихые зориглоһон бэшэ байба. Албатанарай гомдолдоо элрхэйлһэн 1-дүгээрын 1807 онһоо хойшо ашабагад отогто нэгэ шүүлингэ

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.200. Л. 6. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Л.Ш. Чимитдоржиевой

606

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a historical document or record.

Продолжение документа № 25

хоёр помосниг, зургаан зайхангуудтайбди, гэдэнэй тула хангай түлбэри повэйностине опшистатавар түлэжэ байханаа гадна, хайша хаана одохын сагта замайнь хүнэһые үгэдэгбди. Энэ хаа хэнэй захирамжа адаг бэ (агшаб) мэдэгдэхгүй. Сайднар хаа дүүмэнээ захиралта хүлээгээд, бидэндэ соносходоггүй гэнэ. 2-дугаарынь отогой шүүлэнгэ, помоснигууд болон зайхангуудтайгаар жэлдээ дүүмэдэ 3-хаа 5 хүрэтэр ябадаг, морид абадаг, хүнэһэн 10 түхэриг 25 түхэриг хүрэтэр абадаг, тэндэһээ 10 хоноод гү, али нара болоод гү бусаад бидэндэ соносходог. Бэшээшэнэр ба оршуулагшанарта тиймэ хүлһэ үгэжэ хэрэгээ хүүлэбэбди гээд, тэрэ гарзые үчискэ (участок) бүриһөө 5-хаа 10 тү. хүрэтэр татажа абадаг болобоһые жэл бүри буса сагаар адаг (байдаг) гэнэ. 3-дугаар, дүүмын захиралгаар хангай түлбэри жэшэхын сагта хайднарын хэндэһые соносхолгүй амяараа жэшээд али болохоор хэшээмжэлжэ саг болзорһоонь урда худалдириндэ үгэхэ ба мал зөөри худалдажа тушаахые хэшээдэг. Дүүмэнь худалдэ абаад өөрын хэрэглэдэ абаад харин повэйностине түргэн тушаахые засадателыг ба дэншигүүд, хасагууд ябажа 10 түхэригэй юумые 5 түхэригтэ үгэжэ дүргэдэг. Түүнһээ олон дабхар улаагай морид гарадаг. 4-дүгээр, гулваа, помоснигтоёо хэрэгые дууһан шийдхэлгүй дүүмэдэ хүргэжэ түбэг ябадал болгодог. Дүүмэнь засадателые эльгээжэ хүндэ ябадал үзүүлдэг. Жэлэй татари жэшээдэ суглаарта дуудадаггүй. Амяараа хайднар хэхэдэ хүндэ татари болгодог. Энэ юунһээб гэхэдэ ямаршые тоосолго үгэдэггүй. 5-дугаар, дүүмын дэргэдэ гурбан үртөө улаа байдаг. 6 монгол бэшээшэнэр, нэгэ туламша, 6 диншиг, хакьюлай 2 хүн, тэрэ мэтэ зургаанай бэлэхэл (=бэлэдхэл - Ж.Б.) зонһоо татаряарта зараха жэлэй припорацоор сүм даажа байдаг. Эдгээр татаридые дүүмэ-

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.200. Л. 6 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Л.Ш. Чимитдоржиевой

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is dense and covers most of the page area.

Продолжение документа № 25

-нь өөрын гаргашанда абажа байдаг. 6-дугаар, буса түрэлтэнэй шиндхэбэрин тухай
устава эдүгээ болгор соносхобогүй гэнэ. Тэрэ мэтэ ахамадай захиралгыг хайднарын
үлэ соносходог гэнэ. Тэрэ тула дүүмын мэдэлхээ халгажа болохой. Головаа Дансаран
Шэрин 6 зайхангууд засадателнуудтайгаар элрхэйлбэ. 1763 ондо хоминсоор 18
отогнорто алба тогтоохо сагта дээдэ ахамад бээр отогнорой ахалагшанарта салин
тогтоогдонгүй байханаар, албаһаа нуллагдаһан ёһотой. Хайднарай албые зоной
зүбшэлгөөр отогнор дээрэ хубаагдаһан ёһотой. Аминай хэрэгтэ моридые абадаггүй,
мүнгэшье мүн абадаггүй. Энэ һаа тэдэндэ үнэн бусаар элрхэйлбэ. Улаагаар ябанам
гэнэнинь болбол 18 отогнорой жэшээлхэн хубаари росписаняар тогтоогдонон
улааһаа хэрэгээр ябагшанар унадаг повейности гээ һаа, жэшэхыдэ тэдэгээр албанар
хамтын зүбшэлгөөр хэдэг. 2-дугаарынь, степной дүүмэдэ 3-һаа 5 хүрэтэр
ябадаггүйбди. Зүгөөр тохотгой, августа, дехабри һарада ябадагбди. Түрүүшэдэ, ерэхэ
жэлэй смета хэһые ошодогбди. Эсэсэйн ябадал доторой мүнгэн повейности
тэгшэлхын тула ошодог болобошье ганса ашабагадта буса, бүгэдэ 18 отогнор
суглардаг. Нэгэ хэдэн үлдэхэ байжа отог отонорой дүүргэхэ уялгатай һэн хойно байдаг
абашье (байбашье) зондо нэгээр татарн болгодоггүйбди. Бэшээшэнэртэшье
хүлэнһөөндэ үлүү хүлхэ үгэдэггүйбди. Үлүүшье

Р.Б. Ф.2. Оп.1. Д.200. Л. 7. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Л.Ш. Чимитдоржиевой

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is dense and covers most of the page area.

Продолжение документа № 25

татары хэдэггүйбди. 3-дугаарын, 1825 оной тула нүгшэнэн хэресенигүүдэй доёмхо 288 гүхэриг мүнгэ тайшаа Галсанай жүдхэмжөөр зоной зүбшэлгэ хэжэ шадалтай дүүшэ дээрэ 46-6 мүнгэ тодорхой жэшэжэ татажа дүүргэнэн болобошье, буса татариннаа урда татагдаһангүй бэлэй. 4-дүгээр, зон албатанар ямар гомдол мэдүүлхэ сагта шиидхэгдэл хангагдалгүй хэшээжэшье орхигдоһонгүй бэлэй. Энээнине болбол албатанарнаа Балчин Байнжуурай, Аюухи Цэбдэнэй тэдэгээрнэр өөрын ханаанай муунаа элдэб зохилон буса худал гомдолдо шүүһэнһээ бодомжолбо бээ. Эдэ хаа бусадаа үгэндөө оруулжа элдэб үнэн бусаар ударидажа саашаа мүргүй гомдол дээшэдэ ахамадта хүргэжэ шиидхэгдэл хангагдалгүй орхигдожо байдаг зантай бэшэ гү. 5-дугаар, степэной дүүмын дэргэдэ 3 буса 2 паар үезэдэной улаа эрхэ бэшэ шухала хэрэг тула байдаг түүнине бүгэдэ 18 отогоор даадаг. Бэшээшэнэр хаа ород монгол бэшээшэдэ хэдэн шэнээ салһон тогтоогдоһон бэ түүнһээ үлүү салһин абадаггүй. Зонһоошье энээн гухайдаггүй түү гатары хэдэггүй. Үгэгдэһэн устава хаа инородной управада байдаг. Хээдэшье нюужа байһангүй бүгөөд нюухашьегүй бээ. Хомисто гомдол бариһан албатанар ба бусадтайгаа ганса ханалтай буса, гомдолгүй үлэһэн 600 гаран дүүшэдэ асуугаа хаа, үнэмшүүлхэ бээ. Эдэгээр үнэн бусаар ударидаһан ганса албатанар Балчин Байнжуурай, Аюухи Цэбдэнэйһээ болобо гэнэ. Үүнэй хойно Сэлэнгын степэной дүүмэ дээрэ дурсагдаһан обаяснени болон албатанар Аюухи, Батын-нууд болон тэдэнэй гарыень гадуур

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.200. Л. 7 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Л.Ш. Чилитдоржиевой

89

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a report or document. The text is dense and covers most of the page area.

Продолжение № 25

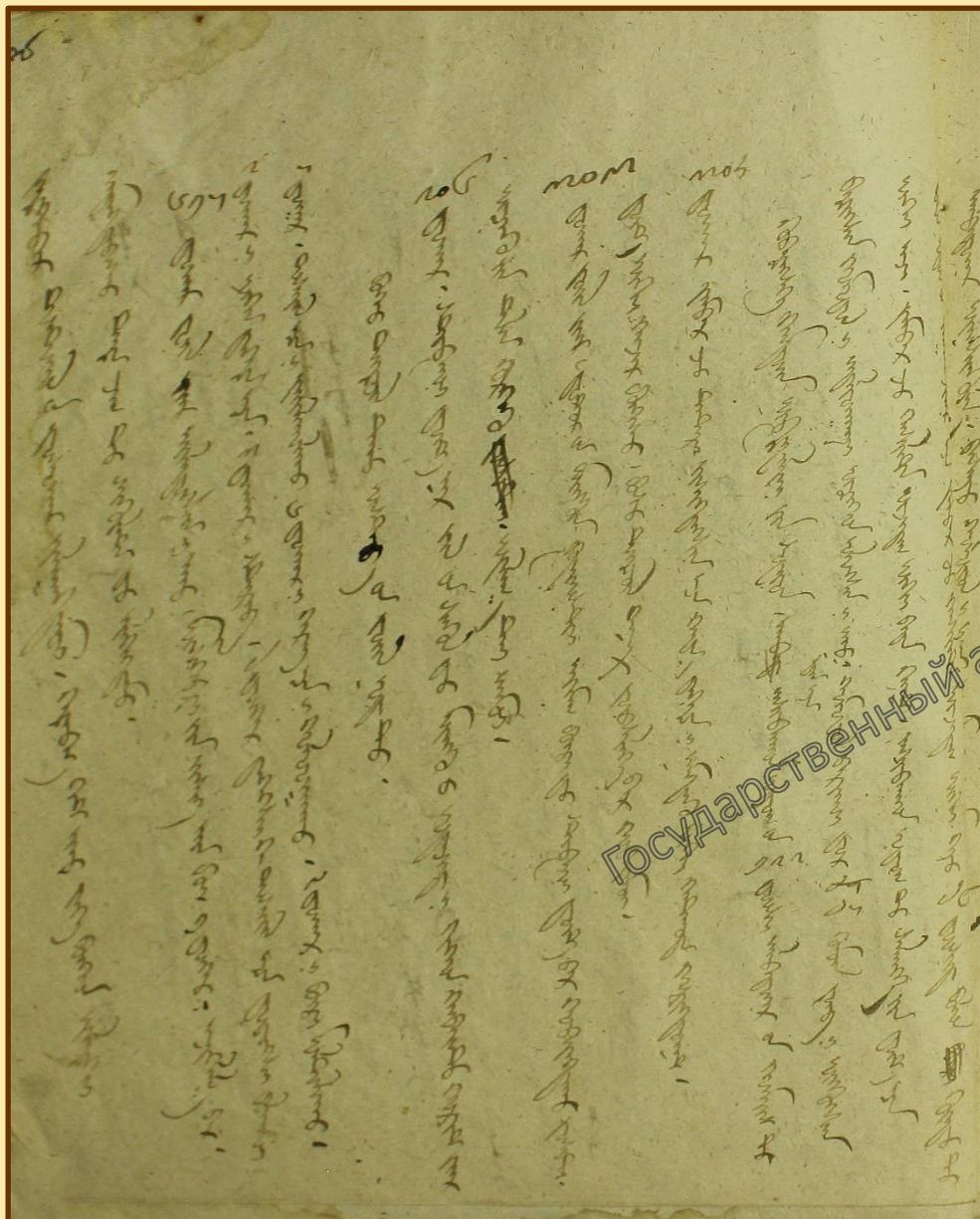
табиба гэһыень болон ашабагад отог хангай түлбэри зэмсхын повэйностие саг болзор дээрэнь тушааха байтагай хэдэн үе диншигүүд ба ахамаднаа захирагдаһан хасагуудаар ганса бэшэ дүүмэ нэхэбэри хэжэ абаад, хабаата гишэнь ябуулдаг. Зүгөөр слүжибын хэрэгээр ябаханаа гадна дары дары олон ябадал болодоггүй гэжэ мэдэгдэһэн 490 дүүшэ албаганар обаяснениар элирхэйлнэ. Үлүү татары хэдэггүй, хүндэ зоболон үздэггүйбди гэнэ гэжэ хоминисто мэдүүлгэ хэбэ.

Хуулиар зарлиг болоһонинь

Ехэ дээдэ тогтоолой Шибэрэй үправалениин 490 зүйл дотор айлдаһаниие генерал губернатор, гаражиданска гүбэрнаторнууд, буса газарнуудай ахамад мэдэлэй зонһоо гомдол хүлээгээ һаа, түүн ташаа хэрэгтэй обаяснени абаад хуулиин мүрөөр хэжэ ёһотой болобошыё хямгадаа ушарыё 1-дүгээр, доошохиень дээшэхидээ гомдоо һаа түүниие саашань уртасхалгүй, 2-дугаарынь, элирхэйлхэ мүргүй гомдолынь зогсоохо, нлангаяань хулжар гомдолынь үнэмшэхэ мүргүй һаань хэшээхэ; 3-дугаарынь, бүтээмжын хулыё нуладалгүй газарай ахамад гомдол ба мэдүүлгыё саһаань урда анхаран хүлээхгүй, хэзээ элирхэйлэгдэһэн харюу эртэнһээ хойно буруутан болохо ба элирхэйлэгэ обаяснениар үнэнтэй дээрэ тоологдонгүй, хулжар худалынь элирхэйлэгдэһэн болхуна хуулиар бололсотогой.

611-дүгээр зүйлөөр айлдаһан дотор главаной үправалениин совэйд гү али гүбэрэнскэ совэйд гү, ехэ буса хэрэгтэ гэмтэйе оложо буруутан болгон шийдхэбэрилхэ болобошыё гэмэйнь

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.200. Л.8. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Л.Ш. Чимитдоржиевой

Продолжение документа № 25

зэргээр тогтоолой ёһоор илгагдамуй. Хэрбээ гэмьн ехэ бүгөөд элрхэй мэдэгдээ хаа, гэрэ сагта шүүлгэдэ эльгээгдэмү.

615-дугаар зүйлөөр айлданиинь, мүшхэбэринин жэшээгэй ... 1-дүгээрын ажаглалгаар, 2-дугаарын үгэн дээрэнээ, 3-дугаарын штараб, 4-дүгээр дээшхи тушаалһаа доошо болгомуй, 5-дугаар тушаалһаань зайлуулха, 6-дугаарын хэрэгһэньн холодхохо, 7-дугаарын бүри мулталха.

Буса түрэлтэнэй үстай зүйлнүүдтэ

206-дугаар, степной дүүмэнэр жэлэй һүүлдэ мүнгэнэй одчедые хээд хабаата гуримаар үзэхын тула хүргэхэ ялгатай юм.

303-дугаар зүйлөөр доторой мүнгэн повэйности аймаг бүридэ степной дүүмээр хубаагдаха ёһотой дүүмэ үгы газар хаа, буса түрэлтэнэр зүбшэлгөөр хубаамуй.

308-дугаар ямаршые татарин жэшэгдэнһэнээ гадна дээрэн нэмэгдэхгүй хатууда хоригломуй.

Дубэрэнсхэ хамтын үправалениин совэйд ашабагад отогой 122 дүүшэ албатанарай хоминисто бариһан гомдольень адалидхажа үзөөд олоһонинь эдэнһээ гомдол барихыда 45 хүн зүбын үгэнгүй байба. Ямаршые хашалта үзэдэггүйбди гэнэ. Ашабагад отогто Сэлэнгын дүүмэнээ болон отогой ахалагшанарһаа ямаршые хашалта үзэдэггүй гэжэ 46 дүүшэд болон хүндэтэ

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.200. Л. 8 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Л.Ш. Чимитдоржиевой

10

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is dense and covers most of the page.

Продолжение документа № 25

албатанар үнэмшүүлнэ. Баһашье гомдолын үнэмшэгдэхэ мүр олдобогүй. ...аар магад байна элхэн ушарыень тэдэн буса түрэлтэнэй устава соносоһонгүйбди гэнэ. Родобой управлениин юундэ нюуха бэлэй, нюуха хэрэгынньше үгыл. Баһа гомдолдо дурсана. Уставай ёһоор одчед эринэ. Хэрбээ тэдэгээрнэр 1807 онһоо хойшо хүндэ зоболон үзэжэ байдаг һаа зэмсхын полици гү өкүрүжиной управлени гү али тэдэнэй нютагта ябагша чиновнигуудта юундэ мэдүүлээгүй бэ. Иимэ тула гүбэрнхэ хамгын управлениин совэйд бодомжолбо. Албатанарай гомдол ямаршые элрхэйлхэ мүргүй байба. Тэрэ тула ехэ дээдын Шибэрэй шиидхэбэринин тогтоолой 490-дүтээр зүйлэй ёһоор ямаршые бүтээмжэгүй орхихо, гомдогшонор һаа Сэлэнгын степэной дүүмэ болон отогой ахалагшанарынь мүргүйгөөр гомдоһоной тула мүн гэрэ тогтоолой 611 615-дугаар зүйлэй ёһоор шандалан энээнһээ хойшо ерэхэ сагуудта энэ мэтэ үнэн бэшэ гомдол барнаше баримгалтагай гэжэ соносхохо. Хуулин хагууда ...гүй мүшхэбэринһөө айхуулотой гэхэ. Сэлэнгын степэной дүүмэнь ашабагад отогто ямар юунһээ тинэз хангалгүй ушар болоһонинь элрхэйгээр байха хуулин ёһоор мэдээд гаһалан очидугай. Үүнэй тухай ноён Восточной Шибэрэй генерал губернаторго айлалхаха бодогоор шүүһэн ...эй ахалагша коллежской сэгретар Мисрин дүгээрэн сэгретарай тула Литвинцов бэшэбэ.

Ф. 2. Оп. 1. Д. 200. Л. 9. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Л. Ш. Чимитдоржиевой

П. Дундговь 29 сур. 1832 г. 76

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation of the adjacent document.

№ 26

Уведомление Дугаржаба Ванданова о возвращении земским судом контракта на подряд речных переправ с просьбой утвердить контракт и продлить его на 6 лет

25 декабря 1832 г.

Сэлэнгын степэной дүүмэ болон мүн үүнэй дэргэдэ шуулаһан(=сулларһан — Ж.Б.) 18 эсэгийн ахалагшанар болон зоной хүндэтэнэр ба, дүрбэн поолой галаваной старшинаарай танаа(=таанадта — Ж.Б.),

Бэлшэрэй пребууза дааһан подаридчиг харанууд отогой албата Дугаржаб Ванданай айлдхалай мэдүүлэлгэ

Эндэхи ахалагшанар үүнэй соносоо һаа, үнгэрһэн 1831 ондо Бэлшэрэй болон буса 3 газарайхитай үншээ 4 пребуузые гурбан жэл соо даахын тула баталан хэһэн хонтарагтаһаа зэмсхой сүүдэй саазатай хамта гэдэргээ бусажа ерээд, түүнэй тула 1828 ондо Губеренской ахамадай хэһэн дансын ёһоор шэнэ хонтарагта хэтэгэй(=хэг — Ж.Б.) эһэн зарлиг тушаа айлдхаламни. Шэнэ хонтарагтые бэшүүлхэ тингээд тамгата шаарһанай тулада ба өөргэ һөөргэ ябахандаа маша гарзатай болобоб.

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.65. Л.76. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

2608

Handwritten Mongolian script in vertical columns, written in a cursive style. The text is arranged in approximately 10 columns, with the rightmost column being the shortest and the leftmost being the longest. The ink is dark brown on aged, slightly textured paper.

Продолжение документа № 26

тинн үнээр гарзатай болоһон ушарымни бүгэдөөр мэдэжэ айлдаһаар тула, тэрэ 1831 онһоо хойшо [1]837 он хүрэтэр 6 жэлээр даахын тус эшэ зарлиг хайрлахаһаа гадна хонтарагтыг тэрэхүү ёһоор баталаад, зарлиг хайрлажа болоһой. Тэрэ тула хайрата харюуе хүлээнэб. Харануудай албата Дугаржаб Ванданай гар табиба.

1832 оной дехабрин 25-най үдэр.

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.65. Л.76 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, located on the right side of the page. It appears to be a continuation or a separate section of the document, written in the same cursive style as the text on the left page.

Государственный архив Республики Бурятия

905
 1833 оны 21 сарын 27
 554

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a letter or official document. The text is dense and covers most of the page.

№ 27

Письмо заседателю Түлэхыну (Тулекуеву) об отправке копии из журнала совета Иркутского губернского управления о жалобе ясашных бурят Ашабагатского рода о лишних поборах

[Февраль 1833 г.]

Засадател Түлэхындэ

Дээдэ Удын зэмсхэ сүүд февралин 14-нэй үдэрһөө 1986 тоото одоношенитэй (отношенитэй) хамта ноён Дээдэ Удын үкүрүжиной начилниг кавалерэй преуложенигэй хамтадхаан Эрхүүгэй гүбэрэнсхэ хамтын үправалениин совэйдэй 1832 оной ноябриин 11-нэй үдэрэй 78 тоото жируналай хоопи эльгээлсэн мэдэгдэнэниинь, ашабагад отогой буряад Сэлэнгын степэной дүүмэ үлүү татари хэнэ гэнэнэй тус үүниие эльгээлсэн хабаата бүтээмжэ хээд тэрэ сүүдгэ мэдээсэтэгэй гэнэ. Тэрэ тула степэной дүүмэ дээр бодомжолжо та ноён засадател Түлэхындэ жируналай хахалбарие хамтадхан эльгээгэд хабаатанарта соносхоод соносоһоной подписхэ абаад эдгээр 122 үдэрһээ 45-ые гаргаад, саадахи 77 дүүшын ударидхал болоһон бүнтүбшиг (бунтовшик) гэхэ түрын худхуунарынь олоод наашань өөрын мэдүүлгэтэй али түргэнээр тушаагугай.

ИРБ. Ф.2. Оп.1. Д.200. Л.9 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Л.Ш. Чимитдоржиевой

Государственный архив Республики Бурятия

2.

1833²⁰ оюу мандулгуде Селенгинск
Замнасно,

~~Кураторам Селенгинскому~~
Субродному, Копию на
материале Куратора Замна-
сно Сел. Дум. и др. соиме
20 майя № 1290²

Handwritten Mongolian script follows, consisting of approximately 15 vertical columns of text.

№ 28

Распоряжение и переписка Верхнеудинского земского суда с заседателем Селенгинской Степной думы с Юмовым о больших задержках по уплате податей и повинностей со стороны мещан, живущих в крестьянских и инородческих селениях, и о предоставлении списка с последующим выселением их на места прежнего проживания

09 мая 1833 г.

Заседатель Юмындэ

Дээдэ Удын зээмсэхэ сүүд майн 13-най үдэрһөө 8695 тоото отношенээр мэдээсэл энинь энэ: Эрхүүгэй губернехэ управленин цаазаар апрелин 26 үдэрһөө тэрэ сүүдтэ элрхэйлһэнэ. Сангай палата декабрин 2-ой үдэрһөө ноён Эрхүүгэй граждансха губернаторга хүргэлтэ хэһэниие энэ Ехэ дээдын 1832 оной июнин 15-най үдэрэй илгээн ёһоор сангай түлэбэрин доёмхые түлэжын болзор гуйһанай тухай Эрхүү.

Г.И.Ф.2. Оп.1. Д.159. Л.2. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on aged paper. The columns are arranged from right to left, with approximately 15 columns visible. The script is dense and fills most of the page area.

Продолжение документа № 28

гэй губернсхэ совет дотор февралай нарада шүүжэ үзэһэн гэнэ. Тэрэнэй хоорондо Совет маша ехэ тоото доёмхо таряашадай селезнидэ лууһан мешанин Закубой (?) нар дээрэ бие үзэбэй. Тэрээн тушаа адлидхажа үзэбэл, мешанин Закубой нарта сугларһан доёмхо болбол гэдэнэй зарим үгы дээрэнээ байгаад, хүнгэн хүдэлмэри болон гэжээл бэдэрэжэ селезнинүүдтэ ошоһон байна. Дотороо шадалтай бол хоёр дабхар подушно повинности түлэхэдээ, тэрээнээ түлэжэ шаданагүй гээд, энээнһээ хойшошье тэрэ мэтэ доёмхо суглуулхые сүүдые зогсоохые санажа, өөрөө жэшээлэн сагаашалажа тогтообо. Таряашанай селезнинүүдтэ болон бусатүрэлтэнэй газарнууд бүтэдэ мешанин Закубойнараа, энэ болон энээнһээ хойшо подушно повинностиеэ.

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.159. Л.2 об. Рубрици на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

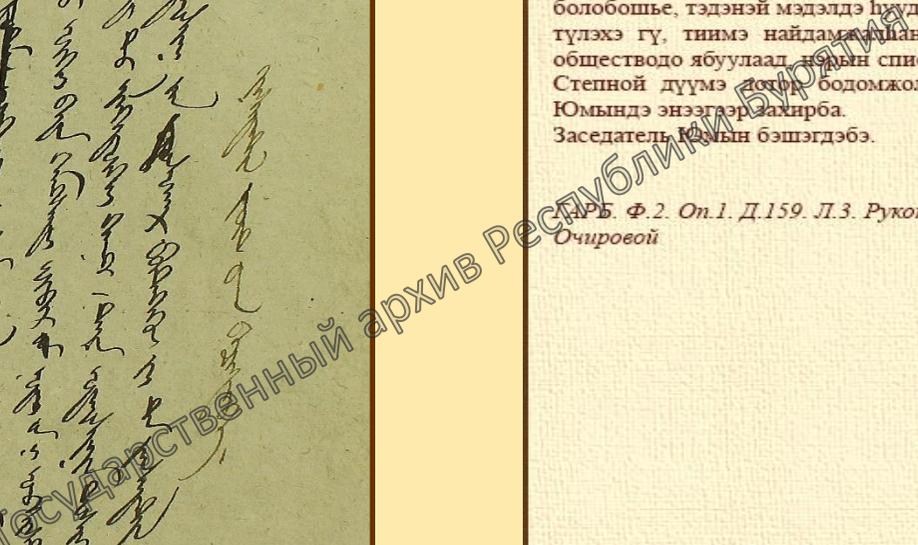
архив Республики Бурятия

Handwritten Mongolian script in vertical columns, reading from right to left. The text is dense and covers most of the page area.

Продолжение документа № 28

дутамаг үгы түлжэ байхабди гэжэ тнимэ мэдээнүүдые эржэ абаад, баһа энээнһээ хойшо таряашадай селээнинүүдтэ һуухын эшэ үгэгты. Зүгөөр эшэ үгэхэ болбол подушно повинностиеэ зобол үгы түлэхэбди гэгшэдые, түлбэриэ шадаха үгы байгаад найдамжагүйнэр селенинүүдһэнь турадань, али обществын байһан бэ, тнишэнь саадгүй ябуул. Тэрэнтэй хамта доёмхые энээнһээ хойшо саадгүй зохёолой ёһоор тогтоохо. Мещанин гү, али Закубойнар гү таряашанай селээнидэ һуухые хүсэбэл, эртэхэнһээ подушна повинностие дутуугүй түлжэ байхын найдамжалга абаха, хэрбээ тнимэ найдамжалга үгөөгүйшэдые яабашье бү һануулагты. Тэрэ тула зээмсэхэ сүүдтэ бодомжолбо. Цаазанай удхые бүрин бэшээд. Бүгдэ мэдэлэй газарнуудта мүн тнимэ цаазад эльгээхэ. Степной дүүмэнүүдтэ мэдээжэхэ болбошые губернсхэ соведэй постановленин тухай габьяата бүтээмжээр дүүргэ гэхэ болобошые, тэдэнэй мэдэлдэ һуудаг мещанин Закубойнар түлбэринүүдые саг дээрэнь түлэхэ гү, тнимэ найдамжалга саарһа, хэрбээ шадахагүйбди гэгшэдые өөрын обществодо ябуулаад, һуын списхые сүүдтэ эльгээгты гэнэ. Тэрэ отношении тушаа Степной дүүмэ агаар бодомжолжо, отношении ёһоор бүтээхые та заседатель Юмындэ энээгээр хажирба. Заседатель Юмын бэшэгдэбэ.

И. Б. Ф. 2. Оп. 1. Д. 159. Л. 3. Рукотпись на монгольской тисьменности. Перевод Г. Н. Очировой

16

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or account of work. The text is dense and covers most of the page.

Опись производимых бурятами ремонтных работ по Кругобайкальскому тракту
18 мая 1833 г.

1833 ондо майн 18-най үдэр
Оопис

Сэлэнгын степной дүүмын засадател Гэпил Тобын бээр хэһэнинь? хэлэһэнинь? Далай тойрогшо замай нэрлээ наа Лабовски? үртөөнһөө Ёнхор хүрэтэр, Наринһаа нүбэтэ хүрэтэр ямарбаа эбдэрһэн хүүргэ ... түрүүлэн буса ... үүнһээ доошо сүм элрхэйлэн бэшхэнь

Үүнһээ? ... Лабовскиһаа? Минайиб (Минаев? — Ж.Б.) хүрэтэр 18 модо. 1 дүгээрын тэрэ үртөөнһөө баруун тээшэ 1 дүгээрын 150 сажан, 2-дугаарын 50 сажан париладай(пролет? — Ж.Б.) үмхирһэн болон эбдэрһэни гаргаад, тэрэ хэмжээгээр 15 шэнэ столбо, 31 шургуул модо шэнээр хэжэ заһамуй. 2-дугаарын мүн тэрэ хоорондох харгын хонхор зуура болоһоние хайр шоройгоор хайтар тэгшлэмуй. 3-дугаарын Миндын? алаг хүрэтэр хэһэн 5 хэһэг түрбэнэй үмхирһэнине абаад тэрэ хэмжээгээр 8 шэнэ талаахи оруулжа заһаад гэдэнэй хойто бэсын ханаавад бүтүүрһэни хайтар шүүжэ малтамуй. Мүн тэрээн хоорондох бороогой уһа урдажа гарахы эбдэрһэни хэһэг хэһэг багсаагаа наа 100 сажан дотор хайр шоройгоор хайтар тэгшлэгдхэ боломуй.

Минайибһаа Ёнхор хүрэтэр 26 модо

1-дүгээрын, Ёнхорой үртөөнэй зүүн тээхи пэрэйлэнэй 6 шургуул модо үмхиржэ эбдэрһэн тула тэрэ хэмжээгээр тоото модые оруулжа заһамуй. 2-дугаарын посходнигой үүдэ хүрэтэр багсаагаа наа хэһэг хэһэг 50 сажан дотор харгын хонхор нүхы хайр шоройгоор тэгшлэмуй. 3-дугаарын, посходнигой үүдэнэй дэргэдэ уһанай эрье ойро болоһон газар 15 сажан шэнэ пэрэйлэн хэнэ. 4-дүгээрн, түүнэй зүүн тээ хара?шара? уһанда табинан хүүргэнэй ... забһар гараһани хайтар шахаад 2 шэнэ палаахи хэнэ. 5-дугаарын Оорсогой? дабаанай алаг хүрэтэр 2 хэһэг пэрэйлэдэй модод үмхирһэн тула 8 шэнэ модо хэхэһээ баруун захын пэрэйлэһээ залгажа 10 сажан шэнэ пэрэйлэ хэнэ. 6-дугаарын, 6 тэрэ дабаан дээрэ гаратар 82 хэһэг пэрэйлэдэй модод болон үмхирһэн тула тэрэ хэмжээгээр столбо 40 шэнэ шургуул хэжэ заһана. 7-дугаарын, тэрэ дабаанһаа модоной заха орогтор 2 хэһэг ута пэрэйлэдэй үмхиржэ эбдэрһэн тула хамтаар 50 шэнэ столбо 100 шургуул модо шэнээр хэг. 8-дугаарын, Булагай дабаа хүрэтэр багсаагаа наа хэһэг хэһэг 40 сажан дотор харгын хонхор болоһоние тэгшлэнэ. Тэрэ дабаанай зүүн хажуудахи ута пэрэйлэнэй модод үмхирһэн болон эбдэрһэни гаргаа наа тэрэ хэмжээгээр 20 столбо 40 шэнэ шургуул модо хэгдэнэ.

ГАРБ Ф 2 Оп.1 Д.179. Л.16. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

1600

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or inventory. The text is dense and covers most of the page.

Продолжение документа № 29

9-дүгээрын, Минайибай үртөө хүрэтэр 5 хэнэг пэрэйлэдэй модод үмхирхэн болон үгы болоһон тула хамтаар 10 столбо 30 шургуул модо шэнээр хэжэ заһамуй. Тэрэ хоорондох харгын хонхор болон шулуутай найтар тэгшэлжэ заһамуй. Энэ заһабаринда галаваной эстарашина Жана Бумтарай 10 хүн, галаваной эстарашина Дэнпил Хэшэгтын 30 хүн нийтэ 40 хүн 40 мори 8 тэргэ 40 хүхэ 8 салир лаприн? 4 һүүшэ буса тоногууд ба 15 хоногой хүнэнэтэй альгээхэ.

Наринһаа Торин хүрэтэр 21 модо хахад

1-дүгээрын, Наринай үртөөнһөө Баруун дабаа хүрэтэр багсаагаа һаа 200 сажанай зэргэ харгы хонхор нүхые хайр шоройгоор тэгшэлмүй. 2-дугаарын, Бургалтайн горхон хүрэтэр хэнэг хэнэг хонхорнууд 150 сажан дотор тэгшэлхэ болон шулуудые арилгамуй. 3-дугаарын, тэрэ горхондо табинан 33 сажан хүүргэнэй хотойһон болон үмхирхэниие абаад тэрэ хэмжээгээр 25 шэнэ палаахи оруулжа найтар заһамуй. Тэрэ горхонһоо Хадтирангын слийэни (селени — Ж.Б.) хүрэтэр хэнэг хэнэг 50 сажанай тэды харгын хонхорые тэгшэлмүй. 4-дүгээрын, тэрэ слийэниһээ Наринай зүүн дабаа хүрэтэр 150 сажан дотор харгы тэгшэлээд, мүн тэрэ дотор 20 сажанай зэргэ тэды (гүбэгэр? — Ж.Б.) газарые малтажа тэгшэлмүй. Тэндэһээ Наринай баруун дабаа хүрэтэр хэнэг хэнэг бурханай уһан гарахы хонхор болоһонинь багсаагаа һаа 300 сажанай тэды хайр шоройгоор найтар тэгшэлээд, тэрэ хоорондо — Наринай горхондо табинан хүүргэнэй үмхирхэниие абаад тэрэ хэмжээгээр 3 шэнэ палаахи оруулжа заһамуй. 5-дугаарын, тэрэ дабаанһаа Галсан Рабданай үбэлзөө хүрэтэр 180 сажанай тэды харгын хонхорые тэгшэлээд, шулуудые арилгаһаар ябатар 6 түрбэнэй модон үмхирхэн тула хэмжээтэ 3 шэнэ палаахи оруулжа заһамуй. 6-дугаарын, Торин үртөө хүрэтэр харгын хонхор болоһониние 400 сажанай тэды хайр шоройгоор тэгшэлхэ болон шулуудые найтар арилгаһаа тэрэ үртөөнэй зүүн хүтэл дээрэ байһан пэрэйлэнэй 1 столбо 2 шургуул модон эбдэрхэниие хэмжээгээр тоото шэнэ модые хэхэ боломуй. Энэ заһабаринда галаваной астарашина Жана Бумтарай 15 хүн, 15 мори тэргэ, 15 хүхэ, 3 сарил, 2 лаприн, 2 һүүшэ, буса тоногуудтай хахад һарын хүнэнэтэй юм.

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.179. Л.16 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадасарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a transcription of the document on the right. The text is dense and covers most of the page area.

Продолжение документа № 29

Торинһоо Алшаг хүрэтэр 16 модо хахал

1-дүгээрын, Торин үргээнэй баруун хүтэл ургалан(утаашань — Ж.Б.) багсаагаа хаа 150 сажанай тэды харгын конхор нүхье хайр шоройроор тэгшлээд 100 сажанай газарай хэбхье малгажа тэгшлэмүй. Тэрэ хүтэлэй харгын хойто бөөин пэрэйлэнэй 1 столбо эбдэрһэний шэнээр хэмүй.

2-дугаарын, Торин горхон хүрэтэр 42 сажан дотор харгын конхор болоһоние тэгшлээд тэрэ хооромдо шулуудые хайтар арилгамуй. Тэрэ горхондо табһан утань 20 сажан үргэнинь 2 сажан хахад хүүргэнэй модод үмхиржэ эбдэрһэние гаргаа хаа тэрэ хэмжээгээр 15 шэнэ палаахи хээд бусадые хайтар шахамуй (шаамуй?).

3-дугаарын, мүн тэндэхи бишыхан хүүргэнэй модод үмхиржэ гутаһание? абаад 11 шэнэ палаахи хэжэ хайтар заһахаһаа түүн дундахи уулзар холиг(?) байһание тэгшлэмүй. Дүрбэнэй 4 модо үмхирһэние абаад тоото шэнэ модоор заһамуй. Тэдэнэй дэргэдэхи пэрэйлэнэй эбдэрһэние хэльбэмүй. Түүнһээ дээшэ үгсэжэ 2 бишыхан пэрэйлэнэй эбдэрһэние хэльбээд чинасхи? пэрэйлэнһээ залгажа 30 сажан шэнэ пэрэйлэ харгын хоботол(?) болоһондо хэжэ юм.

4-дүгээрын, Засаг Юмчинэй буһалангай урда горхон хүрэтэр 500 сажан дотор хэдэн олон конхорнуудые хайраар тэгшлэхэ болон шулуудые таһаралтагүй арилгамуй. Түүнһээ дээшэ Засаг Юмчинэй тушаахи ханаһанай доодо тээ уһанай эрье ойротондо газар 12 сажан шэнэ пэрэйлэ хэжэ бүгөөд тэрэ тойромой конхор шабар болоһоние 200 сажан дотор хайр шоройгоор тэгшлэхэ болон шулуудые хайтар арилгамуй. Мүн Дүрбэнэй дэргэдэ хуушан хэһэн гаатиние уһа нэбшэжэ эбдэһэн тула үргэнинь хуушанай хэмжээгээр урда 12 хэһэг 5 сажан гаатин нэмэжэ сохиамуй. Түүнһээ дээшэхи шабар шулуу конхорнуудые 300 сажан дотор хайтар тэгшлэжэ арилгамуй.

5-дугаарын, Жаргынтын алаг, Дэбээ(?) дэхи пэрэйлэнэй нэгэ шургуул модо үгы болоһоние хэтгэй(хэг). Тэрэ Жаргаланта үгсэжэ шулуудые арилгаһаар Бооши(?) Хандын үбэлзөөнэй урда тээ харгы хүрэтэр тэрэй уһан хайр шулуу сугтуулһание арилгаад дэргэдэхи харгы дээрэ байһан 2 бишыхан добые болон 5 сажанай зэргэ харгын хэбхье тэгшлэмүй. Түүнһээ десдиг Норбын үбэлзөөнэй тушаахи 3 бишыхан хүүргэнэй хойто бөөин ханаава битүүрһэние 4 сажан дотор ...жэ малтаад дундахи хүүргэнэй доогуур уһые уралхаха боломуй. Пэрэйлые заһаха.

6-дугаарын, шулуудые арилгаһаар Засаг Юмчинэй үбэлзөөнэй урдахи хүүргэнэй зүүн талын гаатин нарин байһыень шорой нэмэжэ үргэн болгоод түүнһээ залгажа 2 сажанай тэды гаатин сохижо хуушан гаатин дугаа (=гаатинтай — Ж.Б.) ниилүүдээд тэрэ хүүргые шахажа заһахыда 3 шэнэ палаахи хэрэглэгдэхэ боломуй. Түүнһээ дээшэ шулуудые арилгамуй.

7-дугаарын, Эрезн дабаанай хүүргэнһээ нааша модоной заха оромсоор 2 хэһэг 50 сажан дотор харгын конхор хэбхье(?) тэгшлэхэ, модоной үндэһэдые арилгамуй. Бишыхан хүүргэнэй зүүн захала 1 үргэн шэнэ палаахи оромуй.

8-дугаарын, Эрезн дабаанай шэлэ хүрэтэр багсаагаа хаа 400 сажанай зэргэ хэһэг хэһэг конхорнуудые тэгшлэхэ болон шулуудые арилгаад пэрэйлые хэльбэмүй. Тэрэ дабаанай ара огтолжо(?) худал дээрэ оротор борооной уһанда эбдэрһэн харгын нүхэ конхорнуудые багсаагаа хаа 300 сажан дотор хайраар тэгшлэхэ, пэрэйлые хэльбэхэ, үүнэй 2 хажуугаар малтаһан ханаавад битүүрһэние ...жэ заһамуй.

9-дүгээрын, Алшагай горхондо табһан хүүргэ хүрэтэр бага зэргэ конхорнууд ба хэбхье тэгшлэмүй. Тэрэ хүүргэнэй хэлтыжэ хотойһоние(?) дорхи дэрые тэгшлэн заһаад, үмхирһэние гаргаа хаа 5 шэнэ палаахи хэрэглэгдэхэ боломуй. Үүнэй зүүн үзүүртэ дошоной уһан эбдэһэн конхор болон шабата хайр алжаа хайтар тэгшлэн заһаад посходнигой үүдэнэй хоёр талын шулуудые хайтар арилгаха болон пэрэйлые хэльбэмүй. Энэ заһабаринда сатаршһанар Тойбоной 9 хүн, Ошорой 4, Бумбын 6, Дэглэнэй(?) 1, ниятэ 20 хүн, 20 морин, 6 тэргэ, 20 хүхэ, 6 сарид, 5 лапрын, 4 һүүшэ, буса тоногууд ба хахал нарын хүнэһэтэй.

Handwritten Mongolian script on a page numbered 170b. The text is dense and covers most of the page area.

Продолжение документа № 29

Алцаггаа Химни хүрэтэр 22 модо хахад

1-дүгээрын, Алцагай үртөөнөө дээш посходнигой үүдэн хүрэтэр 20 сажанай тэды шулууды арилгамуй. 2-дугаарын, Алцагай Буурал бэлшэр хэмээхэ хадын үзүүр болохо горхоной уһанда табиһан хүүргэ хүрэтэр багсаагаа һаа 400 сажан дотор харгын зоогые(нүхые?) хайр шоройгоор тэгшэлээд түүн (тэрээн — Ж.Б.) хооромдо 8 хэнэг хүүргэнэй модод үмхирһэн болон хагсажа эбдэрһэниие һэльбэхыдэ нинтээр 64 палаахи хэрэглэгдэхэ бүтөөд бусадын һайтар шаажа(шахажа?) заһамуй. 3-дугаарын, тэрэ горхон дээрэ табиһан хүүргэнэй хойто үзүүртэ 5 сажанай зэргэ уһан нэбшэжэ шабар болоһонниие харгын баруун талаар 10 сажан ханаава малтажа горхондонь оруулмуй. Мүн тэрэ хооромдо 300 сажанай тэды шулууд болон модоной үндэһэды һайтар арилгамуй. 4-дүгээрын, түүнһээ дээшэ 2 хэнэг ойро табиһан хамтаар 25 сажан хүүргэнэй забһарнуудые шахаха болон үмхирһэниие гаргаад тэрэ хэмжээгээр 20 шэнэ палаахи хэрэглэгдэхэ боломуй. Түүнэй дэргэдэхэ горхондо табиһан бишыхан хүүргэнэй модод үмхирһэн тула хэмжээгээр 4 шэнэ палаахи оруулжа заһамуй. 5-дугаарын, Үбэр Алцаг үгсэтэр 3 түрбэнэй дэрэ модо шэнэлхэхээ дабаанай шэлэн шахам харгыгаар уһан ороһон тула 3 шэнэ түрбэ хээд эбдэжэ зууга(?) бэрхондо 25 сажанай тэды гагтн сохимуй. Түүнһээ дээшэ дабаанай шэлын дагтанай тойром байһан 5 түрбэ һэльбэжэ заһаад, 1 бишыхан хүүргэ забһар гараһаниниен заһажа шахаа һаа 2 шэнэ палаахи хэгдэмуй. Хуушан ханаавадые шүүмүй(?). 6-дугаарын, Үбэр Алцагай шэлэн дээрэ уһа нэбшэжэ харгы эбдэжэ байһан газарта хүндэлэн ханаава малтаад шэнэ түрбэ хэмүй. Дабаа ороходо замаар байһан шулууд болон модоной үндэһэды арилгаһаар ябатар 1 түрбэ эбдэрһэн тула тэрэ хэмжээгээр 2 шэнэ палаахи хэжэ заһамуй. 7-дугаарын, тэрэ дабаанһаа Ара Алцагай горхон хүрэтэр борооной уһан тогтожо шабартай байһан бага зэргэ хэнэг хэнэг хонхорнуудые хайраар тэгшэлмүй. Ара Алцагай хойто бээр сарамуудай 6 хэнэг түрбэнэй модод үмхиржэ хотойһон тэдэниие 12 шэнэ палаахи тэрэ хэмжээгээр оруулжа һайтар заһаад, тэдэнэй хоолойе шүүмүй(?). Химнин уһанай захада хэнэг хэнэг табигдаһан 8 бишыхан хүүргэд үмхиржэ хэлтыһэниие дорхи дэрые шэнэлээд үмхирһэниие гаргаа һаа хамтаар 30 шэнэ палаахи хэжэ һайтар заһахаһаа эдэнэй хооромдохи хэнэг хэнэг хонхорнуудые тэгшэлмүй. 8-дугаарын, Химнин уһанай хойто бэе эрье хүрэтэр табигдаһан 3 хэнэг хүүргэнэй хэлтыһэниие заһажа шахаад үмхирһэниие гаргаа һаа 10 шэнэ палаахи хуушан хэмжээгээр оруулжа һайтар заһатагай. Даруул модод шэлэхэ боломуй. Энэ заһабаринда сатаршинанар Тубаанай 12, Ачинин 6, Дэгдэнэй 5, Колин 7, нинтэ 30 хүн, 30 морин, 8 тэргэ, 30 хүхэ, ...

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.179. Л.17 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or inventory. The text is dense and covers most of the page area.

Продолжение документа № 29

Химнийээ Ёнхолог хүрэтэр 16 модо хахад

[1]-дүгээрын, Химнин баруун дабаае дабажа оротор багсаагаа хаа 200 сажанай тэды харгын хонхорнуудые хайраар тэгшэлхэ болон шулуудые арилгамуй. Тэрэ дабаанай нюрган дээрэ уһан гараһанда харгы хүндэлэн ханаава малтажа шэнэ түрбэ хээд түүнэй дэргэдэхи 2 сажан хүүргэнэй модо үмхирһэн тула 3 шэнэ палаахи тэрэ хэмжээгээр хэтэгэй(хэг — Ж.Б.). 2-дугаарын, Дэгчин(?) хэмээхэ саримай заха хүрэтэр 1 түрбэнэй модо хухарһан тула хэмжээгээр шэные хэтэгэй. Мүн тэндэнэ 1 түрбэ нэлбэмуй. Тэрэ саримай горхон дээрэ табихан 40 сажан хүүргэнэй модод үмхиржэ хухарһание гаргаад тэрэ хэмжээгээр 20 шэнэ палаахи оруулжа заһамуй. Тэрэ хүүргэнһээ баруун саримай огтолхыда уһа нэбшэжэ гараһан газарнууд 3 хэһэг шэнэ түрбэ табиха түүнэй тушаахи ханаавадые 10 арбан сажан шүүмүй(?). Тэрэ саримай 8 түрбэнэй модод хухарһан болон үмхирһэниие гаргаад 20 шэнэ палаахи хэжэ заһамуй. 3-дугаарын, мүн саримай баруун горхондохихи хүүргэ хүрэтэр 3 хэһэг газарай гагтин уһа нэбшэжэ байһан тула хуушан ханаавадые 20 хорин сажан дотор шүүжэ түрбэнэй хоолойдо уһые оруулжа заһаад мүн тэрэ саримай горхондо табихан 3 сажан хүүргэнэй хэлтһэнэниие тэгшэлхэ болон үмхирһэн мододые гаргаа хаа 5 шэнэ палаахаар заһагдамуй. 4-дүгээрын, Баруун балганай тушаа хүрэтэр харгын хойто түрбэнэй ханаавадые 60 сажан дотор шүүмүй. Тэрэ балганһаа баруун гэшэ модоной заха оротор 1 түрбэнэй модо хухарһаниие заһаха, түүнһээ дабаа үгсэжэ шэлын нюрган дээрэ гаратар саһанай уһа эбдэһэн хонхорнууд ба шулууд гаргаһаниие багсаагаа хаа 1 модоной зэргэ тэгшэлхэ ба маша олон шулуудые хайтар арилгамуй. 5-дугаарын, тэрэ шэлын нюрган дээрэхи хонхор газарнуудта уһа тогтожо шабар болоһониие хуушан ханаавадые шүүжэ заһаад хуушан түрбэнэй хоолойдо уһые оруулжа газарын хатаамуй. Тэрэ нюрганай дунда багта уһа урдажа харгые эбдэһэн газарта 10 сажанай тэды ханаава малтажа түрбэ хээд түүнэй дэргэдэхи 3 түрбэнэй дорхи хоолойе шүүжэ заһаад хуушарһан мододые гаргаа хаа 4 шэнэ палаахаар заһагдамуй. 6-дугаарын, үүн (энээн — Ж.Б.) хооромдохихи шулууд болон модоной үндэһэдые арилгаһаар ябажа шэлэ дабажа орохыда балганай тушаа уһа урдажа эбдэһэн газар 20 сажан тэды ханаава малтажа 2 шэнэ түрбэ хээд үүнэй эбдэһэн хонхорнуудта 10 сажан гагтин сохихоһоо гадна тэрэ дабаанай худал оротор 100 сажанай тэды шулууд болон модоной үндэһэдые хайтар арилгамуй. 7-дугаарын, түүн дотор 40 сажанай зэргэ харгын хонхор болоһониие хайраар тэгшэлмүй. Түүнһээ доошо тэрэ хүндын горхондо табихан 17 сажанай зэргэ хүүргэнэй зүүн үзүүртэ булагай уһа гараһан тула харгы хүндэлэн ханаава малтажа шэнэ түрбэ табиха үүндэ 4 шэнэ палаахи хэрэгтэй боломуй. Тэрэ 17 сажан хүүргэ

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.179. Л.18. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

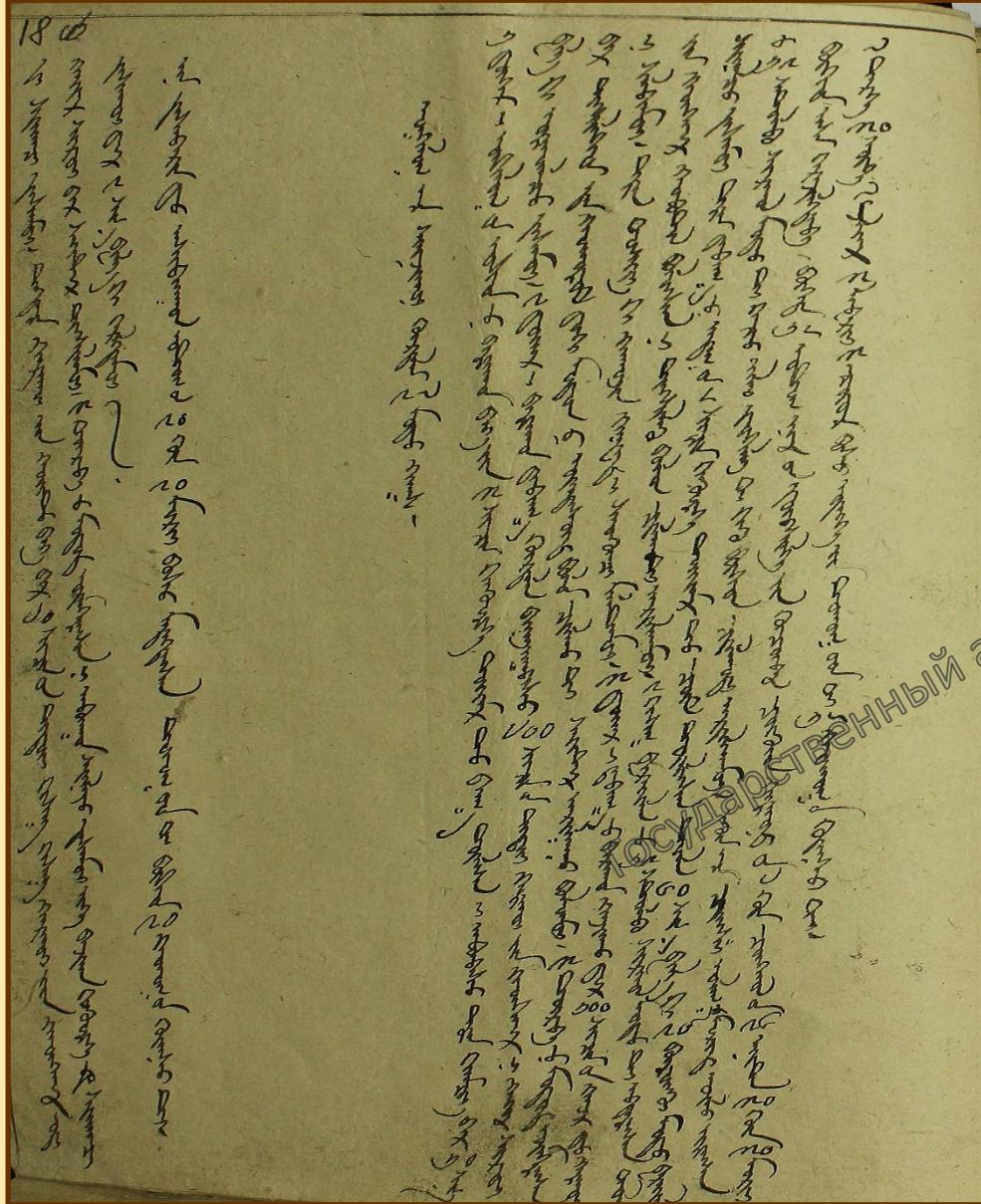
Продолжение документа № 29

-ые шахажа заһамуй. Тэндэһээ харгын хойто бэер 40 сажанай тэды хэнэг хэнэг харгын хонхорнуудые хайр шоройгоор найтар тэгшэлмүй. 3 түрбэнэй модод үмхирхэниие абаад шэнэлжэ заһамуй. Нэгэ бишыхан хүүргые шахажа энэ заһабаринда ашабагад отогой 20 хүн, 20 мори, буса мэдэгдэһэн тоногуудтай бүгөөд 20 хоногой хүнэхэтэй.

Онгологһоо Синежиный хүрэтэр 27 модо хахад

1-дүгээрын, Онгологой уһанай баруун бэеын 3 сажан хүүргэ гүймэртэ бага түлиһэниие абаа һаа тэрэ хэмжээгээр 10 шэнэ палаахи оруулжа заһамуй. 2-дугаарын, Баруун дабаа хүрэтэр багсааһаа һаа 400 сажанай тэды харгын хонхорыень хайр шоройгоор тэгшэлээд эдэ хооромдохы модоной үндэхэд болон шулуудые найтар арилгаха боломуй. 3 түрбэнэй модод үмхирхэниие хэльбэмүй. Тэрэ тушаахи хуушан ханаавадые шүүжэ уртамуй. 3-дугаарын, дабаанай баруун хажууда 100 сажанай газарта харгын хонхор хобтол болоһонине тэгшэлхэ болон шулуудые арилгамуй. 2 хэнэг пэрэйтэнэй 12 столбо шургуул мододые эбдэрхэн тула шэнэлжэ заһамуй. Тэрэ дабаанай адагай 8 сажан хүүргэ гүймэртэ сүм түлиһэн тула 60 шэнэ палаахи 20 бөөр зихы модо[н] пэрэйлэ бүгөөд энэ гэршлэгдэбэ. Бүгэдэ 18 отогнорой зүбшэлгын дүгээр Сүхын харнуудай 4 хүн, сонгоолой 26, нинтэ 30 хүн, 30 мори, 7 тэргэ, 30 хүхэ, 7 салир, 3 лапрын, 3 һүүшэ, буса үнгын тоногуудтай 15 хоногой хүнэхэтэй.

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.179. Л.18 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

19

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or inventory. The text is written in a cursive style on aged paper. There are approximately 10 columns of text, with some lines starting with a small symbol or character. The paper shows signs of wear and discoloration.

Продолжение документа № 29

Синежиныйнээ Шэбээтэ хүрэтэр Сэлэнгын харнуудай (?) сонгоолой 2, 1-дүгээрэй 7, 3-дугаарай 12, үзөөнэй 2, подгороднын 7, 2-дугаарай 2, баабайн 8, агаганай 6, нийтэ 46 хүн, 46 мори, 9 тэргэ, 46 хүхэ, 19 салир, 11 лаприн, 8 һүүшэ, буса үнгын тоногуудтай, 15 хоногой хүнэнэтэй.

Шэбээтэһээ Сүбэтэ хүрэтэр агаганай 26 хүн, сартуул отогой 20, нийтэ 46 хүн, 46 мори, 9 тэргэ, 46 хүхэ, 13 сарил, 5 лаприн, 6 һүүшэ, буса үнгын тоногуудтай, 15 хоногой хүнэнэтэй.

Энэ оописто засадагалда һунгагдаһан Гэнпил Тобын

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.19. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

Зууланды 1833 ойдон Оюунд.

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a petition or complaint. Includes a signature on the left side.

№ 30

Прошение и жалоба доверенных казаков и ясашных Цонгольского рода на окружного землемера Фоккина о незаконном изъятии документов на землю, нежелании их возвращать и умышленной передачи бурятских земель крестьянам

31 мая 1833 г.

Сэлэнгын степэной дүүмэдэ

Хөлго голой Үндэр добо нэрэтэ нютагай сонгоол отог хасагууд одаставаной подороснор нинтэ 95 дүүшэдхээ доверенойнор албатанар Дэйнзэн Дэлэгэй, Шиираб Галсанай, хасагуудһаа хасаг Жамса Буйданай гуйлтын гомдол

Эртэ эсэгэ үбгэднай Улаан дунгаһаа доошо Үндэр добо хэмээхэ нютагта һууха болобошье һангай хандаралта (=контракт — Ж.Б.) баталжа жэл жэлдэ сүүбэн доёмхогүй түлэжэ һууша байтар, 31 жэл болобо. Бэсүүрэй селенин таряашаднай тэрэ тушаа Хөлгөн баруун гарта мүн сонгоолой Түлүхүй Хүрбын эзэлбэритэ Билюутэ гэднэ нютагта ахамадай зарлигаар гү, али өөрнүүдэй зоригоор гү ерэжэ һуужа байтан. Тини бидэ буряаднар тэрэ сагта тэрэ Билюутэ тушаамнай эзэлбэритэ сүүбэндэ 716 destino 1000 сажан малай бэлшээриндэ мэдэгдэһэн таряашад уһанай гэрлөө аймшаг үзэнэбди гээд гэрнүүдэ 1815 ондо болобо гү зөөжэ ерээд тэрэ сагһаа хойшо бидэндэ бага бэшэ гарза хашалта үзүүлжэ байдаг һэн. Бидэ болбол хэдэн шэнээ газар үлэһэниие зэргэ зэргээр хубаажэ эдлэжэ һуужа байтар үнгэрһэн 1832 ондо октябрь һарада манай нютагта ноён Дээдэ-Удын окуружиной землемизэр Фокин ерээд ямар али зэргэ газар эзэлжэ һуудагбта ямар эшэ зарлиг

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.178. Л.1. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, reading from right to left. The text is dense and covers most of the page area.

Продолжение документа № 30

бин бэ гэжэ сүм эрижэ абаад үүнийетнай һангай палатын хэрэгүүдээр шалгажа үзэхэб гээд бидэнэй хэдэн үе бусаажа эритэр үгэлгүй абаһан гарһаашье тэдэгээр докуминтадые абаһан тэмдэг энэ үгэһэн. Тинн мүнөөхи Билкоутын дэребенэй гаряашад энэ майн 22-рой үдэр бидэнэй зунай зуһаланда ерээд энэ нюотаг танда хабаагүй болоһон, эндэхээ зайлагугай гэжэ зуһалангай зунай сагта һуудаг 11 модон гэрнүүдые гэрэй эзэдтэй байтарнь нэгэ амбаар 1 завожни? буса үнғын малнууд болон тэрэ лугаа хэрэглэгдэгшэ хашалангуудые сүм эбдэхэниие ниитэ бодоходо 400 гаран түхэригэй гарза болгобо. Тэрэ эбдэлгэндэ нэгэ бэлбэһэн гэргэй(һамган — Ж.Б.), нюдэгүй нэгэ һаһандаа хүрэхэн хүн, дүрбэн бага һаһага хүүгэд бин һэн. Түүһнээ айжа заримынь уһанай эрье, заримынь ой модоор зугтажа ошоһонниие зон сугларжа бэдэрэлгээр оложо аабди.

Тэрэ тула эндэхи степной дүүмые гуйн гуйха ушар, бидэ буряаднар һанда сүүбэн түлжэ түүһнээ малай эсхэбэри үүдхэжэ һангай түлбэрид, хасагай слүжибые таһалалгүй бүтэжэ байдаг атар, ямар шалтагаанаар бэ бидэ үлэ мэдэнэ (мэдэнэгүйбди — Ж.Б.). Ноён земэлемизэр Фоокин манай газарай докуминтадые абажа тардындые дуран дээрэнэ табижа энэ сагай хатуугаар харшалуулжа энхэ амгайтай байдалыемнай маша ехэ эбдэрүүлбэ. Бидэ тэрэ докуминта хэрэгүүдээ бин һанһань тэдэгээр таряшанарһаа ямаршые хашалта эбдэлгэ үзэхэгүй бэлэйбди. Гаряашад болон бидэ 95 дүүшэдэй сабшалангууд нэгэ межаатай адаг(байдаг — Ж.Б.). Үнгэрһэн ондо ноён землемизэр Фоокин тэмдэг хадхажа манай 95 дүүшын багсаагаа һаа 2500 бухалай тэды газар

Энэ үгэһэн- үгөөгүй, түүһнээ — тэрээнһээ, тэрэ лугаа — тэрэ мэтэ

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.178. Л.1 об. Ручпись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Продолжение документа № 30

-ые таряшанарга үгэхөөр болгобо. Түүндээ улам урмашажа үлэмжэ хашалта үзүүлжэ алишые шадалнаамнай хахасаха болгобо. Тиймэхээ хайша мүртэй тийшэ мэдүүлжэ ноён землемнэр Фоокинһоо 6 зүйлэй саарһатай гэдэргэ бусаан абажа үгэжэ хайра болоод, 400 гаран гүхэригэй ягарзанда унаһаниие абажа үгэжэ хайра болоод, үүнһээ таряшадай зүтэй хашалтые огтолжо хайра болоһой. Ашата хайрые гуйн хүлээнэмди. Старшина Дэйнзэн Дэлэгэй

Албата Шириаб Галсанай гар табиба.

Хасаг Жамса Буйданай гар табиба.

Майн 31-нэй үдэр 1833 он

ГАРБ Ф 20 Д.178. Л.12. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадасарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including a signature at the bottom right.

Государственный архив Республики Бурятия

6 1833 1855 22

29

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation of the Russian report. The text is written in a cursive style on aged paper. There are several lines of text, some starting with 'Сонгоол' (Songool) and others with 'Далай' (Dalaibhai). The script is dense and fills most of the page.

№ 31

Рапорт главного старшины Цонгольского полка Жаны Бумтарай с именованным списком отправленных на ремонтные работы на Кругобайкальском тракте

21 июня 1833 г.

Сонгоол поолой галаваной старшина Жана Бумтарайнаа
 рапорта
 1833 оной юнинин 21-нэй үдэртэ
 тоо 84
 Эндэхи дүүмэдэ рапортаар мэдүүлхэнь

Далай тойрохо замай заһабаринда мордоһон уладай нэрэн эсписхэ мори тэргэ һүүшэ хүхэ салир лаприн дутаггүй, эдэе хүнэһэтэй эдэгээр тоногуудтай мордуултагай хэмээн, эндэхи дүүмэдэ 1266 тоотоор захирһанни юнинин 17-ной үдэр хүлээгээд, Наринһаа Тори хүрэтэр 15 хүн Липскэхээ(?) Ёнхор хүрэтэр 10 хүн, эдэгээр уладые дүүрэн дутаггүй эдихэ хүнэһэтэй, мори тэргэ, нэрэлэгшэ тоногуудтай бүрин гүйсэһээр мордуулба. Мордогшонорой нэрын эсписхэ үүнэй арада элрхэйлэбэ. Галаваной старшина Жана Бумтарай

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.179. Л.27. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

700

Тоо	Нэрэс	Наһан
1	Байнжуур Мүнхын	23
2	Ошор Бадмын	22
3	Дагба Ошорой	21
4	Дугаржаб Багамүнхын	23
5	Түбшэн Гарматарай	24
6	Радна Түбтарай	24
7	Бадмагар Цэбэгэй	18
8	Цэбэг Цэрэнпэлэй	19
9	Мүнхэ Юмтарай	24
10

Продолжение документа № 31

Наринһаа Тори хүрэтэр заһаха уладынъ

Тоо	Нэрэс	Наһан
1	Байнжуур Мүнхын	23
2	Ошор Бадмын	22
3	Дагба Ошорой	21
4	Дугаржаб Багамүнхын	23
5	Түбшэн Гарматарай	24
6	Радна Түбтарай	24
7	Бадмагар Цэбэгэй	18
8	Цэбэг Цэрэнпэлэй	19
9	Мүнхэ Юмтарай	24
10

Липскэхээ Ёнхор хүрэтэр заһаха улад

Тоо	Нэрэс	Наһан
1	Гумла Чойн	21
2	Арауша Гунгаагай	19
3	Цэбэг Амарай	23
4	Амарсогто Рэнжүүрэй	29
5	Буанта Ванчигай	33
6	Цэдэб Жабай	23
7	Даваа Ринчинэй	21
8	Буанта Эрдэнинн	27
9	Дэлэг Дугарай?	2?

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.179. Л.27 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

6 июля 1833 года

30

Handwritten Mongolian script, likely a report or list of items, written in vertical columns.

Additional handwritten notes or signatures on the left side of the page.

№ 32

Рапорт исполняющего обязанности гулвы Цонгольского отога зайсана Боёнто Магнайн об отправке очередной партии работников на ремонт Кругобайкальского тракта с приложением именного списка

28 июня 1833 г.

Сонгоол отогой гулваагай тушаалые шийдхэгшэ зайхан Боёнто(?) Магнайн бээр Далай тойрохо замай заһабарин тухайн репорта
Июнин 28-най үдэр 1833 ондо
тоо 79
Сэлэнгын 18 отогнорой степэной дүүмэдэ

Баруун далай тойрохо замай заһабаринда энэ жэлэй ээлжэтэ 18 хүнинь моритой, тэргэтэй, заһабарин кытан тоногууд ба ехэ хүнэхэтэй, хүлһэ болголгүй нэрэтэ уладые мордуулгай эл хэмээн зайхангууд Дугарай, Замбын, зайхангай тушаалые шийдхэгшэ Дэдгөйдэ захирһан бэлэйб. Тинтэр ээлжэтэ улад газар нюотаг холын тула нэрлэдэгэн газарта хүрэжэ описто бэшгэдэгэн газарнуудые заһабарилхаһаа дэн газарта ошохо бусахын замда олон үдэрнүүд гээгдэхые бодожо, тэрэ замда ойро агаган, сартуул

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.179. Л.28. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагрова

Handwritten Mongolian text in vertical columns, likely a continuation of a document. The script is a cursive form of the Mongolian alphabet. The text is arranged in approximately 15 columns, reading from right to left. The paper shows signs of age and wear.

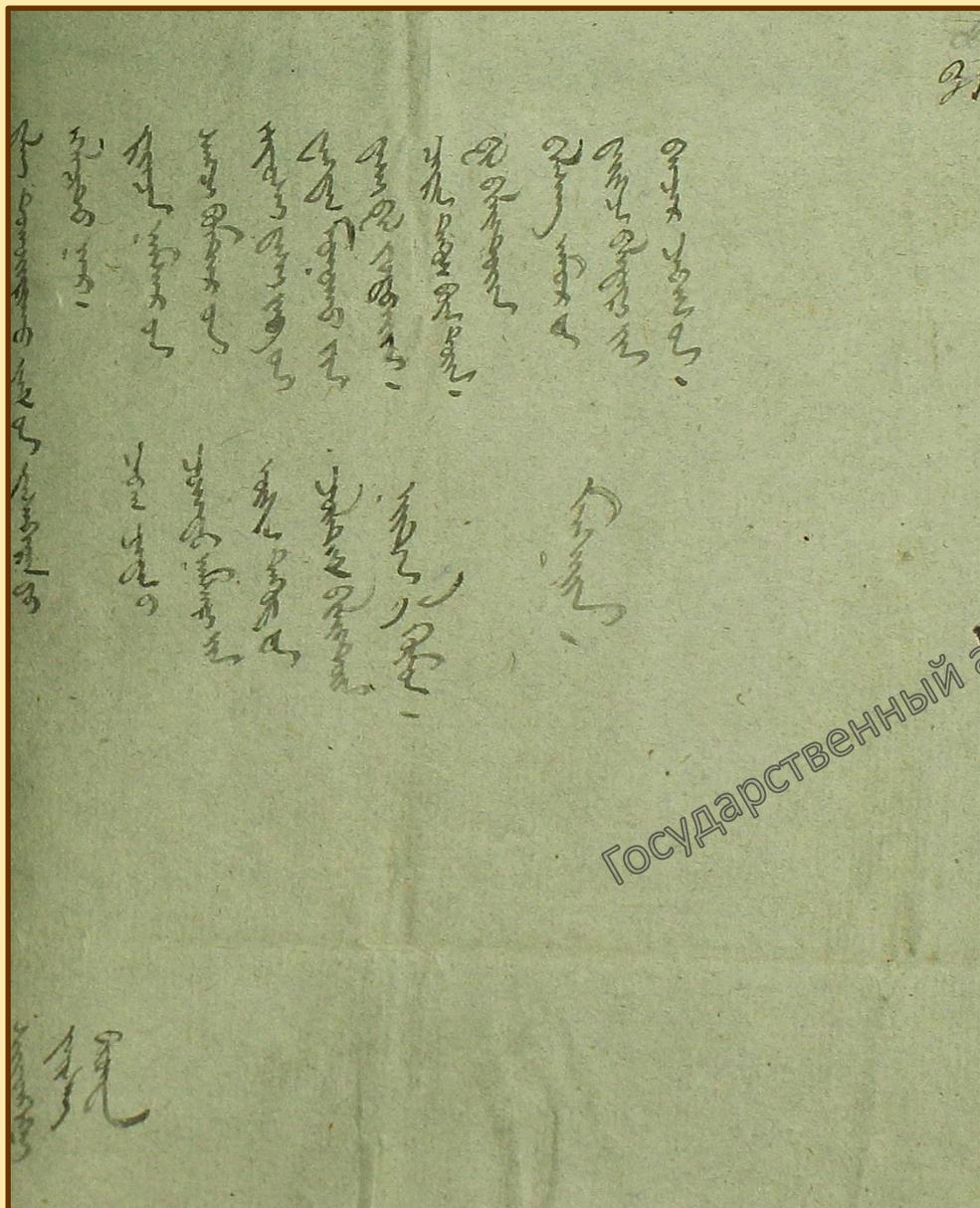
Продолжение документа № 32

отогуудай найд зонһоо этигэмжэлэгтэй албатанар Банзар Лубсанай, Пагба Жанцанай хоёрыг эдэгээр спиисхэндэ бэшгэдэн 18 хүнийнь бэе бэесэй орондо эндэхи дүүмэнээ захирагдаһан морид, тэргэд болон заһабаринин үнгын тоногуудыг сүм абаад, сонгоолдо хүртэнэн хабаата үртөөдэй хооромдохн описто бэшгэдэн газарнуудыг дүүргэн заһахаар хэлэлсэжэ, хэлэлсээнэй хүлһэ мүнгэдыг бэе бэесчээ дүүргэн үгэнэниг намда мэдүүлһэнһээ эндэхи дүүмэдэ мэдүүлхэ ушар, дээрэ нэрлэгшэд Лубсанай, Жанцанай хоёрой хэлэлсээтэ 14 хүнийнь морид, тэргэд, үнгын тоногтой бүринөөр Онгологһоо Снежиной хүртэр, Снежинойһоо Шэбээтэ хүртэр заһахыг мэдүүлхын гадна бэшэ 14 хүнийнь зайһангууд Дэлэгэй, Бадматарай, Цэваан Ванчинай, Чинбойн(?) арбангуудһаа мордохо, түүнийг гулваае(гулваагай — Ж.Б.) гушаалыг шийдхэлсэгшэ зайһан Дүлсэнэй мэдүүлхэ юм. Тэрэ тула бэе бэесэй

шийдхэгшэ зайһан Бойн

ГАРБ Ф 20, Д. 179. Л. 28 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бардгарова

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 32

Далай тойрохо замай заһабаринда ээлжэтэнэр

Ринчин Намсарай
 Санжи Бумгарай
 Аюуша Дашажабай
 Вандан Мунохын
 Дашапэл Зодбын
 Цэрэн Түгэсбуянтын
 Пэл Бэлигтын
 Балсан Амарай
 Данзан(?) Балдаринн
 Банзар Цэбэгэй

Цэбэг Цэдэнэй
 Согто Намсарайн
 Ухин Түгэдэй
 Цулгим Балдугын
 нийтэлчүүн

ИАРБ Ф.2 Оп.1 Д.179. Л.29. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

17 август 1833 Бада

5

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list of names or details related to the report.

№ 33

Рапорт заседателя Селенгинской Степной думы 18-ти родов Цэбэжжапа Юмова с предоставлением списка мешан, живущих в разных местностях 3-го Табангутского рода, которые дали клятвенное обещание платить налоги в назначенные сроки

№ 81

03 августа 1833 г.

Сэлэнгын 18 отогуудай Степной дүүмэдэ Энээнэй заседатель Цэбэгжаб Юмын Рапорта

Наһаганһаа, Хүдөө нюталта луудаг мешанинуудай доёмхын тухай, ахамадай зарлигыг элрхэйлэн, тэднүүн зарлигыг соносхоод, габьяата бүтээмжэ хэгты гэхэн зарлигай ёһоор 3-дугар табангуудай нютагуудаар луудаг мешанинууд Должонходо /?/, Якуб Димидовэй Ара харгунда?/, Михола Василиин Эдэ тур. Зарлигай ушар бүрин соносхобол Димидов бол Хүдөө нюталта ганса дүүшэ луудаг

Гарь Ф.2. Оп.1. Д.159. Л.5. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Широкой

Государственный архив Республики Бурятия

100

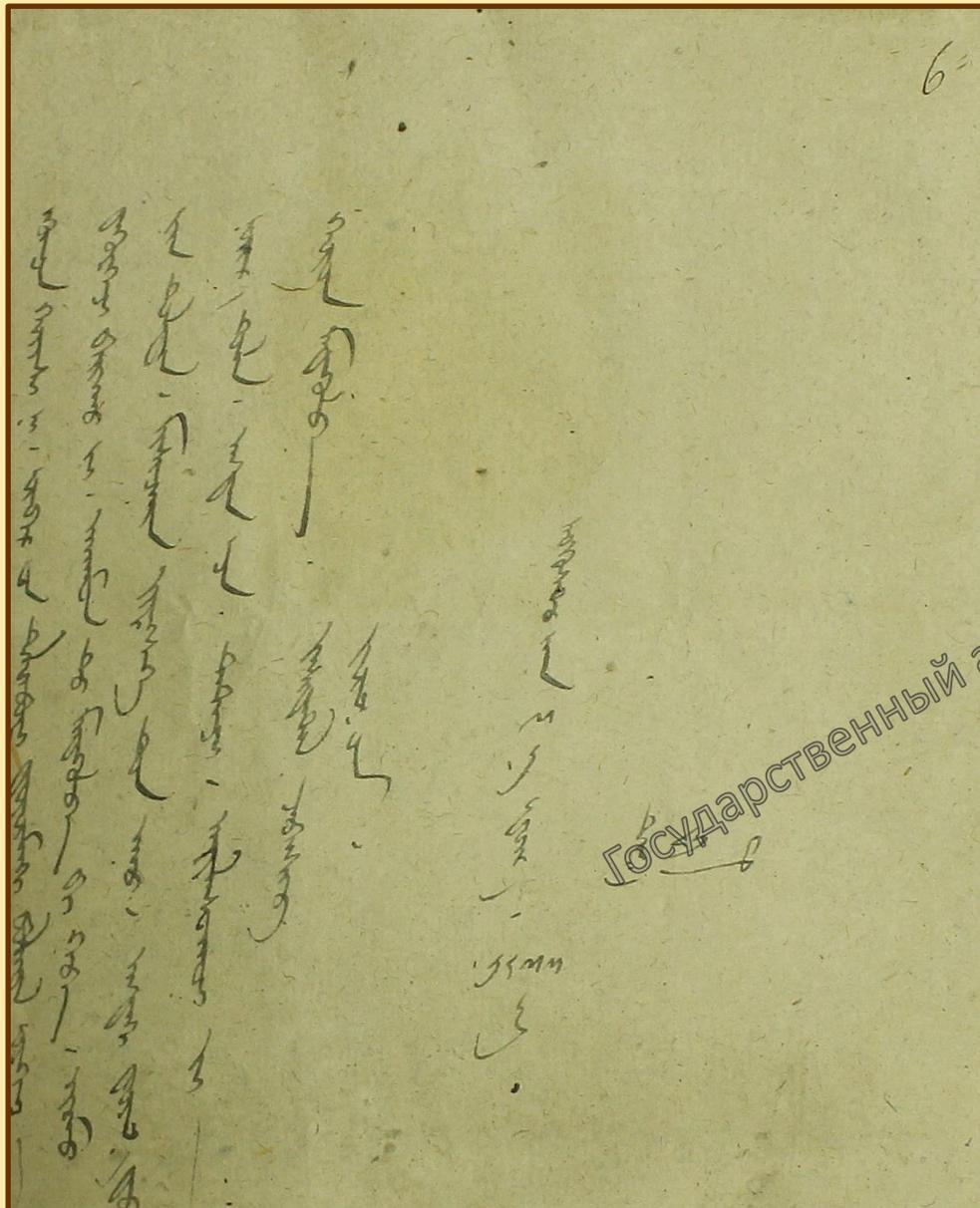
Handwritten text in Mongolian script, likely a continuation of a document. The text is arranged in several vertical columns, written in a cursive style. The paper is aged and yellowed.

Продолжение документа № 33

тула 1825 онноо 1828 он хүрэтэрхи 4 жэлэй доёмхо 62 түхэриг 82 мунгы өөрын хамандааа (?) депутатгай байжа, эндэхи Дүүмын бэшээшэ Карнопольцевта тушаа һан бэлэй би. Тэрээнһээ хойшо табан жэлэй түлбэриие хэншье нэхээгүй тула, намда байһан бэлэй. Тинтэр одоо Хиагтын ратушаар нэхэгдэнэн тула 5 жэлэй доёмхые түлэхэ тэгүл (?), хойшымыше түлбэридээ саг болзорые үнгэргэнгүй дүүргэжэ байхын тухай, энэ мэтэ зарлигай хүсөөр Хиагтын ратушада мэдүүлгээ тушааба би гэбэ. Нүгөө Михола Василиин бол энээнһээ урагша доёмха үгы байһан би, энэ зарлигай ушар болбол Сэлэнгын обществоор намда захирагдаһан тула

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.159. Л.5 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н.Очировой

Государственным архивом Республики Бурятия

Продолжение документа № 33

энээнһээ хойшонь өөрын түлбэри доёмхо болголгүй дүүнгэжэ байхы ахамадта мэдүүлбэ би гэбэ. Иимэ тула мещанин Жирэгсэтэн (?) эндэхи Дүүмэдэ ойро тула, эндэһээ татажа айладахые гуйн мэдүүлбэ.

Заседатель Цэбэгжаб Юмун.
Августын 3-най үдэр 1833 он
Тоо 81

ГАРБ. Ф. 2. Оп. 1. Д. 159. Л. 6. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

1. Селенгинск 1833 года.

2

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a report or official document.

№ 34

Рапорт головы Хэтигэлдундубона на запрос Селенгинской Степной думы о количестве копен, скошенных в 1833 году и заявление о том, что из-за засухи скошено мало

01 сентября 1833 г.

Сэлэнгын степной дүүмэдэ
Головаа Хэтигэлдүндүбүн

Рапорта

Эндэхи дүүмэнээ августын 23 –най үдэрһөө 2136 тоотуор захирһан, энэ одоо жэлдэ хэды тоото бухал үбнэ сабшажа абаба, ведомости тушаа гэхэнээр

ГАРБ. Ф.2. Оп. 4. 188. Л.2. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

3. сентябрь 1833 года

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a report or list of items.

№ 35

Рапорт головы 1-го Табангутского рода Ишидоржи Галсанова в Селенгинскую Степную думу об отправке сведений о количестве копен

03 сентября 1833 г.

Сэлэнгын 18 отогуудай Степной дүүмэдэ
Нэгэдүгэр табунагуд
Отогой головаа Ишидоржи
Галсанай
Рапорта

Өөрын даабарита отогой сайдоной мүнөө жэлдэ абahan бухал үбхэнэй тоос энээнэй арада хамтадхан илгээх айлдхаба.
Головаа Галсанай
Сентябрин 2-го 1833 он

ГАРБ. Ф. 1. Оп. 1. Д. 188. Л. 3. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Омураевой

Государственный архив Республики Бурятия

<p>Handwritten Mongolian script (top row)</p>	
<p>Handwritten Mongolian script (left column)</p>	<p>Handwritten Mongolian script (right column)</p>
<p>Large blank area with faint horizontal lines and a signature at the bottom left.</p>	

Продолжение документа № 35

Ведомость о количестве копен сена, скошенных в 1833 году
1-м Табангутским родом

1-дүгэр табунагуд отог дотор одоохи 1833 ондо сабшажа абаһан бухал үбһэнэй тоо энээн доро элрхэйлбэ	
Ямар нэрэгэ голнуудта бэ	Бухалай тоо
Хамта	3097

Головаа Галсанай

ГАРБ Ф. Оп.1. Д.188. Л.4. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Олировой

Государственный архив Республики Бурятия

Хэды отог дотор энэ 833 ондо намарай сагта сабшажа абалан үбхэнэй бухалай тоо энээн доро элрхэйлбэ	
Ямар нютагай голнуудта бэ	Бухалай тоо
Ирөөгэй голдо	650
Химнэйн голдо	500
Тамни Сүтэнгын голдо	1600
Эбэр Содутын хүндынүүдгэ	550
Энгир Зэдын голнуудта	500
Нийтэ	3600

Продолжение документа № 35
 Ведомость о количестве копен сена, полученных в разных местностях
 1-го Табангутского рода

Хэды отог дотор энэ 833 ондо намарай сагта сабшажа абалан үбхэнэй бухалай тоо энээн доро элрхэйлбэ	
Ямар нютагай голнуудта бэ	Бухалай тоо
Ирөөгэй голдо	650
Химнэйн голдо	500
Тамни Сүтэнгын голдо	1600
Эбэр Содутын хүндынүүдгэ	550
Энгир Зэдын голнуудта	500
Нийтэ	3600

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.188. Л.5. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

9. Ашбага 1833 г. 28

26

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a report or list of items. The text is written in a cursive style. On the left side, there are additional vertical lines of text, possibly a signature or administrative notes.

№ 36

Рапорт Ашабагатской инородной управы в Селенгинскую Степную думу об отправке людей на ремонт Кругобайкальского тракта

1833 г.

Ашабагадай ... инородной управын
 репорота
 1833 он ...
 тоо 63
 Сэлэнгын степной дүүмэдэ

Далай тойрохо замай заһабаринда ашабагадһаа 20 хүн, 20 мори, 4 тэргэ, 20 хүхэ, бэшэ тоногууд, эдихэ хүнэһэтэй уладнарые Химниһээ Онголог хүрэтэр зам заһахые зайһангуудынь хабаата дааһарин засадагилда нэрын спиисхээр тушаабди гэнэм. Тэрэ тула үүгээр айлааһаа: Гулваа Дансаран Шаринн.

ГАРБ. Оп.1 Д.179. Л.26. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадмаева

Государственный архив Республики Бурятия

37

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation of the adjacent text. The script is dense and fills most of the page.

Разбирательство по делу о продаже 3-летнего (холошеного) бычка через границу в Монголию

[1833 г.]

1832 оной ноябрин 5-най шэнэ ашабагад отогой албата Балдан Дэлэгэй омогой хасаг Дампил Цэбэгэй, хасагай подорос Бадматар Зангин эдгээрнэр нэгэн эбтэйгээр хилэ алгад Монголдо албата Дэлэгэй гурбан наһатай сарые нюусаар худалдаха гэж ябаһан ушарые гулваада мэдэгдэжэ хасаг Цэбэгэй подорос зангин гэдэгээр ноён гаражиданска губэрнагорай баталалгаар хуулин хэһэмжэ хүлээгээд хилэһэ сүльдэгдэбэ(?). Нүгөөд Дэлэгэйн эндэхи дүүмын шийдхэбэрин дээрэ табигдаһанаар нин бээр шийдхэбэрилэгдэбэ.

1833 оной ноябрин ___ үдэртэ Сэлэнгын степэной дүүмын дэргэдэ хамтарһан бүгэдэ 18 отогной гулваагар, старостанар, хүндэтэ зон, степэной дүүмын присутсавын урjalaар хамтаржа, ашабагад отогой албата Балдан Дэлэгэй өөрын 3 наһатай сарые үнгэрһэн 1832 оной ноябрин 5-най шэнэ хоёр нүхэстэйгөөр эбсэжэ Монголдо нюусаар худалдаха хэмээһэниие хуулинда мэдэгдэһэнээрн нин шийдхэбэрилэгдэһэн. Хууляар зарлиг болоһонинь 1832 оной июнин 22-рой үдэрэй бусад гурэлтэнэй үставын ехэ дээдын баталжа айлдаһанай 5-дугаар ангин

ИРБ Ф.2 Оп.1 Д.195. Л.37. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

5706

Handwritten Mongolian script in vertical columns, reading from right to left. The text is dense and covers most of the page area.

Продолжение документа № 37

35-дугаар зүйл дотор нүүдэл таанар хүдөөгэй хууляар зан гуримаа дахуулан өөр зуураа шийдхэбэрлэхэ гэнэм. 36-дугаар дотор нүүдэл таанар зүг ??? хэрэгтэ эзэнэй хууляар шүүгдэхэ. 37-дугаар дотор ??? хэрэгтэ тоолохонь 1-дүгээрынь амгалан байдалые эбдэгшэ түрын худхуур(?), 2-дугаарынь наналаар хүнине алахан, 3-дугаар хүсөөр тоноһон, 4-дүгээр хуурмаг мунгэ хээн болон нангай ба бүгэдын эдлэлдэ хоро хээн эдэгээр юм. Буса хэрэгүүд болон хулгайе дадаха зан аалине зөөлэртэр нэхэбэрийн зүйдэ тоолохо гэнэм. Тэрэ тула нин шийдхэбэрлэхэнь. Албата Дэлэгэй нүхэстэйгөөр гурбан наһатай өөрын үхэрые хилэ алхажэ Монголдо нюусаар худалдаха гэнэнинэ ноён боложо ород хятад хаанай хооромдохи тогтоол хилые эбдэһэнһээ Цэбэгэй зангийн 2-рой тус гэдэ үндэр дэбшүүлэгшэ ноён Эрхүүгэй гаражиданска губернатор кавлерай шийдхэбэрээр хуулин хэһэмжэ абаад хилэхэ сүльдэгдэбэ. Дэлэгэйн дээрхи тогтоолой хүсөөр алдал хээн газарай нютга дээрэнь Хонхор Нюгын бүтэһэй найд зоной суглаарай дэргэдэ розагаар 25 сохёод.

ГАРБ Ф.2 Он. I. Т. 95. Л.37 об. Ручпись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагдзова

архив Республики Бурятия

38

3-дугаар табангуудай зайһан Намжилай
 Хагагинай гулваа Һүндүбэй
 Ашабагадай зайһан Доржо Түгэлдэрэй
 Юрөөгэй харнуудай помошник Цэдэб Цэваанай
 Нэгэдүгээрэй гулваа Галсагын
 Олзоной гулваа Аюушын захяагаар бэшээшэ Ошорой
 Сэлэнгын харнуудай зайһан Доржын

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Продолжение документа № 37

хилэнэ холо дотор нютагта зайлуулаад тэрэ газарайнь найдай хямгадалда үгэнэн үүннээ хойшо тэрэ мэтэ хилэ алхаха ба буса һамуу муу ябадалда бэээ хүргэлгүй хямгадагагай гэхэ. Хэрбээ баһа оһол ушар хожом үзэгдөө һаа хуулин хатуу шүүлтэндэ үгэгдэмүй. Тэрэ тула үүнэй тус хабаата бүтээмжэ хэхын тула ашабагад отогой гулваа Дансаран Шариндэ эльгээхэ.

3-дугаар табангуудай зайһан Намжилай
Хагагинай гулваа Һүндүбэй

Ашабагадай зайһан Доржо Түгэлдэрэй
Юрөөгэй харнуудай помошник Цэдэб Цэваанай

Нэгэдүгээрэй гулваа Галсагын

Олзоной гулваа Аюушын захяагаар бэшээшэ Ошорой

Сэлэнгын харнуудай зайһан Доржын

ИРБ Ф.2 Оп.1 Д.195. Л.38. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

№ 36

Зайсан Баяндай Буянтын
 Рапорта
 Майн 9-нэй үдэр
 1834 он
 Тоо 36

Сэлэнгын степной дугага
 Эндэхи дүүмэ аархадан 18-най үдэр 821 тоотуор захирхание, майн 7-ой үдэр хүлээн үзэхэдэ дээдэ Удын окружной сүүдэй зарлиг дурдан, албата хэрэснэг Филиб Бурундуков хүбэй (Бурундуков) зан ябадал тухай

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.167. Л.9. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

№ 38

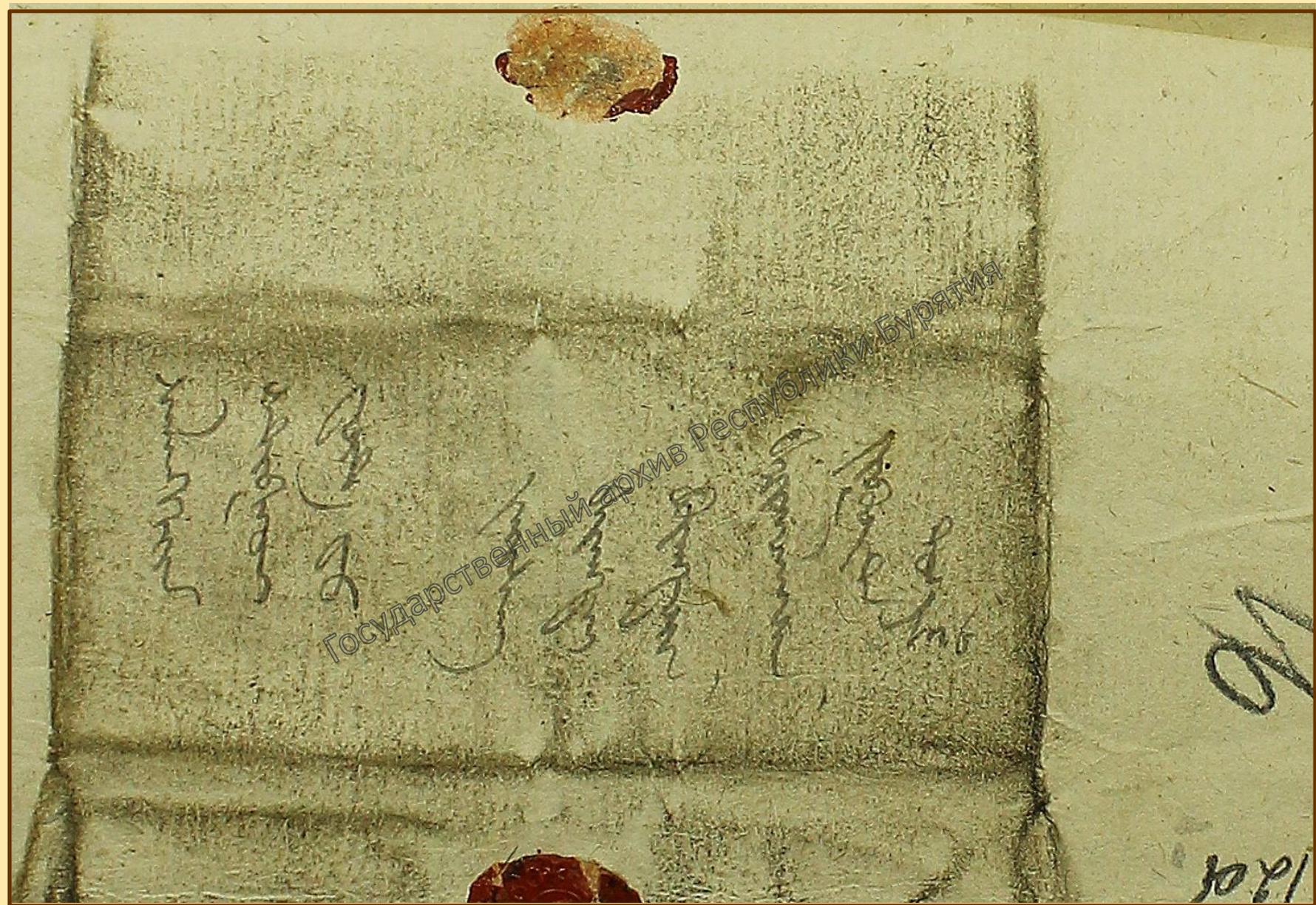
Рапорт зайсана Баяндай Буянтуева об исполнении запроса Селенгинской Степной думы о проведении повального обыска (опроса?) по поведению крещеного Филиппа Бурундукова и об отправке его к родственникам-бурятам. Рапорт прилагается

№ 36 09 мая 1834 г.

Зайсан Баяндай Буянтын
 Рапорта
 Майн 9-нэй үдэр
 1834 он
 Тоо 36

Сэлэнгын степной дугага
 Эндэхи дүүмэ аархадан 18-най үдэр 821 тоотуор захирхание, майн 7-ой үдэр хүлээн үзэхэдэ дээдэ Удын окружной сүүдэй зарлиг дурдан, албата хэрэснэг Филиб Бурундуков хүбэй (Бурундуков) зан ябадал тухай

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.167. Л.9. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Handwritten text in Cyrillic script, appearing to be a list or record, with several lines of text that are difficult to decipher due to fading and damage.

10

1801

№ 39

Титульный лист рапорта Баяндай Буянтуева в Селенгинскую Степную думу

№ 36

Сэлэнгын
степной
дүүмэдэ

Зайсан
Баяндай
Буянтын
барюулагсан
рапорта
тоо 36

*ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.167. Л.12 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Г.Н. Очировой*

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 39

Рапорт зайсана Баяндай Буянтуева с приложением характеристики на Бурундукова бурят, живущих по низовью Чикоя и местности Ньюга: Чойжап Цурунова, Чойдуб Борчихина, Зодбы Унаганова, Намдаг Бидугина и другие

[1834 г.]

Зайсан Баяндай Буянтында

Мүн мэдэлэй Сүхын адаг болон Харуулай Ньюгаар нуудаг нэгэ хэдэн зон энээгээр үнэмшүүлхэ ушар. Та бол Дээдэ Удын окружной сүүдэй болон Степной дүүмын зарлиг дурдан, албага хэрээснэг Бурундухүбэй зан ябадал болбол буряаднуудтаа гэм юумэ хэжэ

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.167. Р.10. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

106

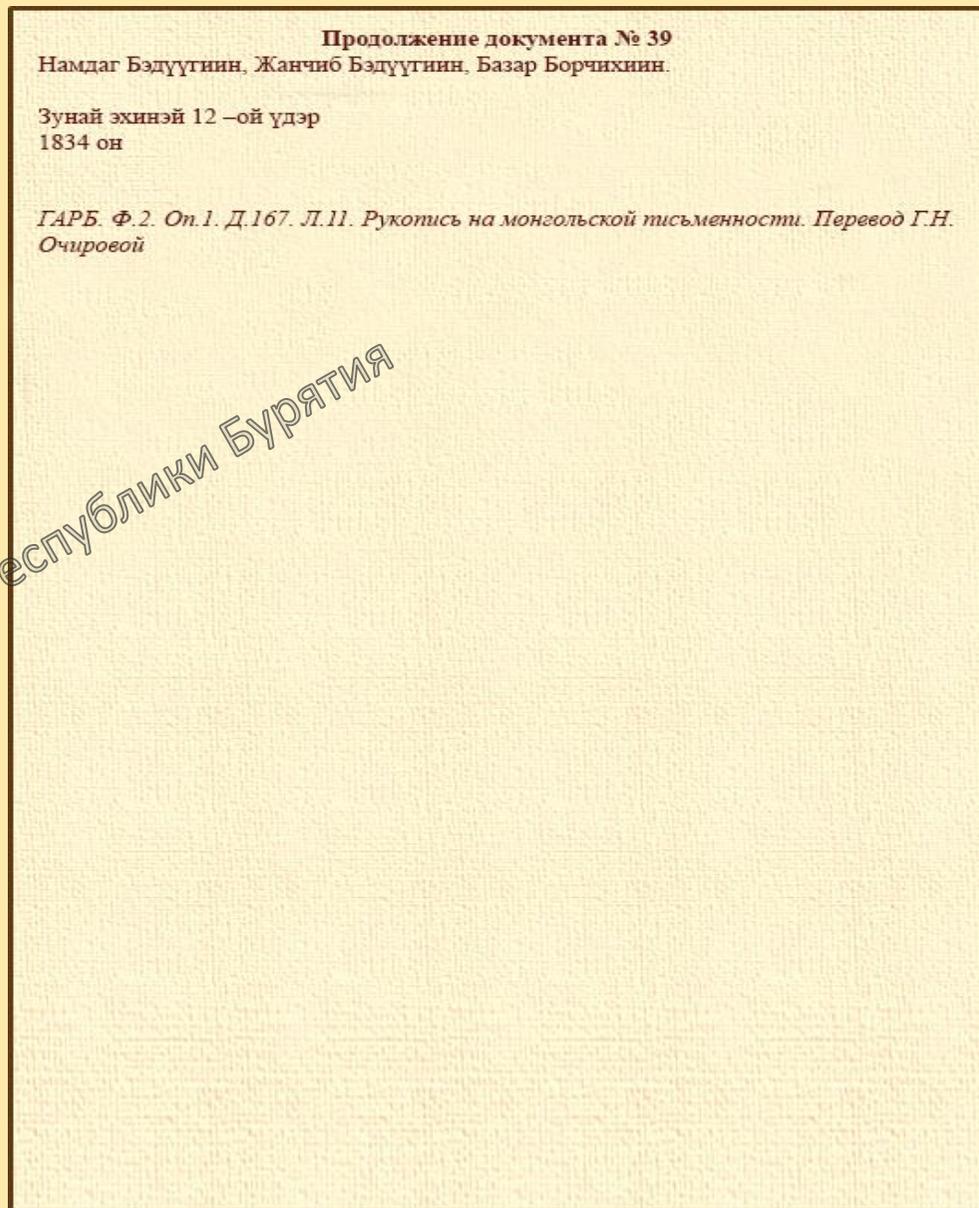
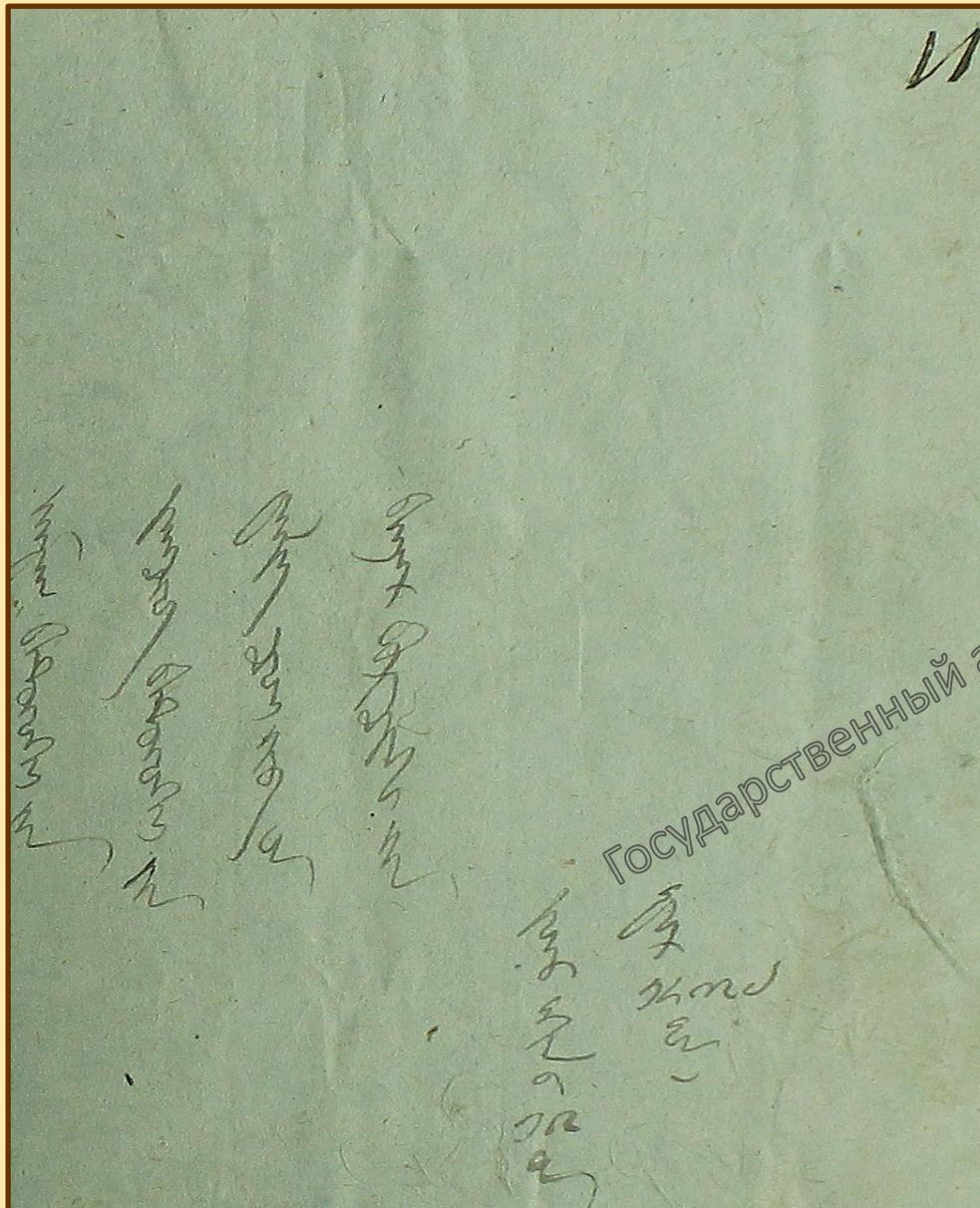
Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or record. The text is written in a cursive style on aged paper. The columns contain various characters and symbols, including some that resemble Cyrillic letters, possibly indicating names or specific entries.

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 39

Хуулин шүүлтэдэ ороогүй, бага ойгоглиг зантай байдаг бэлэй, одоо хэрээс зүүн ээр.
 5-6 жэл болобо бэээ, тэрээнһээ хойшо зангы мэдэнэгүйбди, тэрэ тула энээнэй доогуур гарнуудаа табяад тушаагсанар: Чойжаб Цуруну, Чойдуб Борчихин, Зодба Унаганай

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.167. Л.10 об. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

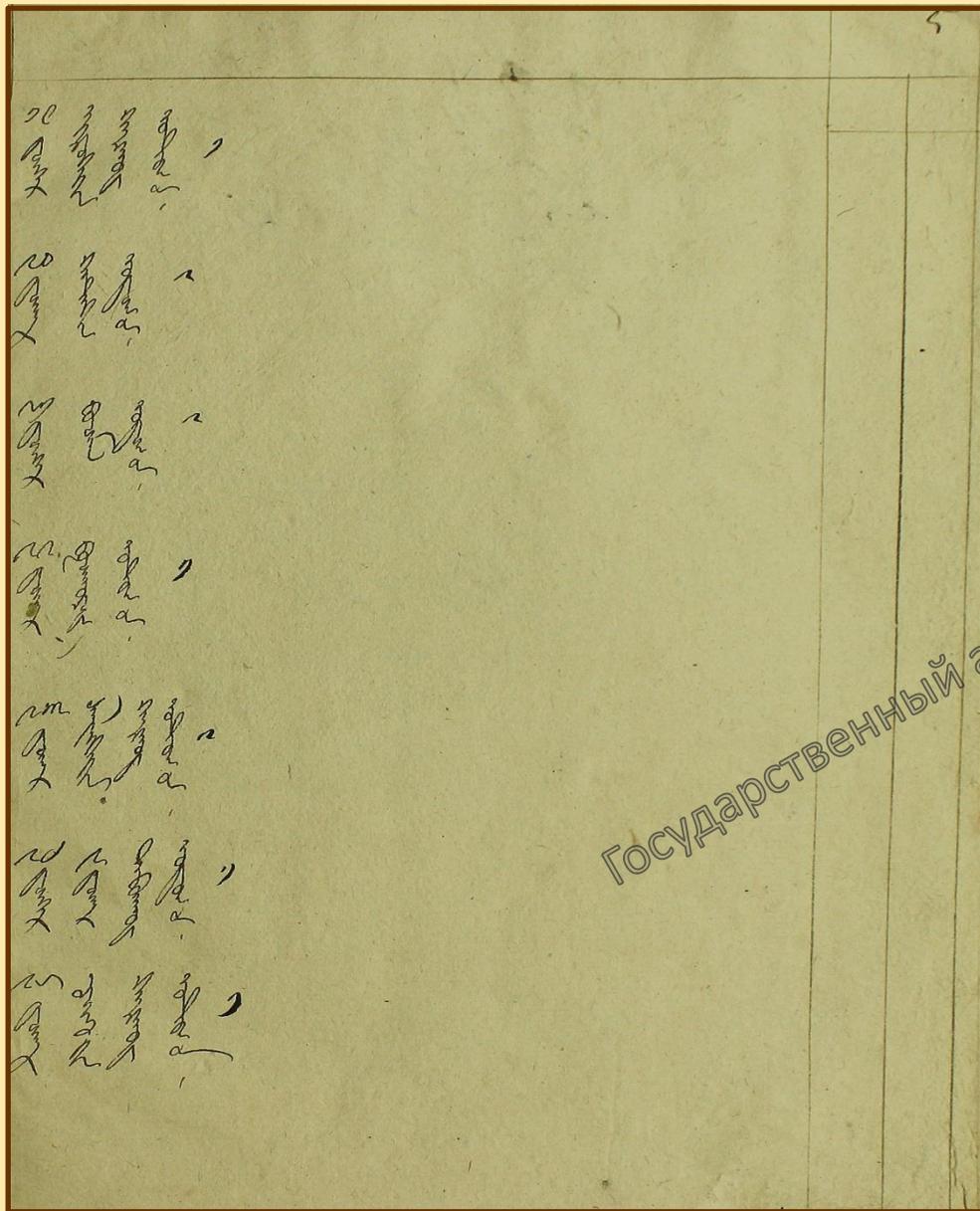
Продолжение документа № 39

Намдаг Бэдүүгийн, Жанчиб Бэдүүгийн, Базар Борчихийн.

Зунай эхинэй 12 –ой үдэр

1834 он

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.167. Л.11. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

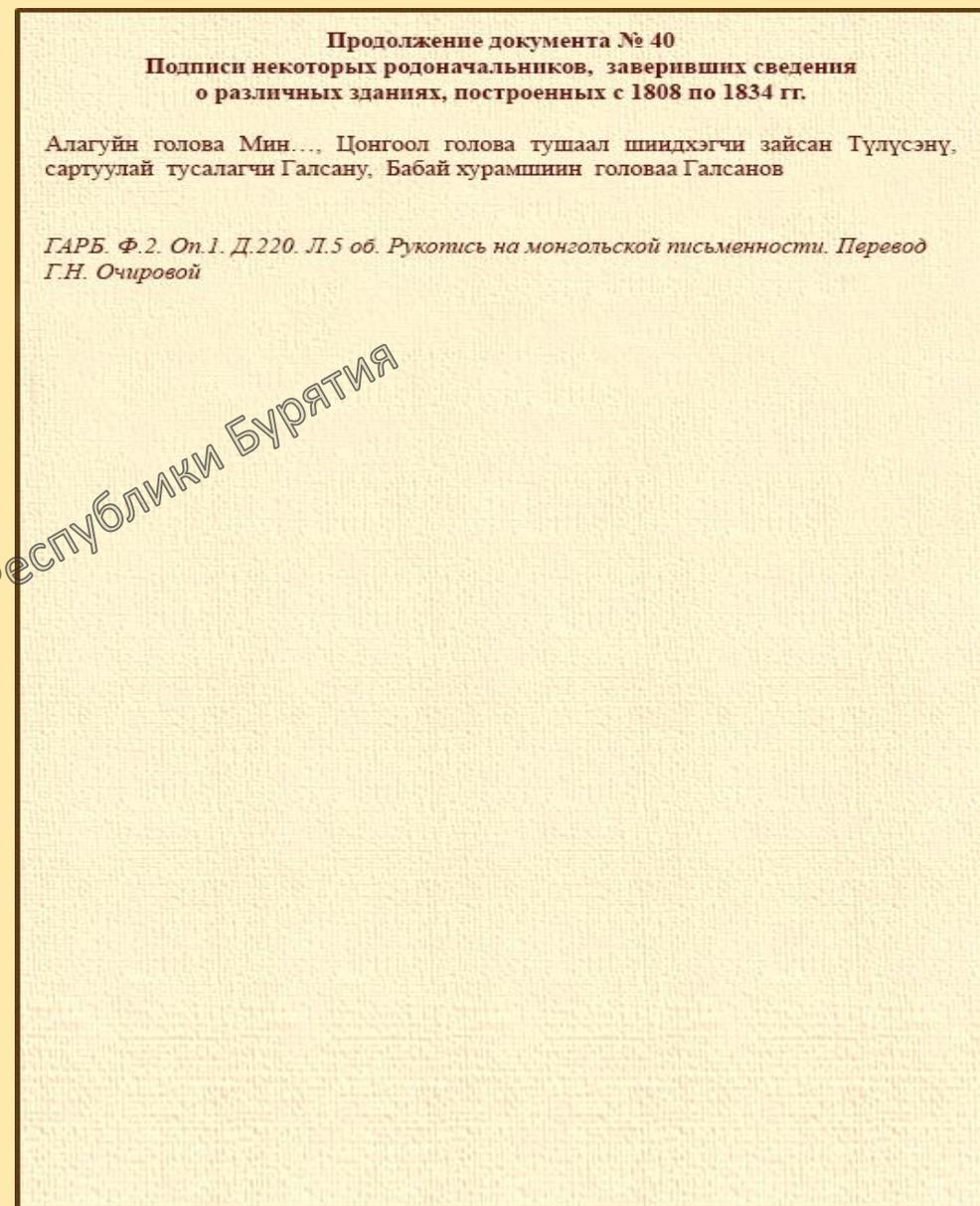
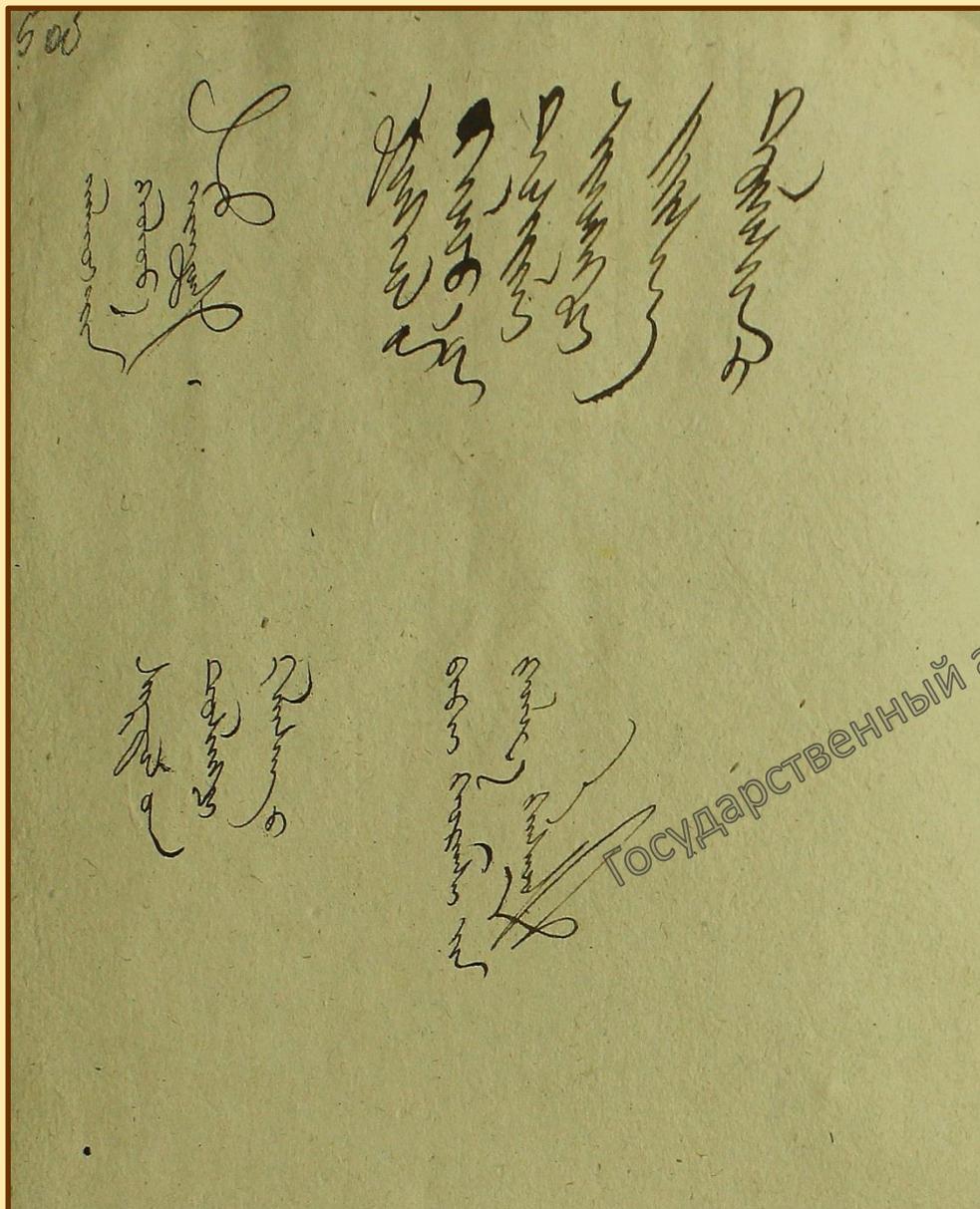

Продолжение документа № 40

19-дугарнь: Ироогой харануд отогой	1	
20-дугарнь: Хагагин отогой	2	
21-дугарнь: Буумал отогой	5	
22-дугарнь: Подгородно отогой	1	
23-дугарнь: Сэлэнгын харануд отогой	2	
24-дугарнь: 2-дугар Табунагуд отогой	1	
25-дугарнь: Цүхын харануд отогой	1	

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.220. Л.5. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

8. *Fenboys* № 12, 13, 14, 15, 16

10.

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or record of names and titles.

№ 41

Сведения о распоряжении вышестоящих государственных чинов на заявления зайсана Ниндака Вампилуна, также других родоначальников, разрешающих перекочевку инородцам в приграничные районы для подножного кормления скота

№ 12, 13, 14, 15, 16

[1836 г.]

Атаганай зайсан Вампилун, буса нютагай головаанарта

Тэдэ Үндэр түрэлтэ ноён Гүрэнэй ахалагшын январин 3-най үдэрһөө 32 тоото зарлигаар эндэхи дүүмын ноябрин 25-най үдэрэй 3251 тоото болон баһа 2-дугар гайшаа Ниндаг Вампилун декабрин 4-нэй үдэрэй 432 тоото мэдүүлгэтэй гайшаанар отог ноёд ахалагшанарай уялга хүргэлсэжэ атаган сартулай 1, 2, 3 дугар отогүүдай бусатүрэлтэни одоо сагуудга Захын газар нютагта малай тэжээбэри хагда эдюулэхые нэхэхын тухай эшэ үгэнэм. Зүгөөр

Гары Ф.2. Оп.1. Д.302. Л.10. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Н. Очировой

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АРХИВ РЕСПУБЛИКИ БУРЯТИЯ

1000

Handwritten Mongolian script in vertical columns, reading from right to left. The text is dense and covers most of the page area.

Продолжение документа № 41

эшэ үгэхэ дээрэ гэдэ бусатгүрэлтэндэ ойлгуулан, энээнһээ хойшо магад үгы тула, хилые аругалан байдалаар химагдахые хэшээхэ, тэрээгээр хойшодоо найдагдамуй, гэнэм. Тэрэ зарлиг тушаа, эндэхи дүүмэ дотор шидхэбэрлжэ зарлигай удхые бүрн бэшээд, Заха Цагаан унанай поосун харуулнуудай смотрительнуудга мэдээ үгэжэ болоһой гэжэ Заха правленидэ абаад, Та зайсан Вампилунда энээгээр мэдээ үгэхэ ану. Поосун харуулай смотрительда сонсоход, Захын нютагуудга малаа

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.302. Л.10 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

И.

ᠮᠤᠨᠤᠯᠤᠯᠤᠰᠤᠨ
ᠪᠤᠰᠢᠭᠡᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠨ
ᠪᠤᠰᠢᠭᠡᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠨ
ᠪᠤᠰᠢᠭᠡᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠨ
ᠪᠤᠰᠢᠭᠡᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠨ
ᠪᠤᠰᠢᠭᠡᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠨ
ᠪᠤᠰᠢᠭᠡᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠨ
ᠪᠤᠰᠢᠭᠡᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠨ
ᠪᠤᠰᠢᠭᠡᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠨ
ᠪᠤᠰᠢᠭᠡᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠨ

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 41

тэжээбэрлхын тула нүүгты, зүгээр али хижээмжилжэ хилые химнагдаха бэшүү.
Бэшэбэ

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.302. Л.11. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н.
Очировой

Предписание отъ 18 марта за
 № 826 и 827 Губернатора Ашед. Бушан.

Handwritten Mongolian script in vertical columns, starting with the title above.

№ 42

Предписание Верхнеудинского земского суда головам Ашабагатского и Бумалского родов о выявлении номеров, под которыми записаны крещеные буряты Ходог Аюшин и Зоригто Офонин

№ 826, 827

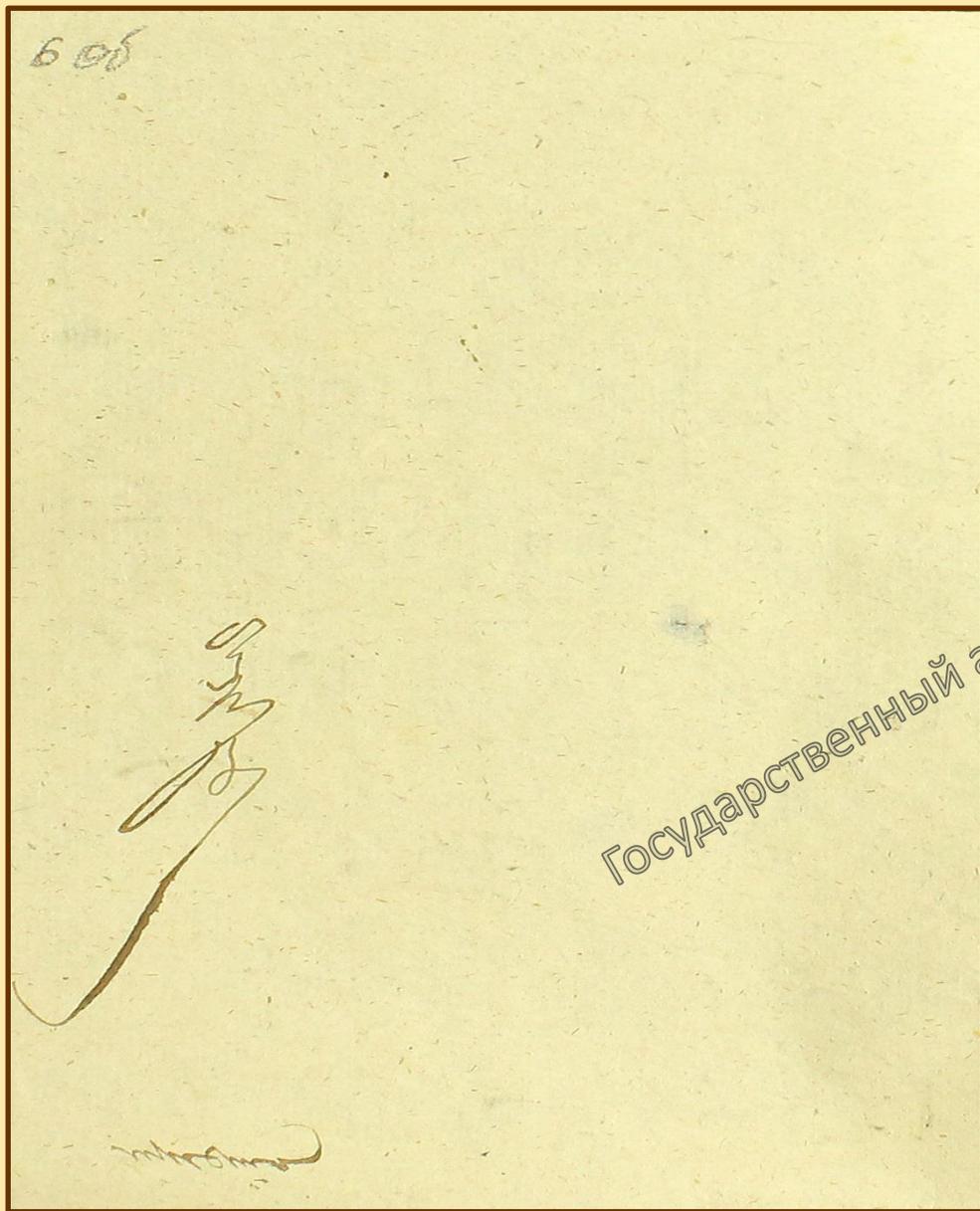
18 марта [1837 г.]

Ашибагад Буумал отогой головаанарта.

Дээдэ Удын зээмсхэ сүүд мартын 8-ай үдэрһөө 2643 тоотоор эндэхи дүүмые эблэн энэ Эрхүүгэй сангай палатын хоживсеной \Хозяйственное\ отделении январин 23-най үдэрэй 71 тоото захиралгаар эриһэн мэдээнүүд: эндэхи дүүмын мэдэлэй хэрээс зүүһэн ашибагад отогой Ходог Аюушин буумал-готоволой Зоригто Офонин гэдэнэр, хэрээснэг нэрэйдэнь, түрүүшэнь Осиг Рагожигской, эсэсын Симин Минжубнар хаана бэ, ямар номернууд, хэды дугарта бэшэгдэгсэд бэ гэнэм. Тэрэ тула зээмсхэ сүүд тэд мэдээ удаарангүй тушаагты гэнэм. Тэрэ эблэлгын удхые та головаанарта бэшэд, захирха ушар, мэдэгдэһэн мэдээ удаарангүй тушаагты.

Г.Н. Ф. 2. Оп. 1. Д. 389. Л. 6. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Петровой

Государственный архив Республики Бурятия

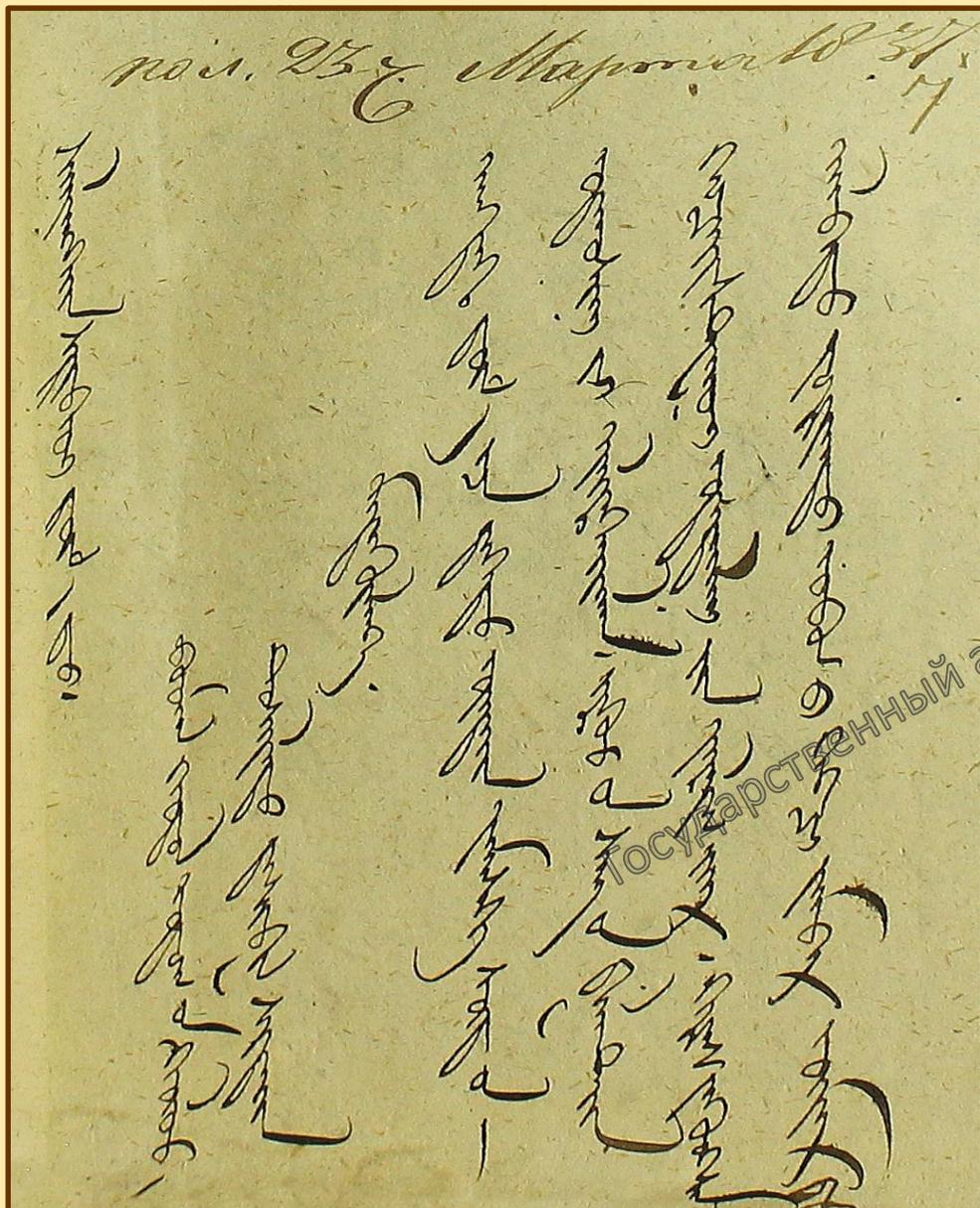
Продолжение документа № 42

Бэшэгдэбэ.
Ашибагад.

*ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.6 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод
Г.Н. Очировой*

Государственный архив Республики Бурятия

ноя. 25-е Марта 1837

The image shows a handwritten document in Mongolian script. At the top, the date "ноя. 25-е Марта 1837" is written in cursive. Below the date, there are several columns of text written in vertical lines. The script is highly stylized and characteristic of traditional Mongolian calligraphy. The paper appears aged and slightly yellowed.

№ 43

Заявление головы Бумалготольского рода Дашипил Шидаева в Селенгинскую Степную думу о записи под № 57 в переписи 1831 года крещеного Зоригто Обонина (Офонина?) как сына Обона Иванова Зоригто

Март 1837г.

Сэлэнгын степной дүүмэдэ
Буумал готол отогой головаа
Тушаалта Дашипил Шидаан
Мэдүүлгэ

Эндэхи дүүмэнээ Дээдэ Удья зээмсэ сүүдэй отношение элрхэйлэн, Эрхүүгэй сангай палагын хозяйственной отделениин зарлигаар хэрээс зүүэн албага Зоригто Обонойн гэгшэ ямар ноёрто

ГАРБ. Ф. 2. № 1. Д. 389. Л. 7. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очирсүрэн

706

The image shows a page of handwritten Mongolian script. The text is arranged in approximately six vertical columns, written from right to left. The script is highly stylized and cursive. In the top left corner, the number '706' is written in a simple, slightly slanted font. The paper is aged and has a yellowish tint.

Продолжение документа № 43

бэшэгдээн бэ гэнэн тушаа: хабаата хэрэгтэ шалгабал, 1831 оной албын комиссин бэшэлгэдэ 57-дугар номерто албата Обон Иванай хүү Зоригто гэгшэ 16 наһатай бэшэгдээн байна. Тэрэ тула энээгээр мэдүүлбэй.
 Головаа тушаалта Дашипил Шиданн

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.7 об. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

130

Предписание 10-го апреля 1837-го года

Цонгоол головаада
 Дээдэ Удын зээмсхэ сүүд мартын 31-ай үдэрһөө 7069 тоогоор Эрхүүгэй сангай
 палатын саазые дурдажа, эрилтэ хэһэнни цонгоолой хэрэсниг Андари
 Александроб Хоритобнь Мухор шибэрэй волостнин таряашанда табина гү, зонһ
 оонь асуугаад, хурдан мэдээсэ гэнэндэ, тэрэ тула степной бол шиндхэбэри хэжэ
 головаада захирха ушар, Мэдүдэнэн Андари Хоритобнь таряашанда табинда гү,
 зоноһоо асуугаад, наашани мэдүүлэ.
 Дахин бэшэлгэ бү болдоггүй.
 Бэшэгдэбэ.

Александроб Хоритобнь

№ 44

**Предписание Селенгинской Степной думы голове Цонгольского рода о
 выявлении крещения Андрея Александрова Хоритова, крестьянина
 Мухоршибирской волости**

№ 938

10 апреля [1837 г.]

Цонгоол головаада
 Дээдэ Удын зээмсхэ сүүд мартын 31-ай үдэрһөө 7069 тоогоор Эрхүүгэй сангай
 палатын саазые дурдажа, эрилтэ хэһэнни цонгоолой хэрэсниг Андари
 Александроб Хоритобнь Мухор шибэрэй волостнин таряашанда табина гү, зонһ
 оонь асуугаад, хурдан мэдээсэ гэнэндэ, тэрэ тула степной бол шиндхэбэри хэжэ
 головаада захирха ушар, Мэдүдэнэн Андари Хоритобнь таряашанда табинда гү,
 зоноһоо асуугаад, наашани мэдүүлэ.
 Дахин бэшэлгэ бү болдоггүй.
 Бэшэгдэбэ.

ГАРБ. Ф. 1. Оп. 1. Д. 389. Л. 23. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н.
 Онуевгой

Государственный архив Республики Бурятия

29 май 1837 года

26

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation or transcription of the Russian text on the right. The script is written in a cursive style. There are some faint markings and a signature at the bottom left of the page.

№ 45

Рапорт головы Цонгольского рода Хишэгтуева о заявлении зайсана Буянты Магниева об отнесении крещеного десятника Андрея Александрова Хорбитова к крестьянам Мухоршибирской волости

№ 148

26 мая 1837 г.

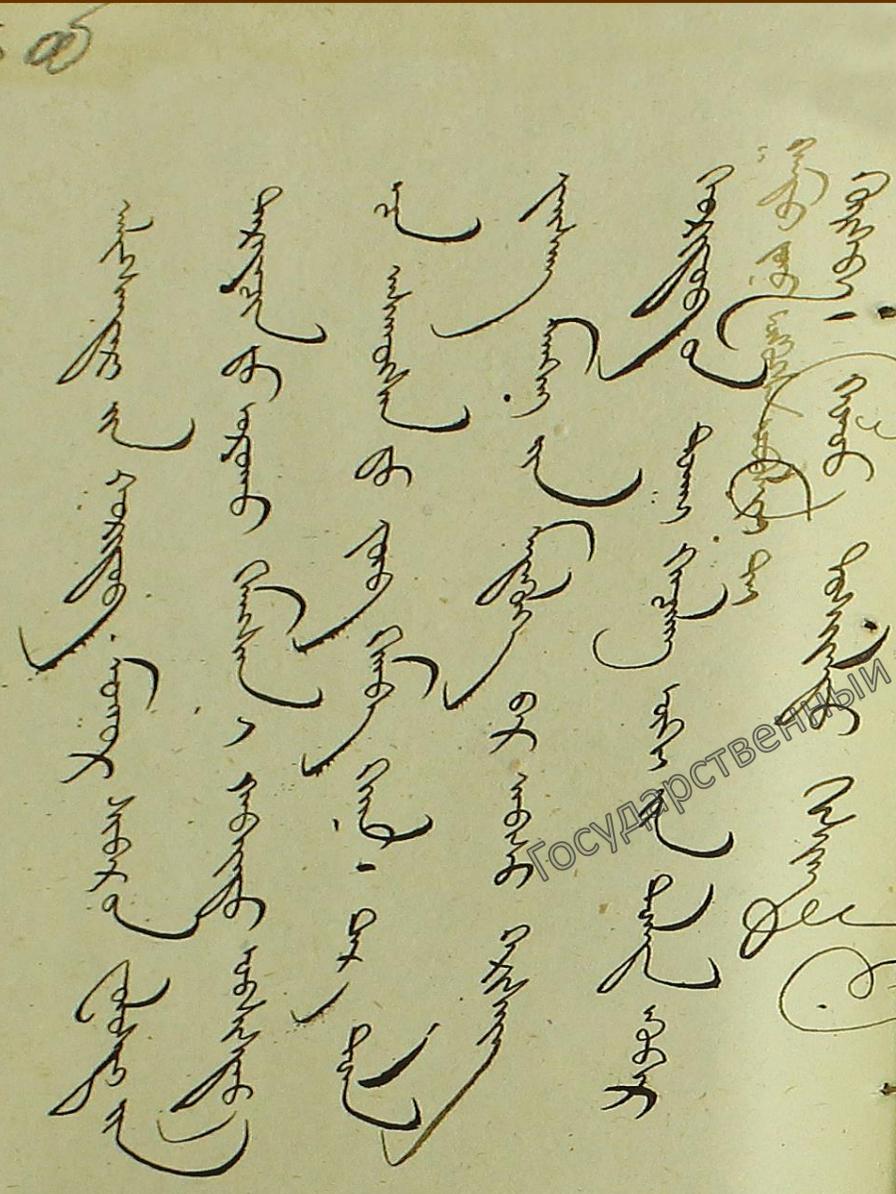
Цонгоол головаа
Рапорга
Майн 26-да
1837 ондо
№148

Сэлэнгын степной дүүвдэ
Эндэхи дүүмын захиралгыг элирхэйлэжэ зайсан Буянга Мангниинда захираһанай харюуда майн 15-най мэдүүлгэ болбол тэдэнэй арбанай албата хэрисниг Андари

ГЭБ Ф. 2. Оп. 1. Д. 389. Л. 26. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Рязановой

Государственный архив Республики Бурятия

260

The image shows a page of handwritten Mongolian script, likely a continuation of a document. The text is written in vertical columns, starting from the right side and moving towards the left. The script is a traditional Mongolian cursive style. The paper is aged and yellowed. In the top left corner, the number '260' is written in a simple, slightly stylized font. A faint watermark is visible across the page, reading 'Государственный архив Республики Бурятия'.

Продолжение документа № 45

Александрин Хоритоб Мухор шибэрэй волостин таряшанда орохо гэгэниие габьяата обществоноо асууһанда, зүб гэгэ гэнэм. Тэрэ тула зайсан Мангнин мэдүүлгээр абабал хэрисниг Хоритобой тухай гасалан угын тулада энээгээр хамта зоной үгэһэн оболонитэй (обьясенитэй) хүргэбэ.
Головаа тушаалта Хишигун

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.26 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

1 Августын 1837 оон

Handwritten Mongolian script in vertical columns, starting with the date '1 Августын 1837 оон' at the top left. The text is dense and covers most of the page.

4
LVI

№ 46

Предписание Селенгинской Степной думы голове Хишэгтуеву о срочном донесении, под каким номером записан крещеный Андрей Александров Хоритов из служебной записи 1831 года

01 августа [1837 г.]

Головаа Хэшигтүндэ
 Дээдэ Удын зээмсхэ сүүд июлин 22-ой үдэрһөө 9039 тоотоор Эрхүүтэй сан палатын хозяйственной отделенин захиралтые элрхэйлэн бэшэһэниинь, цонгоол отогой албата хэрэсниг албата Андари Александролоб Хоритоб гэгшэ албын комиссиин списхэндэ хэды дүтэр номерто бэ, тинмэ мэдээ эринэ. Тэрэ тула Эндэхи дүүмэ шиндхэбэри хэжэ та головаа Хэшигтүндэ захирха ушар, тэрэ Хоритоб 1831 оной списхэндэ хэды дүтэр хондо хэд тэй бэшэгдэһэн бэ, тинмэ мэдээ али хурдан мэдүүлгүгэй.
 Бэшэгдэбэ

ГАРБ. Ф. 2. Оп. 1. Д. 389. Л. 41. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очирсеев

Государственный архив Республики Бурятия

26 августа 1837 г. 5-б

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or record. The text is written in a cursive style. In the lower-left corner, there is a handwritten note: "No. 243".

№ 47

Заявление головы Цонгольского рода в Селенгинскую Степную думу о том, что крещеный Андрей Хоритов в списке плательщиков налога записан под № 141

№ 243

20 августа 1837 г.

Цонгоол головаа
Мэдүүлгэ
Августын 20-до
1837 ондо
№243
Сэлэнгын степной дүүмэдэ

Эндэхи дүүмын 1940 тоото зарлигай тухай, отогой списхэнээ шалгабал, албата хэрэсниг Андрей Хоритоб гэгшэ түлбэрин дүүшин байдалай тоондо 141 – дүгэр тоондо байгаа. Тэрэ тула эндэхи дүүмэдэ

ИРБ. Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.42. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

30 Октября №3069.

58
95

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or record of land parcels. The text is dense and covers most of the page area.

№ 48

Предписание Селенгинской Степной думы голове Цонгольского рода (Хишэгтуеву) об отсутствии Андрей Александрова Хоритова под № 141 и проверке списка 1823 года

№ 3069

30 октября [1837г.]

Цонгоолой головаада

Дээдэ Удын зээмсхэ сүүд октябрин ... үдэрһөө 13271 тоото отношенээр Эрхүүгэй сан палатын хозяйственной отделениин эрилгыг дурдан цонгоолой албата хэрэсниг Ондари Александроб Хоритоб гэгшэ 141 дүгэр номерто угы байнам. Тэрэниие сайтар элирхэйлэн мэдүүл гэлэн туша Степной дүүмэ шиндхэбэри хэжэ Та Хэшигтүндэ 1823 оной бэшгэдэ хэды номерто бэшгэдээн бэ, тэрэниие сайтар элирхэйлэн али хурдан гэдүүлэ.

Бэшэбэ

ГАРБ. Оп. 1. Д. 389. Л. 45. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Онуевгой

Государственный архив Республики Бурятия

Предис. 16 ноября № 3089. 61
57

Handwritten Mongolian script in vertical columns, starting with "Предис." and "16 ноября № 3089". The text is dense and covers most of the page.

№ 49

**Предписание Селенгинской Степной думы голове Сартульского рода
Гениндашину по запросу Верхнеудинского земского суда о выявлении под
каким номером и в каком списке записан инородец Сартульского рода Цэван
Бумбени, крещеный как Денис Окладников**

16 ноября [1837 г.]

Сартуулай головаа Гэниндашинда

Дээдэ Удын зээмсхэ сүүд ноябрин 5-най үдэрһөө 13938 тоото эблэлгээр бэшэһ энинь Эрхүүтэй сангай палатын саазаар октябрин 12 -рой үдэрһөө 678 тоотоор хэрэгтэй мэдээ эриһэниень сартуул отогой бусагүрэлтэ Цэван Бүмбэйн хэрэсниг нэрэнь Денис Оглоднихоб нэрын списхэдэ хаана, хэды дүгэр номерто бэшэгдэһэн бэ, хэдэн түхэриг алба тогтоогдоһон бэ гэнэм. Тэрэ тула зээмсхэ сүүд сангай палатын эриһэн мэдээе удхал үгы тушаагты гэнэм. Отношенин удхыгэ бүрин бэшэжэ нэрлэгдэһэн Оглоднихобой тухай эриһэн мэдээ али хурдан инагша тушаахыгэ Та головаа Гэниндашинда захирхыгэ Степной дүүмэ шийдхэбэрилэбэй. Бэшэбэ.

Г.Н.Ф. 2. Оп. 1. Д. 389. Л. 51. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Фировой

Государственный архив Республики Бурятия

23 Ноговр 1837 онд 69

Солонгост

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a report or list of names and titles.

Мод: №469.

№ 50

Рапорт Сартульского рода Гениндашьева в Селенгинскую Степную думу о том, что в документах прежней ревизии под № 961 записан Цэван Бумбэйн, крещеный как Денис Окладников, хотя его настоящее имя Мунхэ Бармитов

№ 469

23 ноября 1837 г.

Сэлэнгын степной дүүмэдэ

Сартуул отогой головаа

Гэниндашнин

Рапорта

№469

Эндэхи Степной дүүмийн дөхөрийн 16 үдэрхөө 3182 тоогоор захирханийн дүүргэжэ, албата Цэван Бумбэйн хэрэсниг нэрэнь Денис Окладников гэгшэ урданай ревизийн болон списхэдэ Мунхэ Бармидун гэжэ бэшэгдэжэ ябахан

ГАРБ. Оп. 1. Д. 389. Л. 52. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Островой

Государственный архив Республики Бурятия

0000

The image shows a page of handwritten Mongolian script. The text is written in vertical columns, starting from the right side and moving towards the left. There are approximately 10 columns of text. The script is a traditional Mongolian cursive style. The paper is aged and has some discoloration. In the top left corner, there are handwritten numbers '0000'. A faint watermark is visible across the middle of the page.

Продолжение документа № 50

болобошье, тэрэ нэрэнь андууража Цэван Бүмбэйн гэжэ гэр хотон зуура нэрлэгдэжэ ябаһан нэрээр бэшэгдэһэн байна. Тодорхой нэрэнь Мүнхэ Баримид гэгшэ байгаад албын данса зохоогшо комиссин списхэдэ 961 –дүгэр номерто бэшэгдэжэ 5 түхэриг алба эшэгдэһэн байна. Тэрэ тухай энээгээр мэдүүлэбэй.
Головаа Гэниндашин

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.52 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ архив Республики Бурятия

Записка 1837. 5
Самуилъ

Reg: № 480

Handwritten Mongolian script in vertical columns, starting with 'Цэван Бүмбэйн хэрэснэг нэрэ Денис Окладников'.

№ 51

Рапорт головы Сартульского рода Геннидашнев в Селенгинскую Степную думу об инородце Цэване Бүмбэине, крещеного как Денис Окладников, в переписи 1823 года был пропущен, а в 1825 году при проверке обнаружен и выяснен что настоящее его имя Мунхэ Бармитов

30 ноября 1837 г.

№ 480

Сэлэнгын степной дүүмэдэ
Сартуул отогой головаа
Гэниндашин
Рапорта
№480

Эндэхи степной дүүмэдэ ноябрин 16-най үдэрһөө 3182 тоотоор захираниие дүүргэжэ албата Цэван Бүмбэйн хэрэснэг нэрэ Денис Окладников гэгшэ 1823 оной списхэдэ алдуулагдаһан байгаад хожом 1825 ондо шалгалтаар олдоһон байна. Зүгээр тэрэнэй нэрэ урданай ревизи болон списхэдэ Цэван Бүмбэйн бэшэ, Мунхэ Бармитов гэжэ бэшэгдэжэ ябаһан байгаад, тэрэнь нэрэ андууража Цэван Бүмбэйн

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.53. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

53 об

Handwritten Mongolian script in vertical columns, reading from right to left. The text is written in a cursive style on aged paper.

Продолжение документа № 51

гэжэ гэр хотон зуура нэрлэгдэжэ ябаһан нэрээр бэшэгдэһэн байна. Албын данса зохёогшо комиссинин списхэдэ 167 дугарта 23 наһатай гэжэ бэшэгдэжэ, табан түхэриг алба эшгэгдэһэн байна. Тэрэ тухай энээгээр мэдүүлэбэй.

Головаа Гэниндашин

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.53 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н.Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

6
No. 19 декабря 1837.

Handwritten Mongolian script, likely a translation or transcription of the report. Includes the number 389 and the number 534 at the bottom left.

№ 52

Рапорт головы Саргульского рода Гэниндашнэва о предоставлении сведений о потомках тайши Дулхэцэ Олдоеве, о патенте его, позволяющем ежегодно получать по 20 рублей. Список наследников с указанием возраста прилагается

№ 389

16 декабря 1837г.

Сартуул головаа Гэниндашин
Мэдүүлгэ
Декабрин 16-нй үдэр
1837 ондо
№ 389

Сэлэнгын степной дүүмдэ

Эндэхи дүүмдэ декабрин 16-най үдэрһөө 3558 тоогоор захирхание дүүргэжэ, тайшаа Дулхэцэ Олдойн аймагуудай тухай, Нэрын списхыэ энээнэй эцэстэ хамтадан тушаагаад, айладхаха ушар: Тэрэ тайшаа Олдойн патентын хайраар жэл бүрһээ 20-20 түхэриг салин хүртэдэг байһан болобошье, ямаршье гуримаар байһан мэдэгдэхэгүй аад, 1827 онһоо хойшо тэрэ салин үгэгдөөгүй гэдэг. Зүгөөр тэрэ салин болбол Минжуур Юмжинэйдэ хабаатай болохо байна. Тэрээн тухай энээгээр мэдүүлэбэй.

Головаа Гэниндашин

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.358. Л.6. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

600.

Урдын эрхэтэн байдаг улас	50 наһанһаа доошо, 18-һаа дээшэ		50 наһанһаа дээшэ, 18-һаа доошо		Тэдэнэй жэл бүрнин түлэдэг алба		Тэдэнэй жэл бүрнин повинности		Тэдэнэй хамга		Хэрэг дагсань
	түх	мүн	түх	мүн	түх	мүн	түх	мүн	түх	мүн	
1 Минжуур Юмжину											Энэ болбол тайшаа Дүлхэнын хүртэгсэн патентын ёсоор санда алба
2 Хүбүүнь Цэриндаши											повинности түлэдэггүй тусагаар списхэтэй байдаг байгаа
3 Дүүнь Банзарагца											
4 Дүүнь Цэдэн Галсану											
5 Унхуруй											
6 Базар Шагжини			51				3	4	3	4	Алба
7 Хүбүүднь Цагаалай	24				5		3	4	8	4	Повинности түлэжэ байдаг
8 Мүнхэ	19				5		3	4	8	4	Алба
9 Дүүнь Цэдүб	35				5		3	4	8	4	Повинности түлэжэ байдаг
10 Цэдэн Арсалану	41				5		3	4	8	4	Алба
11 Хүбүүднь Банбун	29				5		3	4	8	4	Повинности түлэжэ байдаг
12 Даши			6				3	4		4	Алба
13 Хувраг Ниндак			13				3	4		4	Повинности түлэжэ байдаг

Продолжение документа № 52

Нэрын списхэ Тайшаа Дүлхэнь Олдойһоо түрэнһүүд тухай энээн доро элрхэй бэшэбэй

Урдын эрхэтэн байдаг улас	50 наһанһаа доошо, 18-һаа дээшэ		50 наһанһаа дээшэ, 18-һаа доошо		Тэдэнэй жэл бүрнин түлэдэг алба		Тэдэнэй жэл бүрнин повинности		Тэдэнэй хамга		Хэрэг дагсань
	түх	мүн	түх	мүн	түх	мүн	түх	мүн	түх	мүн	
1 Минжуур Юмжину											Энэ болбол тайшаа Дүлхэнын хүртэгсэн патентын ёсоор санда алба
2 Хүбүүнь Цэриндаши											повинности түлэдэггүй тусагаар списхэтэй байдаг байгаа
3 Дүүнь Банзарагца											
4 Дүүнь Цэдэн Галсану											
5 Унхуруй											
6 Базар Шагжини			51				3	4	3	4	Алба
7 Хүбүүднь Цагаалай	24				5		3	4	8	4	Повинности түлэжэ байдаг
8 Мүнхэ	19				5		3	4	8	4	Алба
9 Дүүнь Цэдүб	35				5		3	4	8	4	Повинности түлэжэ байдаг
10 Цэдэн Арсалану	41				5		3	4	8	4	Алба
11 Хүбүүднь Банбун	29				5		3	4	8	4	Повинности түлэжэ байдаг
12 Даши			6				3	4		4	Алба
13 Хувраг Ниндак			13				3	4		4	Повинности түлэжэ байдаг

20	Буда	13			3	4	3	4	Энэ хоёр дүүшын албанай дансада шэнэ нэмэгсэн
15	Очир	6			3	4	3	4	
	Дүү		5						
16	Дашпил								
	Арсулану	38			3	4	8	4	
	Тайшаа								
	Дүлхэцын								
	гүрэлнь								
	байгаад, Баян								
	хосону								
	обществод								
	хамжуулагдаһан								
	осёдланар								
17	Павел Сирану								Эдэ болбол таряашанда хамжуулагдаһанай
	Хүбүдэнь								гула сангай
18	Осип								гүлэбэри болон
	Орофей								насан мэдэгдэхэ
19	Орофей								элрхэй юумэн
	Павел								үгы
20	Нийтэ	6	5	30	34	44	63	44	

Продолжение документа № 52

14	Буда		13			3	4	3	4	Энэ хоёр дүүшын албанай дансада шэнэ нэмэгсэн
	Очир		6			3	4	3	4	
15	Дүү			5						
16	Дашпил									
	Арсулану	38				3	4	8	4	
	Тайшаа									
	Дүлхэцын									
	гүрэлнь									
	байгаад, Баян									
	хосону									
	обществод									
	хамжуулагдаһан									
	осёдланар									
17	Павел Сирану									Эдэ болбол таряашанда хамжуулагдаһанай
	Хүбүдэнь									гула сангай
18	Осип									гүлэбэри болон
	Орофей									насан мэдэгдэхэ
19	Орофей									элрхэй юумэн
	Павел									үгы
20	Нийтэ	6	5	30	34	44	63	44		

Нийтэ 20 дүүшэ, энээнэй 5 дүүшэнь урдаһаа хойшо алба гүлбэри үгы эрхэгэн байдаг. 4 дүүшэнь осхой (оседлые?), 5 дүүшэнь зон повинности гүлэхэ байгаа. Нийтэ сангай албанай 30 гүхэ, повинностиин 33 гүхэ 44 мунгу бин.

Головаа Гэниндашинин

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.358. Л.9. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

предписано 22 декабря № 5638.

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or report. The text is dense and covers most of the page area.

№ 53

Предписание начальника округа голове Хэшэгтуеву о предоставлении ему сведений о наследниках тайши Лубсанова с указанием новорожденных и умерших с 1831 года

[22 декабря 1837 г.]

Головаа тушаалта Хэшэгтындэ

Степной дүүмэдэ байгша декабриин үдэрэй 399 тоото рапортагай тайшаа Лубсанай угай списхэ тушаагсани танай үзэбэл, тэрэниие дээдэ ахамадта яабашье хүргэжэ болохогүй гэжэ, харин эндэхи дүүмэ маша хагуу зэмэдэ унаха ёсотой. Бодохо (буруу?) ушарнь, 1-дүгэр, 1831 оной албын списхэдэ бэшэгдэһэн нэрэ, наһань бишинханшые солигдохо, хэлгэгдэхэ ёһогүй. 2-дугар, тэрэ ондо бэшэгдээд, 1838 он хүрэтэр нүгшэхэдые мүн бэшээд, тэрэ ондо нүгшэбэ гэжэ тэмдэглэхэ ёһотой. 3-дугар, 1831 онһоо хойшхэ онгэ гүрэхэн одоо бэшэгдэхэгүй. Тэрэ ерэгшэ ревизидэ бэшэгдэхэ ёһотой бэлдэр, 4-дүгэр, Та головаа тушаалта Хэшэгтындэ зиндалан хагуу захирха ушар, ахаматай зарлигыгэ хэрэглээгүйтнай эли мэдэгдэнэ. Тушаагсан

ГАРБ. Оп. 1. Д. 358. Л. 3. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Омуевой

Государственным архивом Республики Бурятия

22 Декабрь 1837 года 11

Тамгын

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including a signature at the bottom left: "Лого №535".

№ 54

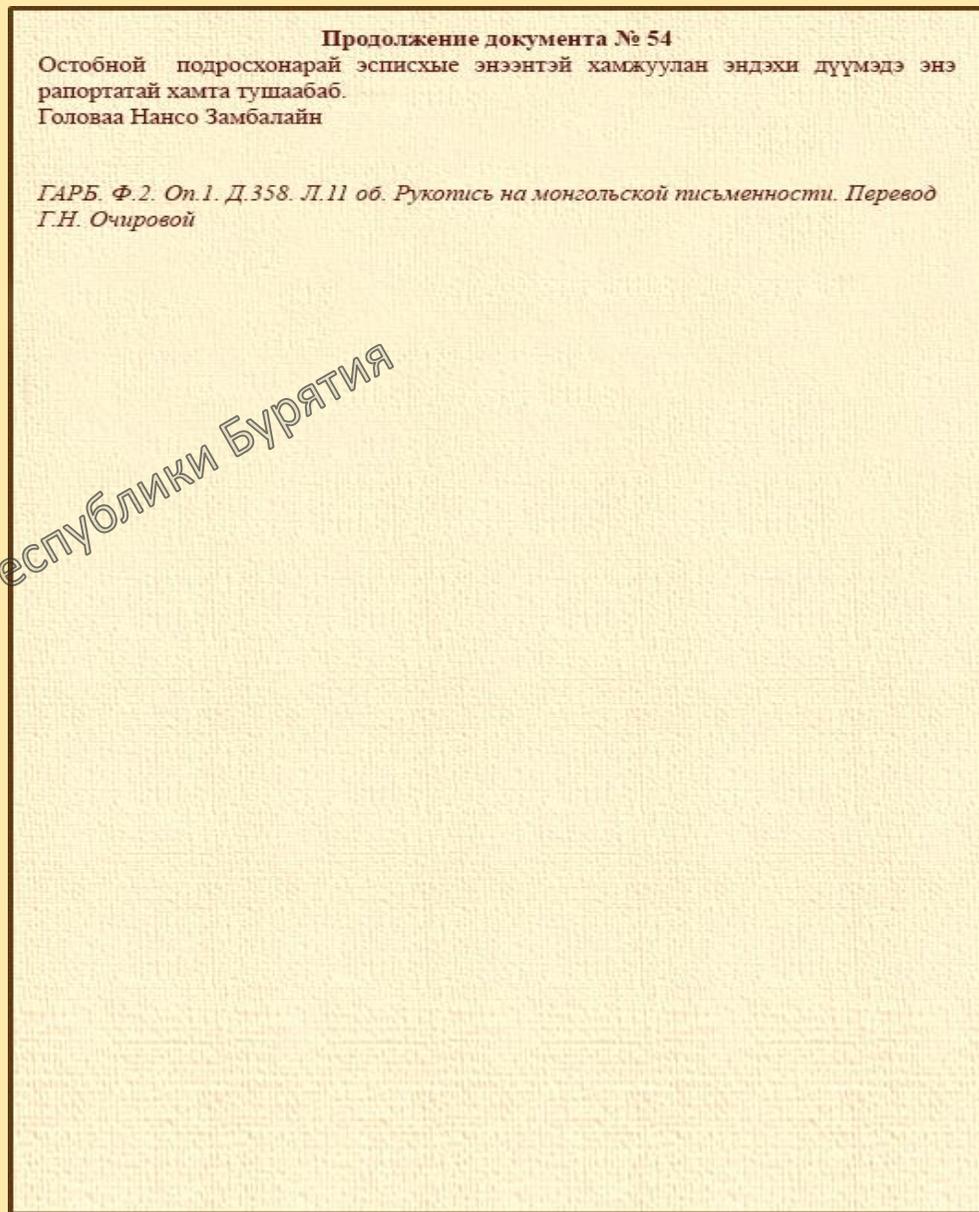
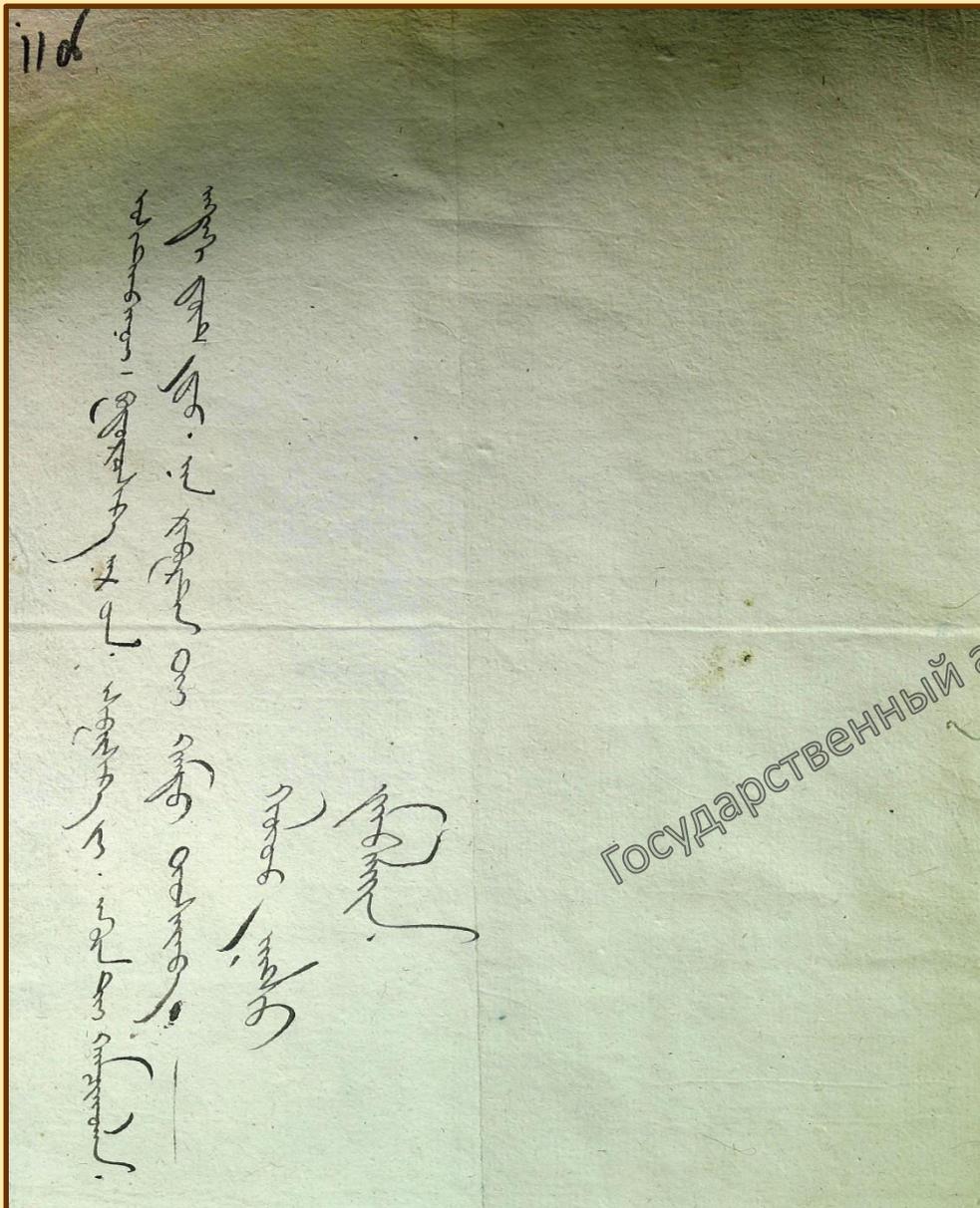
Рапорт головы Подгородного рода Нансо Замбалава в Селенгинскую Степную думу о потомках зайсана Амурова, о количестве душ, освобожденных от повинностей и умерших

22 декабря 1837 г.

Подгороднын
головаа
Нансо Замбалай
Рапорта
Декабрин 18-най үдэр
1837 ондо
Тоо 71

Селэнгын степной дүүмэдэ
Эндэхи дүүмэһээ декабрин 16-най үдэрһөө 3560 тоото зарлигай удхаар урданай зайсан Амурун туган үри саданар алба повинностиһаа хулалагдаха ба салинаар хангагдахын тула эригдэһэн мэдээ түргэн тушаагты гэнэнээр, энээһээ урда үнгэрһ эн 1833 ондо апрели харын 10-най үдэр тушааһан эсписхэ дотор бэшэгдэһэн 47 дүүшээр 3-нинь дасанай комплеэд, 20-нь албын дүүшэ, 44 дүүшэ алба повинностиһаа хулалагдаха байгаад, 7 дүүшэ нүгшэбэ. Одоо амидын 37 дүүшэ байнам. Тусгаар Захын мэдэлдэ родовой хасагууд

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.358. Л.11. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

No. 21 Д.Ербадур 1837 г.

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation or transcription of the report's content.

№ 55

Рапорт головы Цонгольского рода Хотога Хишэгтуева в Селенгинскую Степную думу о предоставлении списка потомков тайши Лубсанова. К рапорту приложен подлинник его патента с копией с просьбой о возвращении подлинника, который должен храниться у потомков

№ 399

Декабрь 1837 г.

Цонгол головаа
Рапорта
Декабрин 1837 ондо
Тоо 399
Сэлэнгын степной дүүмэдэ

Эндэхи дүүмын декабрин 14 үдэрэй 3579 тоото зарлигай хүсөөр урдын тайшаа Лубсанай түрэнэни ашанарай гухай: хасаг отог отставной подростанар хамтын нэрын списаг бэшээд, зүгээр службын хамплед шажан түрын сайд хасагууд ба отставной подростанар илгаваритай. Тэрэ мэтэ отогой комплед ламанар Түрын шажание элрхэйлэн болобошье, 50 наһанһаа 18 наһа хоорондо одоохи (мүнөөнэй) наһаар хэгдээн тула, 1831 ондо бэшэгдээд, тэрээнһээ хойшо нүгшэхэ энинь хэгдээгүй, шэнэ түрэнэни хамжуулба. Тэрээн доторһоо мүнөөнэй списада албын тоодо байлгалан наһатанар 1831 ондо бага наһатан олон байгаад, энэ 50 наһанһаа үнгэрхэнинь нэмэгдээн, 18 наһатанарһаа – үсөөхэн бии. Эдэнэр нэгэ түрэлэй аймагай байһание тодорхой

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.358. Л.20. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

21
20

№ 56

Предписание Селенгинской Степной думы голове Цэхуну по запросу
Верхнеудинского земского суда о выявлении номера в последней переписи
Норбо Цэренова, крещеного как Иосим Рябов и уточнении его оседлости

[1837 г.]

Головада (Головаада)

Дээдэ Удын зээмсэхэ сүүд мартын 11-ай үдэрһөө 2827 тоото отношенээр Эрхүүгэй сан палатын хозяйственной отделении саазые дурдажа, Сэлэнгын 18-нй харанууд отогой хэрэсниг Норбо Цэринэй, орос нэрэнь Иосим Рибойин гэжэ осидлоие али албата гү, эсэсэй бэшэлгэдэ хэды дугар номерто бэшэгдэһэн бэ, тинмэ мэдээе хурдан наашань мэдээсэжэ болтогой гэнэм, гэрэ туша Степной дүүмэ шидхэбэрилжэ Та головада Цэвэнүүдэ захирха ушар, мэдэгдэһэн Рибойин хэды дугар номерто бэ, албата гү, али осидлой гү, элрхэй мэдээ удааралгүй инагша мэдүүлгүгэй.

Бэшэгдэбэ

Гард Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.20. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод
Н. Очировой

8

пол. 3-го Авгеля.

Handwritten Mongolian script in vertical columns, starting with "пол. 3-го Авгеля." and ending with a signature.

№ 57

Рапорт головы Дансурана Сариева в Селенгинскую Степную думу об
отсутствии в Ашабагатском роде Ходог Аюшина, крещеного как Осиб
Рагузийский

№49 1837 г.

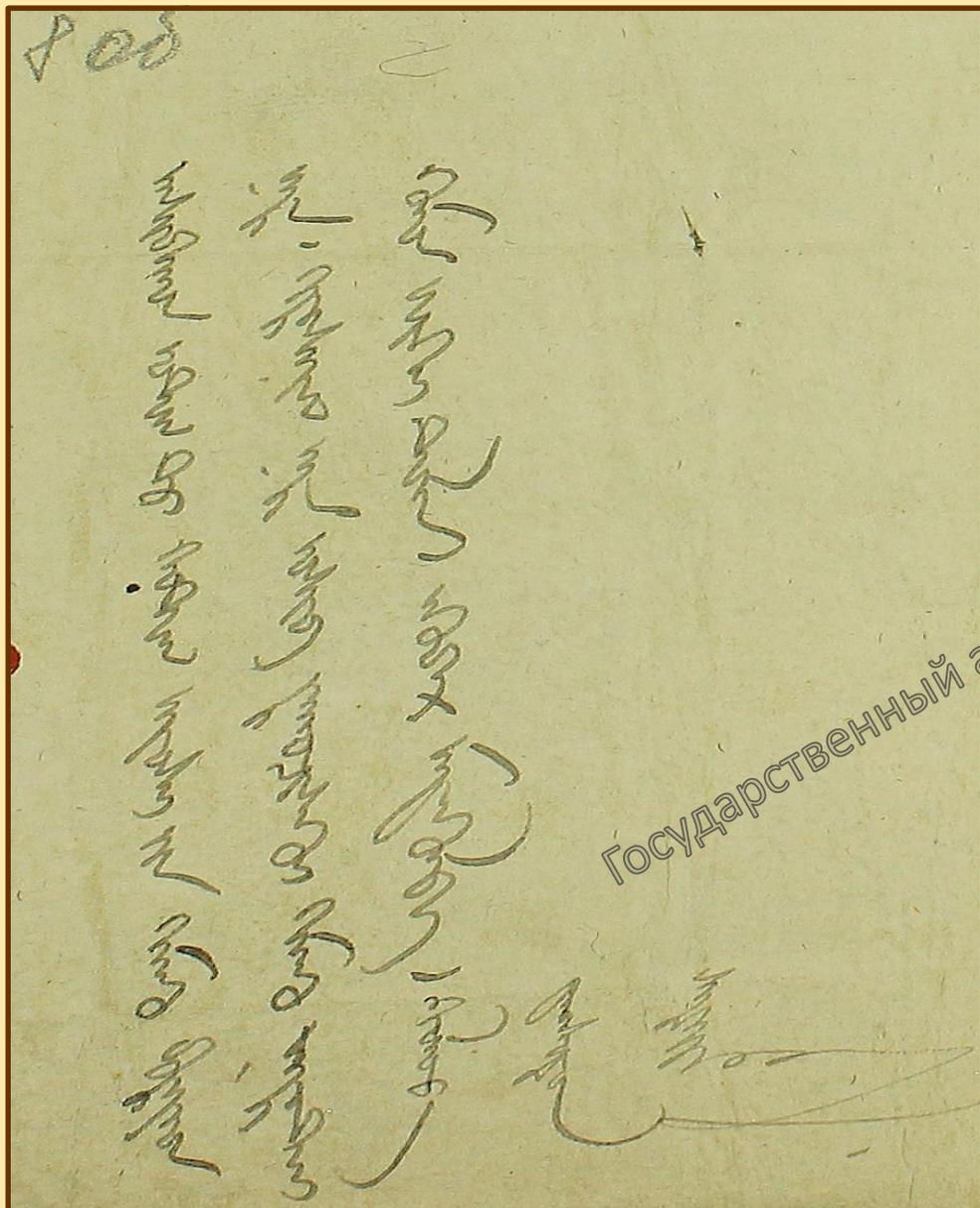
Ашибагад головаа
Дансурана Саринн
Рапорта
.....
1837 ондо
Тоо 49

Сэлэнгын степной думэдэ

Эндэхи дүгээрээ мартын 18-най үдэрһөө 826 тоогоор Дээдэ ахаматай зарлиг элиргэйдэн Дүүмын мэдэлэй ашибагад отогой хирэс зүүсэн Ходог Аюшинин хирэсинг нэрэнь Осиб Рагузисхүй, ямар номерто хэды дугарга бэшэгдэһэн бэ, мэдээ удааралгүй гушаагты гэнэн гушаа мэдүүлхэдэ

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.8. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

800

Handwritten Mongolian script in three vertical columns on aged paper. The script is written in a cursive style. In the top left corner, the number '800' is written in a simple, slightly slanted font. The paper shows signs of age, including some discoloration and a small red mark on the left edge.

Продолжение документа № 57

Ашибагад отогто Ходог Аюушин гэжэ буряднар, хирэсниг нэрэ Осиб Рагузисхүй гэжэ нэрэтэй хүн үгы тула, энээгээр мэдүүлэбэй.
Головаа Дансуран Сарин

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.389. Л.8 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Прошение на имя Селенгинской Степной думы от зайсана Цонгольского рода Цэрэндондоба Замбына о снятии с себя полномочий

[1838 г.]

Сэлэнгын 18 отогной степной дүүмэдэ Сонгоол отогой зайһан Цэрэндондоб Замбын Гуйлта

Үргэн барижа айладхаханы

Үнгэрхэн 1820 ондо тэрэ сагай Эрхүүгэй гүбрескүй (=губернский) правительствын сааза сентябрин 17 үдэр 17825 тоото зарлигаар зайһан Замбадоржо Баяртын бэе хууша үбшэтэй тулада, түүһэй зайһан тушаалда баталагдажа, гэрэ сагнаа хойшодо өөрын бэдэ ашагданаг эргэмжин доторхи байһан(?) зоной зайлашагүй ямарбаа хэрэгүүдые өөрки шадалай шэнээгээр хойргодолгүй түшжэ ябаһан нэм. Тингэр мүнөө хадаа 1 дэхи, 3 жэлһээ хойшодо хүл нюрган үбдэхэ аад, зарим сагта ябажа үлэ болох (болохогүй) нюрган бүтсыжэ хүл дохолхо хууша үбшэтэй болоб; 2-дохи дэсэгэ эхэ наһажажа шадал бэсын гадна үринэр хүүгэдшье шадал тоодо хүрбөгүй.

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.440. Л.13. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Л.Ш. Чимитдоржиевой

1013

No. 16 апреля 1838 F

Sauvannam

Handwritten Mongolian script in vertical columns, starting with 'Сэлэнгын 18 отогной степной дүүмэдэ'.

Handwritten Mongolian characters.

Handwritten Mongolian characters.

Handwritten Mongolian characters on the left margin.

306

Продолжение документа № 58

3-дах) өөрын ажа түрэхын үйлэдбэриндэ ганса хүбүүн байхаяа гаднаһаа тусгаар найдалга үгы. Тнимэһээ тулада өөрын бэеын шадалгүй болон хууша үбшэтэйгөө үүндэ элишэлэн гуйһаниемни анжаран айлдажа, минии түшэжэ ябаһан тушаалые минии бэеһээ нуллан хайрлажа, үнгэрһэн 1834 ондо бүгэдэ сонгоолой зүбшэлөөр зайһанда һунгагдаад баталагдаадүй байһан мүнөө зайһанай гухалагша Бадма Ванчигайда даалгажа болоһой. Тнимэ тула энэхүү тушаалай хэрэгүүд минии бэе үбшэтэй болоһон тула түшэхэ найдалгаа холодоһон байхада, энэ оной эхинэй хубинай алба һангай түлбэриһөө уридшалан, дээрэхи гухалагша Ванчигайгаар шиндхүүлхын зарлигыг гуйн, хайрата зарлигыг хүлээн хүсэгшэ сонгоол отогой зайһан Цэрэндондоб Замбын.

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.446. Л.13 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Л.Ш. Чимитдоржпеев

Государственный архив Республики Бурятия

№ 59
Список казаков переведенных в разряд отставных
[21 января 1843 г.]

Галабаной старшинанарта

Молоной, Цэбэгжабай, Ачинын, Дэгдэнэй, Буянтын, Гомбожабай, Бадмын, Цойвон Цогтын, Үбүшын

Заха Хараацайн ноён пристаб үнгэрэгшэ оной дехабрин 23-ай үдэрэй 1927 тоото эблэлгэтэй ноён Эрхүүтэй гарашиданска гүбэрнаторай тушаалта байгша, ноён Восточной Шибэрэй гэнэрал гүбэрнаторай эрүүлэлгээр хуллагдаһан хайднар ба хасагуудай нэрын списхые +Тороецаска Саваска захын праблеенин саазые дүүргэхын тула+ эндэхи дүмэдэ эльгээжэ тэдэни доторой бэеын ямскын повиностиндо хамжуулхы болһэн тушаа эндэхи дүүмэ дотор шидбэрлжэ та 4 поолой главной старшинанарта одстованойдо хуллагдаһадай нэрын списхые үүнтэй эльгээгээт захирха ушар, тэдэгэерие бэеын ээлжын хүдэлмэриндэ хамжуултагай

Бэшэ
ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.1056. Л.3. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script on aged paper, likely a list or document related to the adjacent page. The text is written in vertical columns and includes a header at the top left: "№ 59" and "Список казаков переведенных в разряд отставных [21 января 1843 г.]". The script is dense and covers most of the page area.

Государственный архив Республики Бурятия

<p>1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100</p>	<p>1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100</p>	<p>1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100</p>	<p>1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100</p>
<p>1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100</p>	<p>1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100</p>	<p>1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100</p>	<p>1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100</p>

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 59

Эспинскэ. Дээдэ ахамадай зарлигаар дүрбэн поолой найднар болон хасагууд одастобонойдо буллагдананай тухай. 1842 оной дихабрини ...най үдэр

Нэгэдүгээр ашабагад поолой

1-дүгээр зуугай

сотниг Гарба Данжуурай.

Хасагууд:

Вандан Банзарай, ... Гомбын, Цогто Бадулугай, Мүнхэ Иванай, Очир Сажинин, Санжи Ёндогой, Радна Дэлэгэй, Буянта Аминдивагай

2-дугаар зуугай

Стэпин Ситандайн(?), Андари Сэничин, Аюуша Буянтын, Насу Эрдэнин, Цэрэнпэл Бүүбэйн, Санжитар Дашын, Доржо Очирой, Этигэл Дашын, Аюуша Ранжуурай, Мүнхэ Иванай, Этигэл Лубсан = 20

3-дугаар зуугай

Абида Буянтын, Буянта Ханзали(?), Колян Семесков, Даша Цэрэнпэлэй, Цэрэнпэл Басилин

наһан

Цэбдэн Басилин, Борогшуу Ильягай, Абида Бэлигэй, Очир Сажинхайн = 30, Цэрэнтар Салдаганай, Фёдор Бичинин, Будажаб Лүмбүнэй, Абида Семесков

4-дүгээр зуугай

Буянта Ёндогой, Батацэрэн Ламын, Буянта Түрэгийн, Санжи Түрэтын

5-дугаар зуугай

Санжи Харатайн, Мүнхэ Доржын = 40, Дамсан Дэмчигэй, Цэбэг Буянтын, Бадма Гүнсэлэй

6-дугаар зуугай

Эрбээхэйи Намсарайн, Цэваан Мамажабай, Ашата Дүлсэнэй, Бадма Банзарай, Галдан Цэдэнэй, Епиним Гэригорин

2-дугаар сонгоол поол

1-дүгээр зуугай

питадесадниг Гомбо Банзарагша

хасагууд:

Андари Бударин = 50, Мүнхэ Дэмчигэй, Ринчин Сашын, Цэрэн Бартахнин, Очир Цэдэнэй, Эрдэни Молоной, Эрдэни Сүндэбэй, Туваан Буянтын

2-дугаар зуугай

Цэрэндоржо Чимэгэй, Поликар Булкинэй = 60, Далай Эрхитын, Батамүнхэ Хэшэгтын

3-дугаар зуугай

Цэбэрин Самбанай, Эрдэни Абидын

4-дүгээр зуугай

Цэдэнпэл Гомбын, Цэрэнпэл Ёндогой, Гэрэл Намсарайн, Юм Цогтын, Дэлэг Гэндэнэй, Дэлэг Сономпэлэй = 70, Сунды Банзарагшын, Доржо Норбын

5-дугаар зуугай

Цэрэн Дэлэгэй, Чимбээ Бодонгын

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

№ 10.
 № 10.

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 59

<p>Жамса Анжуутай, Даша Дутарай, Бадма Цэдэнэй
6-дугаар зуутай
Банзарагша Будын, Буянта Цэнцэлэй, Цэдэн Доржогармын, Галина Хаминоб 43, Михайла Игүмноб
36
3-дугаар атаган поолой
1-дүгээр зуутай
Дажуур Эшэгийн 28(?), Дорожаб(?) Дэлгэрэй, Дажуур Галсанай, Юм Цэрэнэй, Балчин Эшэгийн
Цэндэлэг(?) Балсанай
2-дугаар зуутай
Бадалу Санпилэй, Чойбсон Лундэнэй, Арабдан Абошигай, Банчин(?) Юмшэрэнэй, Бадма Санпилэй,
Балтар Үбүшын, Вандан Башитайн
3-дугаар зуутай
пидадасадниг Цэдэн Риячинэй
десадниг Дайбанай
хасагууд
Цэрэн Олорини, Цэдэн Намсарайн, Хайдаб Дуринэй, Бата Мэйтгинэй, Цэдэн Намсарайн
4-дүгээр зуутай
Дилба Норбын</p>
<p>Цэрэн Этигэлшын, Цэдэб Банзарай, Цэрэн Гэндэнэй, Сүндэб Буянтын, Галсан Банзарай, Бүүбэй
Данчинай(?)
5-дугаар зуутай
Ламасхан(?) Батын, Вандан Намсарайн, Жамса Золбын, Бани Гомооин, Бунштэ Багбуугын(?)
6-дугаар зуутай
Дондоб Данзанай, Солбо Суудын, Сэмен Цэдэнэй, Санжигай Сумбаранай(?), Бани Дүлсэнэй, Онгорой
Баярай
4-дүгээр сартуул поолой
нэгэдүгээр зуутай
Бадма Банзарагшын, Гарма Банзарагшын
2-дугаар зуутай
Цэдэн Луузайн, Дарма Хонгоройн, Аюуша Санжигай, Цэрэнпэл Цэдэнэй
3-дугаар зуутай
Банзарагша Цэнбэнэй, Очир Хулгайшын, Санжи Түлүхүйн, Гарма Баярай, Банзарагша Банзаагай
4-дүгээр зуутай
десадниг
Очир Гэрбин, Дансаран Олборини
хасагууд Дойд Цэбэгэй</p>
<p>Чойжин Зайсангай, Зоригто Мэйтэхын(Митькын), Санпил Цэбэгэй, Галсан Юраагай(?), Намсарай
Хүбшэнэй, Санпил Цэбэгэй, Балту Нэрын, Намсарай Пэлэй
5-дугаар зуутай
Галсан Баалканай, Галсан Басаланай, Цакноудай Эрдэнини, Зодбо Ямаагай, Бамбар Баянай, Цогто
Доржын
6-дугаар зуутай
Түгэлдэр Идамжабай, Аюуша Бадруушхиин, Галсан Данчини, Энхэ Хонгорой, Банжуу Идамжабай,
Барду Буянтын, Түгэд Балдугай, Хутаг Үлэнтөлгойн, Түгэд Баалканай, Санжи Далайн, Дансаран
Моншини, Түлбэри Балмын, Ванхи Атарханай, Ганжуур Гэндэнэй
этигэлтэй бии бэшээшэ Банзарагшын</p>

Handwritten Mongolian text in vertical columns, likely a translation of the adjacent document. The text is dense and covers most of the page.

Семья _____
 Фона № 32
 По описи № _____

23 ноября 1844 г.
 и.в.багарова

№ 60
 Донесение касательно разных дел

23 ноября 1844 г.

.....
 гулваагаа

 үнгын хэрэгүүдэй тухай мэдүүлгэ

 ноябрин 23-нэй үдэр
 1844 ондо
 тоо 195
 Сэлэнгын стэпэной дүүмэдэ

Эндэхи дүүмэ ноябрин 23-дүрһөө 5001 тоотор ноён Дээдэ-Удын зэмсхэ спрабанигай зарлигыг турсажа, үнгын хэрэгэй тухай эригдэһэн мэдээтэй үүнһээ доошо элрхэйлгүг 1-дүгээрһын, байгша он дотор худалдаһан малнууд нэрлээ һаа 10 мори, 10 сар бүрин 25-һаа 45 түхэриг хүртэр, 10 гүү, 15 үнэз бүрине 15-һаа 25 түхэриг хүртэр, 75 хони бүрине 250-һаа 5 түхэриг хүртэр, зүгөөр эдэгээр малнуудыг хятадай хэлээр буса Хяагтын турада худалдаба. Баһа һангай зүгтэ хонинной нооһо 70 пуд, 10 бүрин 6-һаа 7 түхэригтэ худалдаба. Үлдэһэн 60 пудэй тэдые өөрнүүдэй хэрэглэдэ эдлэбэ. Шара тоһо 40 пудэй тэдые абаһанһаа 15 пуд бүрине 15-5 түхэригтэ, өөхэнэй тоһо 115 пуд болохоһоо 5-ые 10 түхэригэй сэндэ зараба. Үлдэһэниие өөрнүүдэй хэрэглэдэ бии. 2-дугаарһын, үнгын ангай олзо, 1 булга 20 түхэригтэ, 2 үнэгэ 55 түхэригтэ, 125 хэрмэ сагааниие 45 мүнгэндэ, харые түүнэй хахадта. 3-дугаарһын, загаһанай агнуури Хүлэн нуур хэмээхые гаднын хүндэ худалдажа эдүгээ жэлэй олзо 120 түхэриг, үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ дутамаггүй. 4-дүгээрһын, үнгын шубуудай агнуури хэдэггүй. 5-дугаарһын, хуша модоной ургаса жэмэс эдүгээ жэлдэ үгы. 6-дугаарһын, түүнэй сэн болон шэрэлгэ мэдэгдэһэнгүй. 7-дугаарһын, газар эдлэгшэнэртэ талханай худалдаанай газар үгы. Эдүгээ жэлдэ манай нютагта талха ургаһангүй. 8-дугаар, манай нютагай бусатүрэлтэд амгалан һайн нуудалгай, архи дарһа үлэ ууха, хулгай болон хорото сэдхэлэй хүрэнгэ үзүүлдэггүй. Тэрэ мэтэ буруу ушар бусадгайһаашые үзэгдэдэггүй. Шажан номдо

ГАРБ Ф 2 Оп.1 Д.1234. Л.1. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

105

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is dense and covers most of the page.

Продолжение документа № 60

нүзэгтэй, олзотой үйлэстэ дуратай амуй. 9-дүгээрын, гарзын тухай манай отогто 10 адуу, 20 үхэр, 100 хони туралга болон хатайранда үхэхэн бни. 10-дугаар, манай отогой буса түрэлтэнэй нютаг болон гэрнүүдэй тухай Юрөө горхондо 32 нэеы, 35 модон гэр болон байшан гэрнүүд. Тамча Ёэлингын дасанда 84 нэеы, 80 модон гэрнүүд, Химнин Адуланда 8 нэеы гэр, 9 модон байшан гэрнүүд, Химни Сүдэнтын даачинда 43 нэеы, 59 модон гэрнүүдтэй, Үдэнгын Шэлжэрхэйдэ(?) 2 нэеы, 1 модо, Зэдын адагта 2 нэеы, Борьёодо 2 нэеы, 2-дугаар табангуудай нютагта 2 нэеы, 1 модон гэр, Бургалтайда 2 нэеы, 2 модон гэрнүүд, нийтэ 177 нэеы гэр, 186 байшан болон зунай сагай модон гэрнүүдтэй байна. 11-дүгээр, нэеы гэргүй уладынь модон гэрнүүдтэ нуудаг. 12-дугаар, манай отогто найн дархан хүн үгы тула хүлхэнь үлэ мэдэгдэхэ. 13-дугаар, зүнгэй хүдэлмэринин улад 65 хүнтэй бүгөөд, буса уладта жэлэй тула абаха хүлхэнь алба хангай гүлбэри, мангажын табилга гүлөөд, хубсаһа үмдэхэ амисай ташаалда абахаһаа үлхэхэ олзогүй байна. Тэрэ тула эригдэхэн мэдэээ үүгээр элрхэйлэн мэдүүлэгшэ тулваа Гэрэл Дондобой(?)

ГАРБ Ф 2 0 1 1 Д.1234. Л.1 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Барсегарова

Государственный архив Республики Бурятия

29-дугаар сарын 31-ийн
№. 63-ийн

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation or transcription of the report on the right. The text is dense and covers most of the page area.

№ 61

Рапорт гувь Подгородного рода Замбалына о сведениях для генерального отчета

1844 г.

Подгороднын гувваа Замбалын бээр
репорта
1844 ондо
тоо 63

Нэлингын степэной дүүмэдэ
Эндэхи дүүмэ ноябрин 11-эй үдэрһөө 5011 тоогоор

Ноён эспараванигай зарлигыг дурдан захиржа айлдаһанаар генеральной одачед хэһын тус хэрэглэгдэһэн цэһаа мэдээдые үүнһээ хойшо элирхэйлэхын

1-дүгээрын, заха цаагтын гурада 27 үнээ худалдаба. Эрхим сэнгын саархан мүнгөөр 35 дүгээртэ худалдажа өөрнүүдэй хэрэглэдэ эдлэбэ. Хятадай хилээр ямаршы дүгээгэй малнууд худалдаһангүй. Хониной нооһонһоо һангай зүгтэ 90 пуд худалдаа саашанхиень өөрнүүдэй хэрэглэдэ эдлэһэн юм. Баһашье тоһо болон өөһэ өөрнүүдэй ташаалһаа үлэмжэ абаһангүй. 2-дугаарын, эдүгээ жэлдэ ан үлэ алагдаба. Агнууриин газарнай нютагта үгы, холо байна. 3-дугаарын, заһанай агнуури хэһэнгүй болобошы. Хүлэн нуурай агнуури

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.1234. Л.4. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or inventory. The text is written in a cursive style on aged paper. The columns are arranged from right to left, with approximately 12 columns visible. The script is dense and fills most of the page area.

Продолжение документа № 61

табан отогой зон буса хүндэ худалдажа нэгэ отогто 120 түхэриг саархан мүнгэ хүртэжэ, бүтэдэ зоной олзон дээрэ хубаагдахан байна. 4-дүгээрын, шубуудай агнуури хэжэ буса гарта худалдахангүй. 5-дугаарын, хуша модоной ургаса намар гэхые абажа худалдахангүй. Юрэдэшыэ тэрэ модо манай нютагта үгы. 6-дугаарын, нютагһаа буса газадта шэрэлгэ хэжэ мүнгэ абахангүй. 7-дугаарын, газар эдлэгшэнэр талханай тула бэлдэһэн газараа худалдадаггүй. 8-дугаарын, бидэнэй отог зуура зобохо шалтагаангүй, амгалангаар нуужа талха болон сабшалангай үйлэдбэри хэдэг, ахи уудаггүй, өөрын ажа байдалда харша ушар хэдэггүй. Тэрэ мэтэ хулгай болон хорото үйлэдбэри хэдэггүй. Зүгөөр өөрын шэнжэлэй гарамаар нуужа малай үсхэбэри хэдэг. 9-дүгээрын, эдүгээ ондо малнууд гарзалхангүй. 10-дугаарын, манай отогой буса түрэлтэд бээр 229 һэеы гэр, 62 модон гэр, нинтэ 291 гэртэй байна. 11-дүгээрын, отог дотор гэр гэргэнгүй ...

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.12 Ч.14 об. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

ОСУДАРСТОННЫЙ АРХИВ РЕСПУБЛИКИ БУРЯТИЯ

50

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a continuation of a document. The text is written in a cursive style on aged paper.

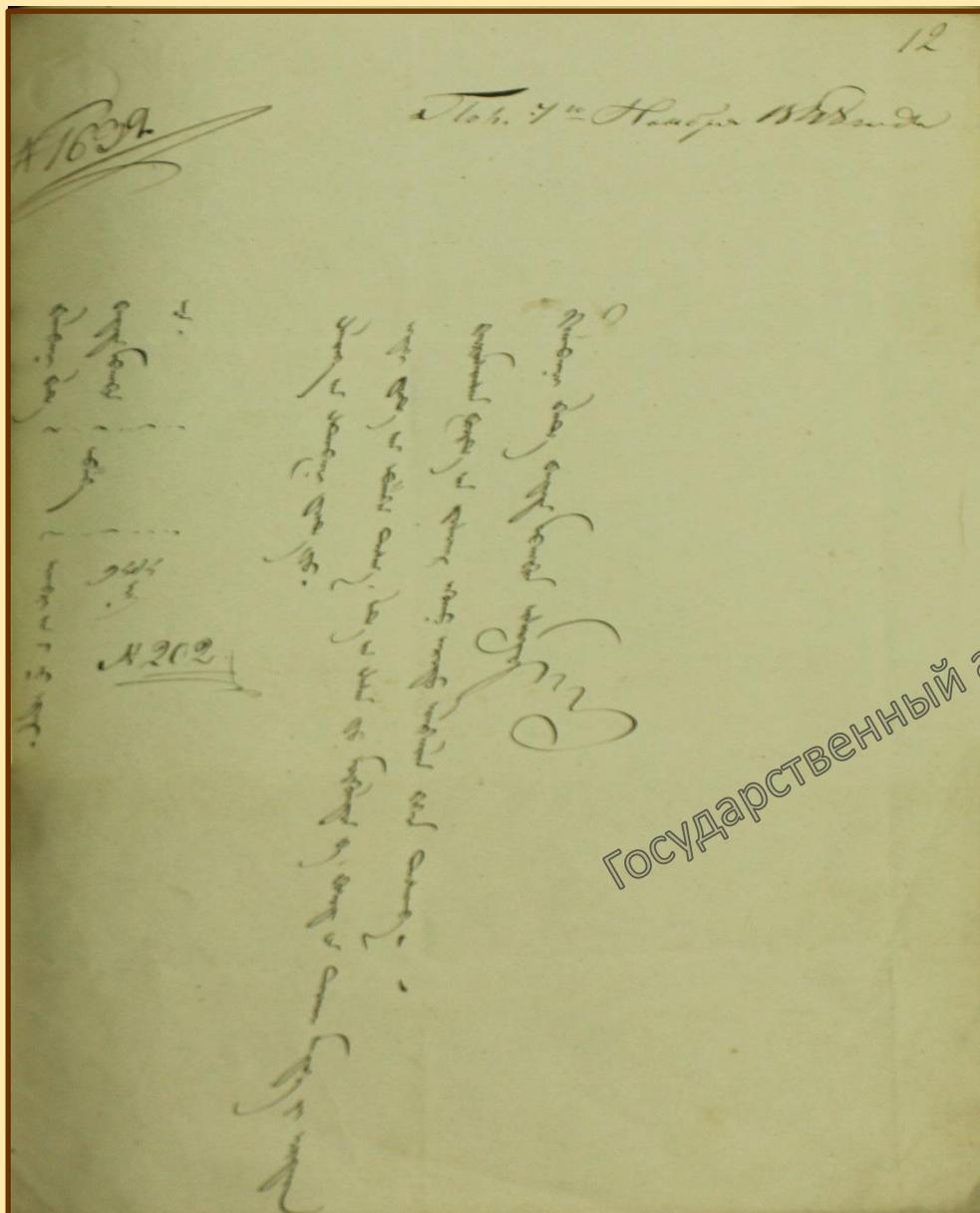
Продолжение документа № 61

хэжэ олзо олоһон хүн үгы. Өөрын ажа байдалаар ябадаг юм. Тэрэ тула хабаата отогой зоной зан байдалыг эндэхи дүүмын ахамадай зарлигыг дурдан захиржа айлдаһанай ёһоор элирхэйлжэ үүгээр мэдүүлбэ.

Гулваа Замбалын

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.1234. Л.5 а. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия

№ 62
Представление Главного Пандито Хамбо ламы в Селенгинскую Степную
думу сведений о численности буддистов, количестве лам и шаманов по
ведомствам

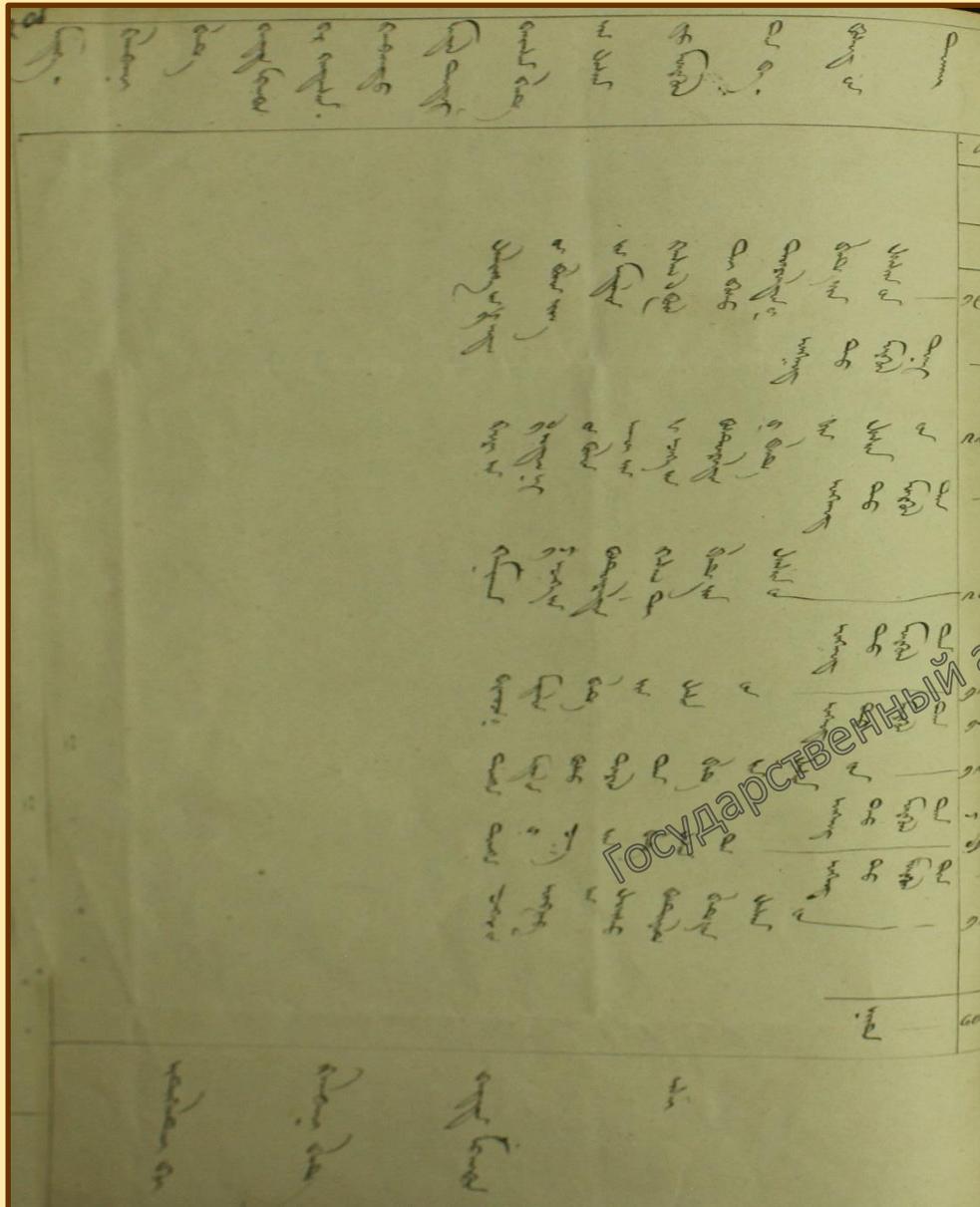
№ 202 05 сентября 1848 г.

Главной лама Пандито хамбаһаа
Эблэлгэ
Сентябриин 5-най үдэр 1848 ондо
№ 202

Сэлэнгын степной дүүмээг
Эндэхи дүүмын эблэлгэ тушаа, Ламын шажанта мургэлтэн ба бусадай тухай
мэдээ урданай гуримшаһан формын ёһоор энээнэй арада элрхэйлэн хээд
тушааба.
Главной лама Пандито Хамбо Ишижамсунин

ИРБ. Ф.2. Оп.1. Д.1689. Л.12. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Продолжение документа № 62

Сведения о численности буддистов, лам и шаманов по Селенгинским, Хоринским родам, Хаминганским, Баргузинским, Тункинским и Санагинским инородцам и Цакирскому роду сойсо

Мэдээ. Главной бламы бандида хамба хадагсан. Габьяата мэдэл дотор байсан бلامын шажанда мургэлтэй ба бусадтай туха		
Сэлэнгын 18 отогой болон Захын мэдэлэй хасаг 4 поолтой бусатүрэлтэнэй ламын шажанай	195	
Онгодто мургэлтэйнер		
Хорин 14 отогой болон Агын 8 отогын бусатүрэлтэнэй ламын шажанай	70	
Онгодто мургэлтэйнер		
Хамингайн 14 отогын бусатүрэлтэн, хасагтай ламын шажанай	240	
Онгодто мургэлтэйнер	171	
Баргажанай мэдэлэй ламын шажанай	150	
Онгодто мургэлтэйнер	130	
Түнкэнэй мэдэлэй бусатүрэлтэн ламын шаж	57	
Онгодто мургэлтэйнер	419	
Түнкэнэй Санагын бусатүрэлтэн ламын шажанай		
Онгодто мургэлтэйнер	13	
Цахирай управын сойсо бусатүрэлтэн ламын шажанай	603	
Нийтэ		

Главной лама Бандида хамба Ишижамсуин

1806

24 Апрель 1849.

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation of the document on the right.

№ 63

Отношение председателя Беликтуева голове Ашабагатского рода о распоряжении Верхнеудинского земского суда о невозможности освобождения от трехлетней службы в армии Баты Зэмэкова, крещенного как Иван Дробилов

№ 1483

24 апреля [1849 г.]

Ашибагадай головаада

Дээдэ Удын зээмсхэ сүүдэй мартын 30-най үдэрэй 4554 тоото Эрхүүтэй сангай палатын мартын 17-ной үдэрэй 526 тоото саазые дурдан абаһан тушаа Танда бэшэхэ ушар ашабагад отогой албата Бату Зэмэхүб, хэрэсниг нэрэнь Иван Доробилоб албын комиссида 10 наһагад байгаад, хүдэлмэринн тоондо бэшэгдээгүй байжа албанда хамуулагдаагүй байна. Тэрэ тула албын тухай 5-дугар уставай 960-дугар зүйлэй ёһоор тэрэниг 3 жэлээр албанһаа суллажа болохогүй, тэрэ тула танда энээгээр мэдээлтгээн. Бэшэгдэбэ.

Гар табиһаа заседагель Бэлигтүин

Ф. 2. Оп. 1. Д. 1827. Л. 18 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г. Н. Очировой

24 Апрель 1849 г. № 64

Handwritten Mongolian script in vertical columns, starting with the date and number at the top. The text is dense and covers most of the page.

№ 64

Отношение заседателя Ринчина Банзаракшиева голове 1-го Табангутского рода об отсутствии в списке служебной комиссии инородца Бадмы Гонсурунова, крещеного как Дмитрий Фектистов, и доставлении сведений по какой причине он не включен в список

24 апреля 1849 г.

1-дүгэр табунагуд

.....

Дээдэ Удын зээмсхэ сүүдэй мартын 30-най үдэрһөө 4554 тоото Эрхүүгэй сангай палатын мартын 17-ной үдэрэй 516 тоото саазые дурдан абahan тушаа Танда бэшэхэ ушар, энээниие хүлээһэн дотор танай мэдэлэй албата Бадма Гонсурунай, хэрэсниг нэрэнь Дмитрий Фектистов албын комиссийн списэгтэ бэшэгдээгүй байнам. Тэрэ бол албан бэшэлгэнээ гээгдэж орхигдоһон гү, али тэрээнһээ хойшо түрэнһэн гү, энэнтүхай этиглтэй мэдээ эндэхи дүүмэдэ 3 хоног дотор туша, дахин бэшэлгэ бүтэтугай. Бэшэгдэбэ.
 Заседатель Ринчин Банзарагшин

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.1827. Л.18. Реплика
 ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.1827. Л.18. Реплика на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

20

24 Апрель 1849 г. № 65.

Сэлэнгын харануд головаада
 Дээдэ Удын зээмсхэ сүүдэй апрелин 16-най үдэрһөө 5302 тоото Эрхүүгэй сангай
 палагын мартын 7-ной үдэрэй 3273 тоото саазы дурдан эблэн тушаа Танда
 шамдан бэшэхэ ушар, Сэлэнгын харануудай албата Цэрин Пубугин хэрэснэг
 нэрэн Алексей Хажинсбой хэрэни 3 жэлээр албанһаа сулагдаһан билет 1848
 ондо гүйсэһэн тула, байгш 1849 онһоо эхилэн жэлэй 1 тух 36 мунгэ сагаан мунгөөр
 албанда хамжуул. Бэйгдэ эбэ.
 Гар табиһан засагач Цэрин Банзарагшин

№ 65

Отношение заседателя Ринчина Банзаракшиева голове селенгинских харанутов на запрос Верхнеудинского земского суда об окончании срока действия билета Цэрин Пубуина, крещеного как Алексей Хажинцов и о необходимости начать платить налоги с 1849 года по 1 рублю 36 копеек серебром

24 апреля 1849 г.

Сэлэнгын харануд головаада
 Дээдэ Удын зээмсхэ сүүдэй апрелин 16-най үдэрһөө 5302 тоото Эрхүүгэй сангай
 палагын мартын 7-ной үдэрэй 3273 тоото саазы дурдан эблэн тушаа Танда
 шамдан бэшэхэ ушар, Сэлэнгын харануудай албата Цэрин Пубугин хэрэснэг
 нэрэн Алексей Хажинсбой хэрэни 3 жэлээр албанһаа сулагдаһан билет 1848
 ондо гүйсэһэн тула, байгш 1849 онһоо эхилэн жэлэй 1 тух 36 мунгэ сагаан мунгөөр
 албанда хамжуул. Бэйгдэ эбэ.
 Гар табиһан засагач Цэрин Банзарагшин

ГАРК Ф. 1. Д. 1827. Л. 20. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод Г. Н. Спириной

Государственный архив Республики Бурятия

506 / 506 8th Maria

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or record. The text is written in a cursive style. At the top left, the number '506' is written in a large, stylized font. To its right, the text '506 8th Maria' is written in a similar cursive style. The main body of the document consists of several vertical columns of Mongolian script, with some horizontal lines separating sections. The script is dense and appears to be a formal record or list.

№ 66

Заявление головы 1-го Табангутского рода Ишижамсуева в Селенгинскую
 Степную думу об отсутствии в списке служебной комиссии имени Бадмы
 Гонсурунова, крещеного как Дмитрий Феоктистов

08 мая [1849 г.]

Нэгэдүгэр табуангууд головаа
 Мэдүүлгэ
 Майн 4 үдэр
 1849 он
 Тоо 34

Сэлэнгын степной дүүмэдэ

Эндэхи дүүмэ апрелин 24-нэй үдэрһөө 1482 тоотойр захиража айладхание
 үзэхэдэ, албага Бадма Гонсурунай хэрэсниг нэрэ Дмитри Феоктистов албын
 комиссинин списэгтэ бэшэгдээгүй байна. Энээн тухай мэдээ

Гарз Ф.2. Оп.1. Д.1827. Л.22. Рукопись на монгольской письменности. Перевод
 Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

2205

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or record. The text is written in a cursive style. A large signature or stamp is visible at the bottom right of the page.

Продолжение документа № 66

тушаагты гэлэн байжа, тинн нэрлэгшэ Гонсуруну бол 1-дүгэр табунагууд бэшэ байна, тинмэ нэрэтэй хүнине габьяата хэрэгтэ бэдэрэжэ ядаба би. Тэрэ тула энээгээр мэдүүлэбэй.

Головаа Ишидоржинн

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.1827. Л.22 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очировой

Государственный архив Республики Бурятия

Стр. 12. Мага А. Мадунуев

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or record of names and titles.

№ 67

Отношение заседателя Дашбалжитова главам 2-го и 3-го табангутских родов на запрос Верхнеудинского земского суда о выяснении из какого рода и под каким номером записан в списке комиссии инородец Бадма Гонсурунов, крещеный как Дмитрий Феоктистов

12 мая [1849 г.]

2, 3-дугар табунангут отогоудта

Дээдэ Удын зээмсэ сүүдэй мартын 30-най үдэрһөө 4554 тоото эблэлгэ тушаа ганда бэшэхэ ушар, табунангууд отогой албата Бадма Гонсурунай хэрэснигш нэрэ Дмитри Феоктистов бол танай отогой гү, хэрбээ танай мэдэлэй байбал албын комиссин списэгтэ хэды дүгэр номерто бэшэгдэнэн бэ, хэрбээ бэшэгдээгүй байбал, списхэнээ гээгдэнэн гү, али хожом түрэнэн гү, энэ мэдээ эндэхи дүүмэдэ хурдан тушаатгы, дахин бэшэлгэ бү болотугай.

Гар табиһан заседатель Дашбалжитобой

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Б.1.2. Л.23. Рукопись на монгольской письменности. Перевод Г.Н. Очирова

Государственный архив Республики Бурятия

26

Прег. В. Машич А 2005.

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a list or record of names and details.

№ 68

Предписание заседателя Цэдэпова голове Хатигинского рода об уточнении, под каким номером записаны в списке комиссии инородцы Этигэл Намжилов, крещеное имя Никифор Мельников и Улзытэ Гармадиев, крещеное имя Егор Хребисков (?) и с указанием их возраста

18 мая [1849 г.]

Хатиганай головаада

Танай майн 8-най үдэрэй 113 тоото мэдүүлгэ тушаа, албатанар Этигэл Намжилай, Улзытэ Гармадин хэрэсний нэрэнүүднь Никифор Мельников, Егор Хребисковой /?/. Эдэ 3 жэлээр албанһаа сүлөөлэгдэн тула, Степной дүүмэ дээдэ ахаматга хүргэжэ шадабагүй, эдэнэй хэрэс зүүхэ сагта гэдэндэ орос ламын үгэһэн билетд үгы, 2 зүй, эдэ бол албын комиссийн спихэдэ хэды дүгэр номерто бэшэгдэн бэ, гэрэ сагта хэды наһагай байһан бэ, эдэ мэдээнүүдые габьяата отогой списхэһээ шалгажа үзээд, манай хурдан тушаагты. Гадна дээрэхи биледые хурдан тушаа. Эдэ мэдээнүүдые манһаа хүлэһэнэй эсэстэ Степной дүүмэ габьяата тээшэ хүргэлтэ хэмүй. Даша бэшэлгэ бү болгогты.
Гар табиган заседатель Цэдүбэй

ГАРБ. Ф.2. Оп.1. Д.1827. Л.26. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Г.Н. Очировой

306

№ 69

Решение собрания родовых голов, старост и уважаемых инородцев
Селенгинской Степной думы Верхнеудинского округа о переносе здания думы
в другое место

[1849 г.]

1848 оной декабриин 30-ай үдэр Дээдэ-Удын өөкүрүгэй, Гэлингын мэдэлэй отогой ахалагша гулваанар болон старостанар, хүндэтэ буса түрэлтэнэртэй стэпэной дүүмын дэргэдэ хамтаран шуулажа иин ханаашалхамнай.

1830 ондо адалидхашагүй ехэ уһанай үөрһөө айжа 1832 ондо дээдэ ахаматай эшэ зарлигаар эдүгээ байһан газарта стэпэной дүүмын гэрые бариһанбди. Зүгөөр энэ газарын хүдөө газар бүгөөд, ханһаа холо бариһанай тула түүнэй дэргэдэ һууһан зонинь худагай уһа хоморһоо ехэ зобонилго үзэжэ байна. Илангаяан үбэлэй сагта малнуудаа уһалхаһаа баятагай өөрнүүдэй амисай(аминуудай — Ж.Б.) тула маша зобонилтогойгоор аздаг ха. Малнуудые һаа 3 модоной зэргэ газар Сэлэнгэдэ абаашажа уһалһан. Түүнһээ айжа буса һуугшанарын хуушан дүүмын дэргэдэхи нютагта үлдээн байна. Стэпэной дүүмэдэ бэшэгэй хэрэг хэгшэ бэшээшээрһье гэндэ үлдээн тула эдүгээхин дүүмэдэ үдэртөө 2 дахин ябажа гэдэгээрнэртэ зобонилтогой ушар үзэгдэдэг ха. Эдүгээ дүүмэдэ зүг(зүгөөр — Ж.Б.) албата Круглелобэй (Кругловой? — Ж.Б.), Усталуй Күрүчинэй хоёр һуужа байдаг. Тиин һуугшанарай үшүүхэнһээ зарим сагуудта ноёдой морило ерэхэ сагта питришье(?) олдодоггүй. Илангаяан үбэлэй сагуудта ноёд чинобэнигуудай ябаха сагта эдүгээ байһан дүүмэ Сэлэнгын мүйһэнэй замһаа 3 модоной зэргэ газар холо байһанай тула, энэ хооромдо хүдөө газар бүгөөд, хэзээдэһье саһагүй байдаг. Зарим сагуудта оробошье, һалхин абаашадаг. Тиимэ ушарһаа үбэлэй замһаа

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.1857. Л.3 об. Рукотись на монгольской письменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, reading from right to left. The text is densely packed and covers most of the page area.

Продолжение документа № 69

дүүмэ хүртэр ноёд чинобэнигууды асархын тула зоной дэргэдэ бэлэдхэдэг. Тимэ зобонилготой ушарнуудһаа стэпэной дүүмы буса зохилонтой газар нүүлгэһы нэгэн эбтэ сэдхэлээр зүбшэбэбди. Үүндэһы нэгэһы зоной гарзагүй ушары олобобди. Юуб гэхэдэ, эдүгээ байһан ноён галабаной тайшаа Ванпилай дүүмын байһан газарһаа нэгэ модоной зэргэ газар өөрын хэрэглэлдэ шулуун дэбисхэртэй бариһан гэр байна. Ехэ болон бага таһалгады эдүгээһин дүүмынхитэй сүм адлихан бүгөөд, эдүгээ дууһан баригдаһан байна. Энэ гэрэй байһан газар маша һайхан Һэлингын татуурһаа 3 зуун сажанай зэргэ газар бии. Н.....(?) ба ноёд чинобэнигуудай хэзээһы морилжо ябахыда маша зохилонтой, уһанай аюулда аймшаггүй бии. Иимэ ушарһаа бидэнь ноён галабаной тайшаа Ванпилайһаа тэрэ гэры дүүмэ болгохын тулада, эдүгээхи дүүмын гэрээр агсахы +гуйһанда тэрэ ноён Ванпилай мэдэлэй зүб амгалан байдалы хэзээдэ хүсэжэ байдаг тула нэгэһы үүндэ гасалангүй бүгөөд харин дүүмын дэргэдэ байһан буса барилгады нэрлээ һаа ехэ буса нэгэ түрмэнай гэр, нэгэ анбар, баһа галай аюулай тоногы хадагалхын тулада сарайе +нэгэһы зонһоо гэдхэбэригүй, дээрэхи гэрэй дэргэдэ өөрын хүсөөр зөөжэ хайрлах гээ -- мүн тэдэндэ үгэжэ, үүнэй ёһоор тэндэ барюулжа хайрлахы гуйһанда, тэрэ ноён Ванпилайнь мэдэлэй зоной амгалан байдалы хэзээдэ хүсэжэ байдаг тула, нэгэһы үүндэ гасалангүй хаям-- Үүгээр хадаа бүгөөд

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.1857. Л.3. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

4

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including several large signatures and smaller notes.

Продолжение документа № 69

зондо ямар гарза болохо бэ? Зүг дүүмын хэрэгүүдые абаашаха хэрэгтэй байна. Хуушан дүүмэдэшые үлдээн амитад болон эдүтээхи дүүмын дэргэдэ луужа байһадынь алишые юумэндэ зохилонтой газар байһан тула маша хүлэлэнтэйгөөр нүүхэ байна. Тинн энэ мэтэ степэной дүүмые һэлгэхые зүбшөөд, энэ хэһэн зүбшэлгөө степэной дүүмэдэ хүргөөд гуйжа үүниемнай хабаат ахаматай зүгтэ хүргэжэ, эшэ зарлиг гуйжа хайрлаһай хэмээн үүнэй доро гарнуудаа табибабди.

Сартуулай гулваа
 Хурамшын гулваа Галсанай
 Олзоной гулваа тушаалта смотаритэл Цэбэгэй
 Нэгэдүгээрэй гулваа Ешэдоржын
 Хурамшын зайһан Дашапэлэй
 Ёзлингын харнуудай зайһан Түбхэнэй

ГАРБ Ф.2 Оп.10 Т.1857. Л.4. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагаров

Государственный архив Республики Бурятия

Сведения об удовлетворении прошения

[1849 г.]

Үндэр дэбшүүлэгшэһээ хүндэтэй хангалта хүлээбэ. Тэрэ тула үкүрүжиной управленидэ соносхоһониень хомнис болбол Арлудской өөкүрүттэ өөрын бүтээлээ дууһамсаар Дээдэ-Удын күрүттэ энэ үбэл ерэхэ Баргажанда марта харын нэгэндэ ерэхые найдана. Тэрэ тула өкүрүжиной управленидэ захиржа, 1-дүгээрын, буса түрэлтэндэ соносхотугай. 2-дугаарын, эдүгээ хомнисидэ хэрэгтэ мэдээдые тушаатугай. Баһашье мэдэгдэһэн хамнигадай отог дурсагдаһан сагта Баргажанда сугларжа шадаха гү, али ород селенидэ гү, али ондоо газарта гү, тэдэнэй суглархада хомнисин ябадалда зохилонгы олотугой. 3-дугаарын, Баунтасхын хамнигадта Ниршүүгэй замаар ябаханда дүтэшье бээ. Тэдэньшье тэндэ ошохо һэн бээ. Хомнисисто Дээдэ-Удын ардын исправниг+ай+ мэдүүлһэниень тэдэ хамнигад тэрэ замда зунай сагаар яаха маша ойртобо. Полобиной гү, али Попирисной үртөөндэ зуун молонго холо буса, тэрэ тула тэндэхи сүдтэ захиржа дээрэ бэшэгдэһэн хомнисин эрилтые дүүргэхын тула, тэрэ хомнисидэ удалгүй тушаахын тула, али болохо түргэнэ эригдэһэн мэдээдые тушаатагай.

ГДА Ф. 2 Оп. 1 Д. 1857. Л. 4 об. Рукопись на монгольской тисьменности. Перевод А. Б. Бадагарова

Handwritten Mongolian script in vertical columns, likely a translation of the Russian text on the right. The text is dense and covers most of the page area.

5

Handwritten Mongolian script in vertical columns, including names and titles such as "Буумалай", "Ашабагадай", "Алагуйн", "Сартуулай", "3-дугаарай", "Атаганай", "Баабай", "Сүхын", "1-дүгээр", "Нэгдүгээр", "Сонгоолой", "Юрөө", "ГАРБ", "Ф.2", "Оп.1", "Д.1857", "Л.5", "Рукотись на монгольской тисьменности", "Перевод Ж.Б. Бадагарова".

Продолжение документа № 70

Буумалай гулваагай хэрэгтэ байгша Банзарагшын

Ашабагадай бэшээшэ Бочихинн

Алагуйн смотаритэл Дамба Данзанай

Сартуулай старшина Суранзанай

3-дугаарай гулваа Цэваанай

Атаганай зайһан Баяндай Будан

Баабай хурамшын зайһан Галзуугай(?)

Сүхын харнуудай зайһан Янпилай

1-дүгээр цоньн зайһан хунгуулита Санжи Цэрэнэй

Нэгдүгээр табангуудай зайһан Галсанай

Сонгоолой смотаритэл Банзарагша Баянай

Юрөө харнуудай гуһалагша Наваан Цэбдэнэй

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.1857. Л.5. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод Ж.Б. Бадагарова

506

Подписи Уригдорь сегодешню на
 писанъ подъ № 24 - Уригдорь 8-дня
 1849 года, подписана Байдамша
 Уригдорь Байгарагшасъ и Дамшанъ
 Уригдорь,

Продолжение документа № 70

албата Цэваан Баннин

албата Цэваан Хэшэгтын

старшина Аюуша Дэлгэрэй

албата Ширмэн Үлгын

албата Галсан Ванбын

албата Суранзан Ибалгын

ГАРБ Ф.2 Оп.1 Д.18 № 115 об. Рукотись на монгольской тисьменности. Перевод
 Ж.Б. Бадагарова

Государственный архив Республики Бурятия